CONSTITVTIONES SOCIETATIS IESV.

Cum earum Declarationibus.

ROMÆ, M. D. LXX.

Apud Victorium Hælianum.

Cum facultate Superiorum.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

G
C
1123/m3

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

PROOEMIVM
CONSTITVTIONVM.

1 QVAMVIS ſumma Sapientia & bonitas Dei Creatoris noſtri ac Domini ſit, quæ conſeruatura eſt, gubernatura, atque promotura in ſuo ſancto ſeruitio hanc minimam Societatem IESV, vt eam dignata eſt inchoare; ex parte vero noſtra, interna Charitatis & amoris illius lex, quàm ſanctus Spiritus ſcribere, & in cordibus imprimere ſolet, potius, quàm vllæ externæ Conſtitutiones, ad id adiutura ſit: Quia tamen ſuauis diſpoſitio diuinæ prouidentiæ ſuarum creaturarũ cooperationem exigit; & quia Chriſti Domini Noſtri Vicarius ita ſtatuit; & Sanctorum exempla, & ratio ipſa nos ita docet in Domino: neceſſariũ eſſe arbitramur, Conſtitutiones conſcribi; quæ iuuent ad melius in via incœpta diuini obſequij procedendum iuxta Inſtituti noſtri rationem.

2 Quamuis

PROOEMIVM IN Declarationes & Annotationes Conſtitutionum.

CVM Conſtitutionum hic finis ſit, vt vniuerſum corpus Societatis et particularia eius membra ad ſui conſeruationem & incrementum, ad gloriam Dei, & vniuerſalis Eccleſiæ bonum iuuentur; præter quàm quòd omnes & ſingulæ earum per ſe

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ipsas ad finem dictum accōmodatæ sunt, tria alia in eis expeti possunt;

Primum, vt plenæ sint; quò omnibus, quæ incidere possint, quantum fieri potest, prouideatur.

Alterum, vt perspicuæ sint; quò minor scrupulis detur occasio.

Tertium, vt breues sint, quantũ plenitudinis ac perspicuitatis ratio patitur; ut memoria retineri possint.

Quò tria hæc melius obseruentur; præter Constitutiones vniuersaliores & breuiores, quæ, vt obseruentur à nostris, & ostendantur, cùm oportebit, externis, erunt magis ad vsum accommodatæ: visum nobis est in Domino has Declarationes & Annotationes esse adijciendas: Quæ, cùm non minoris sint authoritatis, quàm reliquæ Constitutiones; magis descendendo ad particularia, eos, qui reliquis præsunt, de rebus quibusdam possint edocere, quas breuitas & vniuersalitas aliarum minus dilucidas reddebat. Sed præter vtrasque, quæ ad res immutabiles pertinent, & vniuersaliter obseruari debent, aliæ quædam ordinationes erunt necessariæ, quæ diuersis temporibus, locis, & personis in diuersis Domibus, Collegijs, & officiis Societatis (vniformitate tamen, quoad eius fieri poterit, in omnibus retenta) possint accommodari. De huiusmodi ordinationibus, vel regulis hic nō agetur; sed id solùm admonebimus, quòd ab vnoquoque, qui ibi fuerit, vbi hæ obseruentur, iuxta voluntatem Superioris, qui ei præfuerit, sunt obseruandæ.

Vt redeamus ergo ad id, quod agitur hoc loco; harum Declarationum ordo hic erit, vt Constitutionibus respondeant;

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

deant; itaque Pars parti, Caput capiti, cùm declarandum aliquid fuerit, reddetur; quod in margine Constitutionum littera quædam indicabit, cui alia similis in Declarationibus respondebit. Et sic ordinatè procedetur, eius fauore aspirante, qui ordinis totius principium est, vtpote perfectissima & infinita Sapientia.

2 Quamuis primum illud sit, & maximi momenti in nostra intentione, quod ad corpus vniuersæ Societatis spectat; cuius vnio, & bonum regimen, & conseruatio in suo bono statu ad maiorem Dei gloriam in primis quæritur: quia tamẽ corpus hoc ex suis membris constat, & in ipsa executione primo loco occurrit, quod ad singulos spectat; tam in ipsis admittendis, quam in promouendis, ac deinde per vineam Christi Domini nostri diuiden-
A dis; *hinc exordium sumetur' eo fauore, quem lux æterna nobis ad honorem & laudem suam conferre dignabitur.

DECLARATIO in Procemium.

A ¶ CONGRVVS *esse solet procedendi modus ab imperfectioribus ad perfectiora, præcipuè in ijs, quæ pertinẽt ad praxim; cùm id primum in executione occurrat, quod est in consideratione postremum, nam hæc à fine ad media descẽdit; & sic in decem præcipuis partibus, ad quas reducuntur omnes Constitutiones, procedetur.*

Prima de ijs admittendis ad probationem agit, qui nostrum sequi Institutum

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

expetunt.

Secunda de ijs dimittendis, qui ad illud non esse idonei videbuntur.

Tertia de ijs, qui retinebuntur, conseruandis, & in spiritu ac virtute promouendis.

Quarta de ijs instituendis in litteris & alijs medijs proximos iuuandi, qui in spiritu et virtute in seipsis profecerint.

Quinta de cooptandis in corpus Societatis ijs, qui sic fuerint instituti.

Sexta de ijs, quæ in seipsis obseruare debent qui in hoc corpus iam cooptati sunt.

Septima de ijs, quæ obseruanda sunt erga proximos, distribuendo scilicet operarios, & eos in Christi Domini nostri vinea occupando.

Octaua de ijs, quæ faciunt ad mutuam & cum suo capite vnionem eorum, qui distributi sunt.

Nona de ijs, quæ ad caput pertinent, & ad gubernationem, quæ ab eo ad corpus descendit.

Decima de ijs, quæ vniuersaliter ad conseruationem & augmentum totius corporis huius Societatis in bono suo statu pertinent.

Hic est ordo in Constitutionibus, & Declarationibus tenendus, finem illum intuendo gloriæ & laudis Dei Creatoris ac Domini nostri; quem nobis præfiximus.

PRIMA PARS

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

PRIMA PARS CONSTITVTIONVM DE ADMISSIONE ad Probationem.

DE EO, QVI ADMITTENDI facultatem habet. Cap. I.

1 FACVLTAS admittendi ad probationem, quorum, & quanta sit; iudicio Præpositi Generalis relinquatur; qui in ea communicanda cõsiderabit, quid ad maius seruitium Dei ac Domini nostri conueniat.

2 Quando aliquis, qui idoneus videatur ad nostrum institutum sequendum, ad eum accederet, qui huiusmodi admittendi potestatem non habet,

A * mittere eum poterit ad illum, penes quẽ ea sit; vel scribere ei, significãdo qualis ille sit, & quibus præditus Dei donis, qui admitti petit; & exequatur quod ei in Domino præscriptũ fuerit: si quidem

IN CAP. I.

De eo, qui admittit.

A ¶ S*I commode nõ possit aliquis huiusmodi ad Societatis institutum idoneus ad eum mitti, qui potestatem habet admittendi; interim, dum ille admonetur, licebit cuiq; (si id necessarium esse,*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

aut valde cõuenire iudicabitur) eum tamquam hospitem penes se retinere; donec responsum ab eo, ad quem relatum est de eo negotio, accipiat: & tunc iuxta ordinẽ sibi præscriptũ ꝓcedet.

B ¶ *Qui ordinariè admittere poterunt in absentia, sunt Prępositi Prouinciales; extraordinariè verò quiuis Commissarius Præpositi Generalis, vel eiusdẽ Prouincialis. At rectoribus Collegiorum, & Præpositis Domorum magis consuetum erit cõmittere, vt quos idoneos iudicabũt, domi suæ, aut in Collegio, possint admittere, cum præsentes fuerint.*

si quidẽ ille * in absentia id præscribendi facultatem habebit. B

Quia refert plurimum ad diuinum seruitium, conuenientem haberi delectum eorũ, qui admittuntur; & diligentiam adhiberi, vt intelligatur quæ eorũ sint dotes & vocatio; qui talẽ admittendi facultatẽ habet, si per se ipsum id ipse non præstet, habeat in ijs, qui assiduè apud se agũt, aliquẽ, cuius opera vtatur ad cognoscendum eos, qui ingrediuntur, ad agendum cum illis, eosque examinandum; qui quidem prudentia præditus sit, & non ignoret agendi modum, qui cum tam varijs generibus & cõditionibus personarũ est tenendus; vt maiori cum intelligentia, & vtriusque partis satisfactione negotiũ ad Dei gloriam transigatur. 3

Tam ille, penes quem est facultas admittendi, quàm is, cuius opera ille vtitur, habeat oportet cognitionem rerum Societatis, ac zelum boni progressus ip- 4

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ſus ipſius; vt nulla ratione dimoueri ab eo poſſit, quod in Domino conuenientius ad diuinum ſeruitium in hac Societate iudicauerit; quod vt conſequatur, * moderatus admodum ſit oportet in admittendi deſiderio.' Et vt liberior ſit ab omni minus ordinato affectu; vbi vitij huiuſmodi occaſio eſſe poſſet (vt cum conſanguineis, & amicis) ille, in quo aliquid periculi huiuſmodi timeretur, examinandi officio non fungatur.

C ¶ *Vt par eſt ſollicitè cooperari motioni & vocationi diuinæ, curãdo, vt augeatur in Societate numerus operariorũ vineę Chriſti Domini noſtri: ita diligenter cõſiderari oportet, ne quis admittatur, niſi qui donis illis Dei præditus ſit, quæ hoc inſtitutum ad ipſius gloriã exigit.*

Quicunque autem eo fungetur, * in ſcriptis habeat quæ ad tale officiũ pertinent; 'quò melius & certius id poſſit præſtare, quod in hac parte ad diuinũ ſeruitium quæritur.

DE ADMIT-

D ¶ *Vbicunque admittendi facultas fuerit, liber completus Examinis ſit oportet, & quidem in ijs linguis, quæ ferè ſolent eſſe neceſſariæ. Huiuſmodi ſunt vernacula loci illius, vbi agitur, & latina. Illud autem Examen ei proponi debet, qui admitti cupit, antè, quàm Domum ad communem cum alijs conuictum ingrediatur.*

Et quidem impedimenta, quæ neceſſariò excludunt, etiam, antè, quàm ad primam probationem admittantur, proponi debent.

Erit

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Erit etiam scriptum alterum examen, quod contineat ea, quæ sexto quoque mense per biennium probationis proponi debent: & aliud item perbreue, quo illi vtentur, qui cum ijs, qui ingredi volunt, colloquuntur; vt vtrinque id, quod expedit, intelligatur antè, quàm ad primam probationem quis admittatur. Idem officium etiã Examinatoris scriptum habere debent, & quod in eo continetur, exequi curent.

DE ADMITTENDIS in Societatem. Cap. II.

IN vniuersum loquendo de ijs, qui admittendi sunt, quo pluribus Dei donis naturalibus & infusis præditi ad promouendum iuxta Societatis institutum, diuinũ seruitium: & quo certioribus experimentis perspecti fuerint; eo magis idonei erunt, vt in eam admittantur. 1

Vt particulatim de his loquamur, qui in Coadiutores admittuntur ad res temporales, vel exteriores curandas (qui plures esse non debent, quàm qui necessarij sint ad subleuãdum Societatem in ijs rebus, in quibus * occupari alij non possunt sine detrimento maioris boni) esse eos oportet, quod ad animam spectat, bonæ conscientiæ, quietos, tractabiles, amatores virtutis ac perfectionis, propensos ad deuotionem, qui domesticis 2 A

DECLARATIO In cap. II.

A ¶ *Huiusmodi ferè sunt magnis in domibus, Coqui & dispen-*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

& Dispensatoris occupationes, Emptoris, Ianitoris, Præfecti infirmorum, Lotoris, Præfecti horti, eleemosynarum Curatoris (vbi ex eleemosynis viuitur) atque id genus alię esse possent. Quia tamen pro maiori aut minori numero hominum, qui in Domibus vel Collegijs versantur, pro maiori etiam vel minori distractione in huiusmodi exercitijs magis vel minus necesse esset huiusmodi officiales ad hæc officia omnino deputari; eorum prudentiæ, qui reliquis præsunt, id committitur: modo hanc curam sibi impositam sciant, vt finis meminerint, qui ad huiusmodi homines in Societatem admittendos mouet. Is est necessitas, vt alij, qui in vinea Christi Domini nostri laborant, vel litteris dant operam, vt postmodum in ea laborent, subleuentur: quò se in rebus ad maius Dei ac Domini nostri obsequium pertinentibus exerceant.

B ¶ *Qui sic dispositus cerneretur, vt videretur diu in externis ministerijs non esse conquieturus, eò, q̃ ad studia, vel ad sacerdotium affectus cognosceretur, non esset in Coadiutorem temporalem admittendus; nisi aptus ad progressum in litteris faciendũ, quantum opus esset, videretur.*

domesticis & externis ædificationi sint, * qui sorte Marthæ in
B Societate contẽti, '& ad eius institutum bene affecti, eam iuuauare ad Dei gloriam exoptent.

3 Quod ad externa attinet; honesta specie, sanitate, ætate, & viribus ad labores corporis qui in Societate se offerunt, sufferendos præditi esse deberent; & qui

habere,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

habere, vel certè habituri esse aliquando talentum aliquod, ad eam iuuandam viderentur.

Admittere homines difficili admodum ingenio, 4
vel inutiles Congregationi, licet ipsismet non inutile foret, admitti; considerantes tamen instituti nostri finem, ac procedendi modum, persuademus nobis in Domino ad ipsius maius seruitium & laudem non expedire.

Qui ad hoc admitterentur, vt in rebus spiritualibus Societatē iuuarent, considerando quid huiusmodi ministerium requirat, vt animæ proximorum iuuentur, sequentibus donis Dei ornari deberent. 5

Quod ad intellectum attinet, doctrina sana, vel 6
aptitudine ad eam addiscendam, & in rebus agendis discretione, vel certè indole boni iudicij ad eam acquirendam.

Quod ad memoriam, aptitudine ad percipien- 7
dum, & fideliter percepta retinendum.

Quod ad voluntatē, vt vniuersæ virtutis & perfe- 8
ctionis spiritualis studiosi sint, quieti, constantes, strenui in ijs, quæ ad diuinū seruitiū aggrediuntur; quique zelum habeant salutis animarum, & ea de causa ad nostrum institutum (quod ad illas iuuandas & disponendas ad vltimi sui finis de manu Dei Creatoris nostri ac Domini, consecutionem, rectà tendit) sint affecti.

In exterioribus exoptanda est sermonis gratia; ad 9
agendum cum proximis pernecessaria.

Species honesta, quæ ædificationi esse solet, ijs, 10
quibus

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

quibus cum agitur.

11 Bona valetudo, ac vires, quibus ferre possit instituti nostri labores.

12 Ætas, quæ ad ea, que dicta sunt, conueniat, quæ quidem, vt admittantur ad Probationem, excedere debet decimumquartum annum; vt ad professionem verò, vigesimumquintum.

13 Dona externa, nobilitatis, diuitiarum, bonæ famæ, & similia vt non satis sunt, si desint alia; ita, cùm alia suppetent, hæc non erunt necessaria: quatenus tamen ad ædificationem faciunt, reddunt magis idoneos, vt admittantur, qui sine ipsis alioqui essent idonei propter dotes alias prædictas; in quibus quo magis præcelluerit qui admitti cupit, eo magis erit ad hanc Societatem aptus ad Dñi Dei
C nostri gloriam; *quo verò minus excelluerit, eo minus erit idoneus.' Quæ tamen mensura omnibus in rebus teneri debeat, vnctio sancta diuinæ Sapientiæ eos docebit, qui id curæ ad eius obsequium ac laudē vberiorem susceperunt.

C ¶ *Quamuis aliquis vndecunq; idoneus ad Societatem omnibus his præditus esse debeat: si tamē in aliquo quid eorum desideraretur, verbi gratia, vires corporis, vel ætas ad professionem, vel quid simile; & in Domino iudicaretur alijs Dei donis quod ea ex parte deest, compensari; omnibusque perpensis ad Dei obsequium fore, & ad Societati propositum finem conuenire, vt admitteretur: dispensare cum eo Præpositus Generalis poterit*

DE IIS,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

lis poterit, vel etiam alij; quatenus eis communicata ab ipso facultas se extendet.

DE IIS, QVÆ IMPEDIVNT, ne quis in Societatem admittatur. Cap. III.

QVAMVIS Charitas & zelus animarum, in quo se Societas hæc exercet iuxta instituti sui finem, omnia hominum genera complectatur, vt eorum seruiat spirituali vtilitati, ac ad beatitudinē consequendam in Domino iuuet; vt tamen in Societatis ipsius corpus admittat, amplecti non debet, vt dictum est, nisi quos iudicabit ad propositum Societati finem vtiles fore. 1

Ex impedimentis ad admissionem nonnulla, eos qui vellēt ingredi, omnino excludunt: quia rationes efficaces nos ad id in Domino mouent. Ea verò huiusmodi sunt. 2

DECLARATIO In cap. III.

A ¶ *Quamuis per publicam sententiam quis condemnatus non fuerit; si tamen error eius publicus extitisset, ac vehemēter suspectus esset, & quòd in iudicio conuenirì posset, timeretur; adimitti non debet. Verùm hoc*

Aliquando à gremio sanctæ Ecclesiæ abscessisse, Fidem abnegando inter infideles, uel incidendo in errores contra eam, in quibus * reprobatus fuerit per publicam sententiam: ' vel se * more 3 A

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

B * more Schismaticorum ab Ecclesiæ vnitate seiunxisse.

C * Perpetrasse homicidium:

D vel * esse propter enormia peccata infamem.

5 * Assumpsit

hoc iudicium Præposito Generali relinquetur.

B ¶ *Quod ad schisma attinet; qui in terris Schismaticorum nasceretur, ita, vt schisma generale peccatum esset patriæ, & non solum particulare ipsius; non esset hic talem ob causam inter eos numerandus, qui à Societate excluduntur: (Et tantundem dictum sit de ijs, qui in terris hæreticorum nascerentur:) Sed ille potius excludi intelligatur, qui esset infamis excommunicatus, contempta auctoritate & prouidentia nostræ sanctæ matris Ecclesiæ, ita, vt hæresis, vel schisma peccatum sit particulare personæ, & non generale nationis, aut patriæ.*

C ¶ *Quod ad homicidij impedimentum attinet, nulla (vt nec in alijs) declaratio adhibetur. Num autē sit homicidium, nec ne, si dubitaretur, discernant Præpositi Generales; nec se faciles in huiusmodi dubijs exhibeant. Qui cum deliberatione homicidium perpetrari iussisset, si effectus est consecutus, quamuis manu sua non occiderit, inter homicidas erit existimandus.*

D ¶ *Infamia propter enormia peccata ibi impedimentum esse intelligitur, vbi, qui sic peccauit, infamiam contraxisset. Si procul esset ab eo loco, tamque seriò resipuisset, vt de eo nihil timendum videretur; posset in Domino admitti. Qualia verò sint, vel non sint huiusmodi enormia peccata, iudicet Præpositus Generalis.*

E ¶ *Non*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

E ¶ *Non solùm si professionẽ emisisset, sed si vel vnum diem habitum religionis gestasset; admitti propter rationes in Examine dictas non potest. Intelligendum est autem, quòd habitum eo animo,*

* Assumpsisse Religionis habitum:' vel Eremitam cum vestitu monachali fuisse.

* Matrimonij vinculo, vel seruitutis legitimæ ligatum esse.'

* Capitis infirmitatem pati, vnde accidat obscurari, & parũ sanum esse iudicium; vel si notabilem habeat ad illud dispositionem;' vt in Examine fusius tractatur.

E 5 F 6 G 7

8 Cætera

vt sit religiosus, non propter aliam causam, quæ posset accidere, induisset.

F ¶ *Quando hoc vinculum solutum esset, quòd à Domino, vel à coniuge facultas concederetur, obseruatis alijs circunstantijs, quæ iuxta sanam doctrinã, & vsum sanctæ Ecclesiæ solent obseruari, impedimentum esse desinet.*

G ¶ *In omnibus his impedimentis expedit, vt nec Generalis Præpositus, nec Societas vniuersa dispensare possit; quandoquidem in vniuersum ita Societati conuenit, vt in huiusmodi non dispensetur. Sed si cerneretur aliquod ex his impedimentis in homine, qui talibus Dei donis ornatus esset, vt pro certo haberetur, Societatem ad Dei & Domini nostri obsequium eius opera admodum iuuari posse, si ille summo Pontifici, vel eius Nuncio, vel summo Pœnitentiario supplicaret sibi concedi, vt in Societatem non obstantibus Constitutionibus admitti posset, Præpo-*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

8 Cætera impedimenta quam-
H uis singula * à Societate non excludant, reddunt tamen minus idoneum eum, qui admitti exoprat;' & posset tanti momenti esse defectus; vt è seruitio Dei non esset futurum, cum eo quē-quam admitti.

9 Impedimenta autem hæc secundaria, de quibus modò est sermo, huiusmodi sunt. Quod ad interiora attinet, passiones vel affectus, qui domari nō posse videantur; vel peccatorum habitus, de quibus non magna emendatio sperētur.

10 Intentio minus recta, quàm par esset ad Religionis ingressū; vt quæ cùm humano aliquo fine sit admixta.

11 Incōstantia, vel remissio animi notabilis, ex qua qui de ingressu agit, parū vtilis futurus credatur ad Societatis munera obeunda.

12 Indiscretæ deuotiones, quæ in

set, Præposito eius Generali nō re repugnāte; posset idem Præpositus consensum ad eum admittendum præstare: dum tamen ostiū non multis, immo nulli, qui raris (vt dictū est) dotibus non sit præditus, aperiatur.

H ¶ *Quoduis ex his secundarijs impedimentis ex se satis esse posset, ne quis admitteretur. Sed quia accidere posset, aliquē huiusmodi defectū alijs præclaris Dei donis compensari, ac in Domino tolerandum esse iudicaretur; id discernendum prudentiæ*

eius, qui admittendi facultatem habet, relinquitur. Et eiusdem erit, in huiusmodi casibus dispensare, habita nihilominus ratione iudicij Superioris, ad quem refe-

B *rendum*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

in causa esse solent, vt aliquis in illusiones, & non exigui momenti errores incidat.

Litterarum ignorantia; vel ingenij, aut memo- 13
riæ ad eas addiscendas, vel linguæ ad explicandum defectus, in illis, qui præseferunt intentionem vel desideriũ vlterius progrediendi, quàm solent Coadiutores temporales.

Iudicij defectus, vel notabilis in proprio sensu 14
obduratio; quæ omnibus Congregationibus multum solet facessere negotij.

In exteriori homine, defectus 15
in integritate corporis, morbus, debilitas, vel * notabilis deformitas.'

* Ætas valde tenera, vel plus satis prouecta.'

*Æs alienum

rendum erit quid quid difficultatem ingereret, & q statuerit, faciendum est.

I ¶ *Animaduertendũ est, eos, qui deformitates vel defectus insignes habent, vt gibbos vel alia quæpiam monstruosa, siue sic nati fuerint, siue ex aliqua externa causa, vt percussione & similibus id acciderit, ad Societatem nostram non esse idoneos; partim quòd res huiusmodi ad sacerdotium obstare solent, partim quòd ad proximorum ædificationem, quibus cum ex instituti nostri ratione versamur, minimè iuuant; nisi, vt superius dictum est, alijs eximijs virtutibus ac donis Dei compensarentur, cum quibus huiusmodi defectus corporis potius ad augmentum, quàm ad diminutionem ædificationis facturi viderentur.*

K ¶ *Quod ad ætatem attinet 14 annus minorem, vt quis ad*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

quis ad probationem; aut 25, vt ad professionem admittatur, si in quibusdam pecularibus de causis anteuertendum esse id tempus ad finem maioris diuini seruitij nobis præfixum videretur, penes Præpositum Generalem facultas erit prudenter ac circumspectè dispensandi: & idem, cùm prouectior ætas fuerit, considerabit, an expediat, nec ne, ad vniuersale bonum huiusmodi defectum tolerari.

L * Æs alienum; vel ciuiles obligationes.

L ¶ *De ære alieno diligẽter cõsideretur, ne inde offendiculi vel perturbationis occasio oriatur, præsertim in obligationibus ciuilibus, de quibus iura disponunt; præter rationem, quæ habenda est, ædificationis.*

16 Quo huiusmodi defectibus quis magis est obnoxius, eo minus est idoneus, vt Deo Domino nostro in hac Societate ad animarum auxilium seruiat: & qui facultatem habet admittendi, videat, ne charitatis particularis affectus vniuersali noceat; quæ vt magis ad gloriam & honorem Christi Domini nostri facit, ita semper præferri debet.

DE MODO ADMITTENDI. Cap. IIII.

1 QVIA nobis in Domino valde persuademus, adhoc, vt diuina & summa Maiestas ministerio huius minimæ Societatis vti dignetur, multum referre, vt qui ad eam admittuntur, non solùm

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

diu probentur antequàm in eius corpus cooptentur, verum etiam vt valde noti sint, antequàm ad probationem eam admittantur, quæ fit in cõmuni conuictu cum domesticis: expedit * habitationem aliquam nostræ communi coniunctam designari, vbi, qui ad Probationem admittuntur, hospitum more duodecim dies, vel vsque ad viginti, & amplius, prout Superiori videbitur, diuersentur; vt id temporis de ijs, quæ pertinẽt ad Societatem, illi certiores reddantur; & Societas eosdem plenius in Domino nostro cognoscat. A

DECLARATIO In Cap. IIII.

A ¶ *CVM domus primæ probationis distincta, & coniuncta nostræ habitationi esse non posset; curandũ est, vt in nostris Domibus aliqua habitatio separata ad id designetur, vt, qui admittũtur, minorem habeant occasionem conuersandi, cũ alijs, qui non fuerint à Superiore deputati.*

In hanc domum, quæ primæ Probationis dicitur, facilius admitti possunt, qui id optant; si clarè ad Dei & Domini nostri IESV Christi obsequium idonei in hac Societate esse viderẽtur; & contrà, qui clarè nõ esse tales cernerentur, cõsilio (& siquid aliud charitas suggerit) adiuti, vt alibi Deo ac Domino nostro seruire curent, statim dimitti poterunt. 2

Quòd si res non esset Societati tam clara, quàm oporteret; postquàm qui admitti cupit, voluntatẽ suam

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ſuam propoſuerit, & de primis impedimentis decenter interrogatus fuerit, & ſummam noſtri inſtituti, probationesque ac difficultates, quæ in eo ſunt, intellexerit; quãuis efficaciter deſiderare videatur in Societatem admitti, vt

B in ea viuat & moriatur * (quod quidẽ ſi deeſſet, vt plurimũ nemo ad primã Probationẽ admit-

C ti deberet)' * reſponſum tamẽ, ac ſententia vltima aliquandiu differatur;' vt eo tẽpore res melius conſiderari, & Deo commendari

B ¶ *Si aliquis ob cauſas rationi conſonas in Domũ reciperetur, qui nõ dũ obſequio diuino in hac Societate ſe dedicare omnino ſtatuiſſet, perinde vt hoſpes, & non ad primam vel ſecundam probationem admittetur. Sed ea in re vltra triduum, qui alijs præeſt, non facilẽ ſe exhibeat; nec ſine facultate Præpoſiti Generalis, vel certè Prouincialis id faciet; & difficilius, vbi Nouitij fuerint, quàm vbi non fuerint, ea facultas concedi poterit.*

¶ C *Vt reſponſum & deliberatio vltima aliquandiu differatur, & diligentia ad id, vt perſpectior ille ſit, adhibeatur, in vniuerſum quidem obſeruari debet. Aliquando tamen peculiares ob cauſas (vt ſiquis videretur raris dotibus ornatus, & in periculo verſari, ne per dilationem à propoſito ſuo dimoueri, vel certe valde ſollicitari poſſet) compendio maiori, qua conuenit, diligentia adhibita, in Domum primæ probationis eſſet admittendus, vel poſt examinationem ad alia Societatis loca tranſmittendus.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

D ¶ *Diligentia ad eos, qui ingredi volunt, magis cognoscendos adhibenda hæc est; vt compendio quodam Examinis, an aliquo ex primis impedimẽtis, vel etiam ex secundarijs, quæ tertio capite attinguntur (cuiusmodi est bonæ valetudinis, vel ĩtegritatis corporis defectus, obligationes ciuiles, vel æs alienũ) teneantur, intelligatur.*

mendari possit, ac * diligentia conueniens adhiberi; vt magis cognoscatur, & vt de eius constantia periculum fiat. Quantũ autem differri oporteat, & quæ diligentia sit adhibenda, prudẽti considerationi illius, qui admitendi facultatem habet, relinquendum est; qui semper maius Dei obsequium spectabit. D

Postquàm in Domino statuetur, quòd ad Probationem aliquem admitti cõueniat; solitis vestimentis indutus, aut pro cuiusque deuotione (nisi aliud Superiori 4

Conferet etiam, vt præter Examinatorem aliqui ex ijs, quos Superior designauerit, agant ac versentur cum eo, qui recipiendus sit, & intellecto etiam eius nomine, & eorum, quibus cognitus est, extra domum inquiri poterit cuiusmodi homo ille sit; si domi nulli fuerit satis notus.

Iuuabit etiam ad hoc ipsum, si frequenter ad confessionis sacramentum in Ecclesia nostra aliquandiu accesserit antè, quàm domum ingrediatur. Et si adhuc de eo dubitaretur; non parum conferet, si in spiritualibus exercitijs constituatur; vt ea claritas de eo habeatur, quæ ad gloriam Dei Domini nostri requiritur.

E ¶ *Iis,*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

D Superiori videbitur) ingredi poterit, & in prædicta Probationis Domo, seu in loco ad id destinato vt hospes constituetur; ac postridie, quo modo eo in loco se gerere debeat, ei declarabitur; ac nominatim, ne uerbo, aut scripto (nisi Superiori aliqua de causa non leuis momenti aliud videretur) cum externis, vel domesticis agat, præterquàm cũ ijs, qui ad id designati à Superiore fuerint. Quod fit, vt liberius secum & cum Deo perpendat vocationem suam, ac propositum diuinæ ac summæ Mastati in hac Societate seruiendi.

4 5 Elapsis duobus aut tribus diebus post ingressum in Domum Probationis, examinari accuratius incipiat, prout in officio Examinatoris declaratur; & relinquatur ei scriptum Examẽ, vt solus id maturi-

E us cõsideret; postea eidẽ * ostendantur Diplomata Apostolica, ac Constitutiones, & Regule ' in Societate ac domo, quam ingreditur, obseruandæ; & qui litteris operam dederunt, de singulis facultatibus, in quibus versati sunt, singulas prælegant lectiones, & id coram eis, qui à Superiore

E ¶ *Iis, qui litteras Apostolicas latinas nõ intelligerent, satis esset earum summam (vt etiam Cõstitutionum, & Regularum) declarare: Ex quibus ea pars ostendenda vnicuique intelligitur, quæ ei est obseruanda; ex qua summarium haberi potest, quod simul cum Examine vnicuique relinquatur; vt per otium illud magis consideret.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Superiore ad eius talentum in doctrina, & proponendi modo cognoscendum sunt constituti.

Eodem hoc tempore primæ Probationis conscientiam suã Superiori, vel ei, quem ipse delegauerit, aperiet (nisi id negotij cum Superioris consensu in aliud tempus differretur) & generaliter confitebitur (si nondum id fecisset) & illi quidem Confessario, qui à Superiore fuerit ad id destinatus. Et cùm in libro ad id designato scriptum fuerit, & * manu eius subscriptum,' quidquid domũ tulit, & quod cõtentus sit obseruare omnia ei proposita; postremò post reconciliationẽ accepto sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, ingredietur in Domum communis habitationis; vbi cum alijs uersari, & in secunda Probatione di utius exerceri solent Nouitij. 6 F G

F ¶ *Si scribere nesciunt; alius coram eis eorum nomine scribet.*

G ¶ *Præter dilationẽ admittendi ad primam probationẽ (qua vti cum ijs, qui alijs in locis Societatis fuerint, non esset æquum) reliqua ferè omnia in eisdem locum habẽt: licet quò magis noti sunt, & firmi; minus necesse sit diligentiam adhibere ad eos cognoscendos & stabiliendos, qui ad probationem admittuntur.*

* Quod dictum est de ijs, qui tunc primùm ad Societatem admittuntur, bona ex parte cum illis obseruabitur,' qui à studijs, aut alijs locis Societatis, ubi diligenter examinati non fuerint, ueniunt; Qui quidem non, ut 7

Professi,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Professi, vel Coadiutores formati, in corpus Societatis admissi sunt; ut quo maiori cum luce procedetur, eo quisque constantior in sua uocatione maneat; & ipsa etiam Societas melius discernat, an conueniat ad maiorem laudem & gloriam Dei & Domini nostri illum apud se retinere.

SECVNDA PARS QVÆ AD EOS DIMITTENDOS PERTINET, QVI admissi parum apti in probatione ad Societatem inuenirentur.

Qui dimitti possint, & per quos. Cap. I.

1

T AVTEM ad propositũ huic Societati finem diuini obsequij, & auxilij animarum conuenit cõseruari, & numero augeri operarios idoneos ac utiles ad hoc opus promouendum; ita dimitti eos oportet, qui tales nõ fuerint inuenti; & successu tẽporis deprehendatur, uel quòd hæc non sit eorũ uocatio, uel quod ad cõmune bonum Societatis non cõueniat, ut in ea maneant. Sed tamen ut non faciles

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

faciles esse ad admittendum, ita neque ad dimittẽdum, immo minus oportet: sed maturè omnino & considerate in Domino procedendum est. Et quamuis causas ad dimissionem dignas eo grauiores esse oportet, quo quis arctius Societatis corpori coniũctus est; * quantumlibet tamen quisque sit coniunctus, in quibusdã casibus separari ab ea posset, ac deberet: ' ut sequenti capite uidebitur. A

DECLARATIONES in secundam partem.

IN CAP. I.

Qui dimitti possint, & cæt.

Dimittendi facultas in primis ad uniuersam Societatem pertinet, quando in Congregationem generalem conueniret: Eadem erit penes Præpositum Generalẽ in omnibus, præterquàm siquid ad ipsius personã pertineret. Penes reliquos ex Societate tãtum erit huius facultatis, quantum eis à capite collatum fuerit. * Præpositis B

A ¶ *LICET omnes (vt in Constitutionibus dicitur) dimitti possint; alij tamen facilius, quàm alij, dimittentur. Qui in Domum primæ Probationis admissi sunt, antè quàm cum alijs versentur, si eo tempore appareret non esse ad Societatem idoneos, facilius, quàm alij, possent dimitti.*

In proximo gradu illi sunt, qui in secunda probatione in Domibus vel Collegijs nullis adhuc votis ligati versantur, si experimento comperiretur, quòd ad maius Dei obsequium non foret, si in Societate manerent.

In tertio

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

In tertio gradu illi sunt, qui votis quidem sponte sua se Deo obligauerunt, verùm in Scholasticos approbatos, vel Coadiutores Societatis formatos, exacto iam tempore probationis solitæ, non sunt admissi.

In quarto & qui grauiori consideratione & causa indigeant, sunt Scholastici approbati.

In quinto gradu, vbi quidem maior erit difficultas, sunt Coadiutores formati tam Spirituales, quàm temporales; si post vota sua publica, licet non solemnia, necessario dimittendi viderentur.

In quibusdam casibus etiam Professi cuiuscunque gradus & dignitatis in Societate sint, dimitti possent; si retineri sine detrimento illius, ac diuini obsequij non posse iudicaretur.

Præter ea, quæ dicta sunt; quò magis alicui Societas deberet, quod de ipsa benemeritus esset, vel quo pluribus Dei donis ad eandem in diuino obsequio iuuandã præditus esset, eò maiori cum difficultate esset dimittendus: vt contrà cui minus deberet Societas, quique minus ad eandem iuuandam in diuino obsequio esset idoneus, facilius posset dimitti.

B * Præpositis tamen Prouincialibus amplã satis cõferri expediet, ac* debi- B ¶ *Quamuis Præpositus Generalis in patentibus litteris ad Præpositos particulares missis amplissimam eis facultatem impartiat, quò magis subditi eosdẽ venerentur, & humiliores ac submissiores se exhibeant: nihilominus tamen per secretas litteras hæc potestas contrahi (prout conuenire videbitur) & limitari poterit.*

C ¶ *Quod*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

C ¶ *Quod ad eos attinet, qui in prima probatione & secunda sunt, nec dum votis emissis; facultatem ad eos dimittẽdos habebit quicũq; ad eos dem admittendos eam habuerit: si tamen circunstantiæ aliquæ non id impedirent; cuiusmodi esset, si in Domum aut Collegiũ, vbi manent, à Generali vel Prouinciali Præposito, vel ab aliquo, cuius habenda sit ratio, destinati fuissent; vel si de Societate ipsi tam benemeriti fuissent, vt eorũ esset particularis ratio habenda. In his enim & similibus casibus dimitti aliquis per quemuis Præpositum non deberet; nisi causæ admodũ vrgentes & graues essent, ita, vt minimè dubitaretur, Superiorum mentem huiusmodi futuram esse.*

Qui iam votis se obstrinxerunt in Domibus aut Collegijs, & Sholastici præterea biennio probationis exacto approbati, si dimittendi essent; Præpositus localis, nisi re communicata cum Prouinciali, id facere non deberet. Prouincialis autem pro modo facultatis à Generali acceptæ vel dimittere poterit, vel non poterit, quamuis Generalem non consuluerit.

Coadiutores

ac * debita proportione etiam C Præpositis Localibus, & Rectoribus, quibus videbitur esse cõferenda; ut eo melius in toto Societatis corpore subordinatio sãctæ Obedientiæ seruetur, quo clarius intelligent inferiores se à suis immediatè Superioribus pẽdere, & quod sibi cõueniat plurimùm, imò necesse sit, in omnibus eis subesse propter Christum Dominum nostrum.

DE CAVSIS

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Coadiutores formati siue spirituales siue temporales, nisi consulto & approbante Generali, dimitti non debēt; nisi in quibusdam remotissimis locis (vt in Indijs) huius modi facultatem Prouinciali cōmunicari oporteret, vel Generalis extra ordinem alicui, cui tanquam sibi ipsi fideret, & propter causas magni momenti eam communicasset.

Erga Professos minus etiam huiusmodi facultas inferioribus Præpositis est communicanda; nisi res ad Præpositum Generalem delata, & graui consideratione expensa foret, ita, vt conuenire ad diuinum obsequium, & commune Societatis bonum huiusmodi hominem dimitti, videatur; vt si contumax vel incorrigibilis esset.

DE CAVSIS, PROPTER quas dimitti aliquem conueniat. Cap. II.

1 CAVSAS eas, quæ ad aliquem dimittendum sufficiant, ponderare coram Domino debebit prudens charitas Superioris, qui huiusmodi facultatem habuerit; sed generatim loquendo, quatuor eorum genera fore uidentur.

2 Primum, si in Domino iudicaretur, contra ipsius honorem & gloriam fore, quòd is in hac Societate maneret, qui uideatur in quibusdam prauis affectibus aut uitijs, quæ diuinam offendunt Maiestatem,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

IN CAPVT II.

DE CAVSIS dimissionis.

A ¶ *Quatenus defectus aliqui, qui contra diuinum honorem, & Societatis bonum esse dicuntur, debeant tolerari; cũ id ex multis circũstantijs particularibus personarũ, temporum, & locorum pendeat: discreto zelo eorũ, quibus ea cura cõmissa est, relinqui est necessarium: Qui eo impensius rem Domino commendabunt, & diligentius cum alijs, qui ad cognoscendam Dei voluntatem iuuare possint, communicabunt; quò eis difficilius negotium, magisq; dubium videbitur.*

Maiestatem, corrigi non posse; * quæ eo minus tolerari deberent, quo grauiora essent, & plus culpæ haberẽt; licet alijs nullum offendiculũ (quod manifesta non essent) præberent. A

Alterum est, si existimaretur in Domino, aliquem retinere, contra Societatis bonum fore, quòd cùm uniuersale sit, haud dubiè bono particulari alicuius præferri ab eo debet, qui syncerè diuinum obsequium quærit. Tale quid esset, * si in Probationũ decursu aliqua impedimenta, uel insignes defectus, quos ãtea in Examine tacuisset, detege- B

B ¶ *Si ille, qui ingreditur, ipso in initio morbum aliquem, vel dispositionem ad illum detexit, & ea cõditione, vt periculũ fieret sanitatis eius, admissus est: cùm cerneretur non conualescere, nec labores Societatis ferre posse in posterum; dimitti, ac extra Domum,*

prout

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

prout vera charitas dictauerit, iuuari poterit.

Si ingressus est sine vlla conditione, manifestata quidem infirma corporis habitudine, sed spe concepta, quòd ad maiora aptus esset futurus, quàm esse experimento comperiatur; quamuis etiam dimitti possit; animaduertendo, quòd sanitate ad nostrum institutum necessaria careat, magis erit considerandum, num dimitti debeat, nec ne, et multò magis, si, cùm sanus ingressus fuerit, in ministerio Societatis in ægritudinẽ incidit. Tunc enim, si ipsemet contentus non esset, iustum non foret, hac sola de causa à Societate dimitti.

Si in ingressu quis ægritudinẽ aliquam celasset; cùm ea detegeretur, constat, liberius & iustius eum dimitti posse. An autem re vera sit dimittendus, nec ne, propterea quòd alijs dotibus magni momenti ad diuinum obsequium polleat; prudentiæ Superioris relinquatur. Tantundem sit dictum, si deprehenderetur quòd in aliqua re alia, in Examine veritatem suppressisset. Quòd si aliquod ex quinque impedimentis dissimulasset; tunc non est æquum vt in Societate maneat, iuxta id, quod in prima parte dictum est.

C detegerentur;' vel si * experimẽto comperiretur, ualde inutilem fore eũ, ' & per quem præpedienda magis, quàm adiuuanda esset Societas, propter eius insignẽ ad quæuis eius munera ineptitudinem: & multo magis dimitti oporteret, si damnum allaturus malo

C ¶ *Si bonum testimonium nõ referret ex probationibus, quæ extra domum fiunt, vel etiã domi; nec ea remedia, quæ charitas ante dimissionem solet*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

nem solet adhibere, sufficerent: conducibilius est, eum dimittere, quàm in corpus Societatis homines, qui ad eius institutum nō videntur conuenire, admittere.

D ¶ *Alijs offendiculum præbere ille intelligitur, qui suo exēplo peccandi occasionem eis præbet, & quidem amplius, si verba adijceret suasoria, vt ad aliquid mali alliceret, præcipuè ad instabilitatē in sua vocatione, vel ad discordiam; vel si quid contra Superiores, vel commune Societatis bonum moliretur. In quibus enim talia locum haberent, rationi consentaneum non esset, vt ij in Societate manerent.*

malo vitæ exemplo iudicaretur, ac præcipuè si inquietum se ostēderet, & * verbis aut actibus D offendiculum alijs præberet. Hoc enim tolerare, charitatis nō esset, sed vitij contrarij in eo quidem, qui tenetur cōseruare quietem, & bonum statum Societatis sibi commissæ.

Tertium, si iudicaretur, id fore contra Societatis, ac simul ipsius dimittendæ personæ bonum; quod exparte corporis posset accidere, si tempore probationis in aliquo morbus, aut debilitas huiusmodi cerneretur, cum qua

Quando non tam propter rationem vel magnitudinem peccati, quàm ob remouendum offendiculum, quod alijs præbuit, dimitti aliquem necesse esset; si alioqui aptus esset; expendet prudentia Superioris, an expediat facultatem ei dare, vt ad locum altum Societatis valde remotum, eandem non egrediendo, proficiscatur.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

qua cum non posse progredi in laboribus, quos noster procedēdi modus requirit ad Deo in eo seruiendum, videretur: ex parte rerum animi, quādo, qui ad probationem admissus fuit, se componere ad vitam sub Obedientia & iuxta modum procedēdi Societatis ducendam non posset; quòd nequeat, vel nolit proprium suum sensum aut iudicium infringere; vel propter alia impedimenta, quæ à natura, vel à consuetudine promanarent.

5 Quartum, si cerneretur id fore contra bonum aliorum, qui de Societate non sunt; Vt si detegeretur vinculum matrimonij, vel seruitutis legitimæ, vel æs alienum magni momenti: quibus in rebus, dum initio examinaretur, veritatem subticuisset. Quæuis harum quatuor causarū satis esse videtur, vt Deo gratius fore iudicemus, honestè dimitti eū, in quo locum habuerint, quàm imprudentem in eo retinendo charitatem exercere.

DE MODO DIMITTENDI. Cap. III.

1 A CVM ijs, qui dimittendi erunt,* obseruari eum modū conueniet, qui in cōspectu Dei dimittenti,

IN CAPVT III.

DE modo dimittendi.

A ¶ A*Nimaduertendū est, quòd Constitutiones de eo modo dimittendi loquuntur, cùm palam id, ac propter causas manifestas efficitur. Sed præter hos nonnulli occultè dimitti possunt; quādo causæ (quæ pluri-*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

mæ, & quidem ex illis aliquæ sine peccato esse possent) essent occultæ; & si non dicerentur, in alijs aliquid perturbationis timeretur. Tunc enim conducibilius est aliquo prætextu (vt probationum) extra domum mitti, quàm si eorum dimissio publicaretur.

Ad hos hoc modo dimittendos satis erit, si Præpositus, qui ad id facultatem habuerit, re Domino commendata, & vnius, aut plurium audita sententia (si iudicauerit in Domino cum eis rem esse conferendam) statuat quod facto opus sit, & exequatur.

Notandum est etiam, ea, quæ de modo dimittendi dicuntur, ijs magis conuenire, qui in probationibus versantur; minus autem illis, qui in corpus Societatis cooptati sunt; vt Scholastici approbati, & Coadiutores formati; ac multò minus Professis, in quibus charitas & discretionis donum à Spiritu sancto datum docebit modum, qui in eis dimittendis tenendus sit; si Deus permitteret, vt hoc facere esset necessarium.

dimittenti, dimisso, & alijs domesticis, & externis magis satisfaciat. Quod attinet ad dimittentē ob causas superius dictas tria obseruentur.

Primum est, vt oret ipse Dominum, & domi orari ea intētione curet (quamuis quis sit pro quo oratur non intelligatur) vt docere Dominus noster dignetur ea in re, de qua agitur, suā sanctissimam voluntatem. 2

Alterum, vt id conferat cum aliquibus, seu aliquo ex domesticis, qui ad hoc negotium aptiores ei videantur; 3

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

videantur; & audiat, quid illi ſentiant.

4 Tertium, vt omnem exuendo affectum, & maiori Dei gloria præ oculis cõſtituta, ac cõmunis boni, tum etiam (quoadeius fieri poterit) particularis ratione habita, expendat hinc inde cauſas, & ſtatuat, an dimittere debeat, nec ne.

5 Quod ad dimiſſum attinet, tria itidem obſeruentur: primum exterius; vt recedat ex domo, quantum fieri poſſit, ſine dedecore vel

B ignominia, ac * ſecum omnia ſua ferat.

6 Alterum interius; vt eum dimittere Superior curet, conſeruata, quantum fieri poteſt, charitate ac beneuolentia erga domum, & quanta cum conſolatione in Domino fieri poterit.

7 Tertium; vt circa ſtatum vitæ ſtudeat eum dirigere vt aliquam conuenientem viã ſeruiendi Deo ineat, vel in Religione, vel extra eam; prout diuinæ voluntati cõuenientius fore videbitur. Demum conſilio & oratione, & ſiquid aliud charitas dederit, iuuare curet.

Vt ſatisfiat

B ¶ *Ea, quæ ipſius eſſe conſtet, difficile non eſt ſtatuere, vt ſecum ferat. Verum in ijs, quæ vel expẽdiſſet, vel dediſſet Societati, vel alio qui, ſi accidiſſet, vt ficto animo in Domo vel Collegio ipſius habitaſſet, prudẽtiæ Superioris dimittentis relinquetur; vt habita ratione tum æquitatis, tũ ædificationis, ſtatuat, num illi aliquid amplius, quàm quòd inuenitur de rebus ipſius, dari debeat, nec ne; & ſi amplius, quantũ.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Vt satisfiat alijs domesticis, & externis, tria etiã 8
obseruentur.

Primum est, vt quantum fieri poterit curetur, nequid perturbationis in alicuius animo propter dimissionem maneat, * ratione C
reddita, quantũ satis erit, quibus reddi opus sit: abstinendo, quantum fieri poterit, à defectibus, qui publici nõ fuerint, declarandis; quamuis in eo, qui dimittitur, nonnulli deprehensi fuissent.

C ¶ *Reddere rationem causarum, propter quas aliquis dimittitur, vel non reddere in communi, vel in particulari; magis, vel minus conueniet: prout is, qui dimittitur, in maiori vel minori existimatione, & magis aut minus domi & foris charus fuerit.*

Alterum; ne quidquam affecti maneant erga dimissum, & quantũ fieri possit, ne de eo malè sentiant; sed potius eius vicem doleant, & in Christo eum diligant, ac diuinæ Maiestati in suis orationibus, vt eum dirigere, & ei misericordiam impẽdere dignetur, commendent. 9

Tertium, vt detur opera, vt eius exemplo iuuentur, si qui minori cum ædificatione, quã par esset, domi versantur; & timeant, ne sibi tantundem accidat, si nollent proficere. Et externi itidem, quibus id innotuerit, ædificationem accipiant, quòd dominon toleretur id quod tolerari ad Dei gloriam non debet. 10

QVOMODO

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

QVOMODO SE GERAT Societas cum ijs, qui sua sponte recederent, vel quos ipsa dimitteret.

Cap. IIII.

1 QVI dimittuntur, vel iniussi discedũt, si ad alium locum Societatis se conferant,
A * videntur nobis in Domino admittendi non esse, nisi prius qui dimisit, vel qui loco præest, vnde discessit, vel Præpositus Generalis, aut qui eius vices gerit, admonitus suũ præstiterit assensum; ne defectus cognitionis rerum, aut personarum alicuius erroris in Dei offensam causa sit.
2 Communicationem autem facultatum, aut gratiarum, quæ ijs vt Societatis membris concessæ fuerant, simul atque membra esse desierint, constat cessare.

IN CAPVT IIII.

QVOMODO se habeat Societas cum ijs, qui sponte recedunt, vel ab ea dimittuntur.

A ¶ *QVamuis in genere dicatur, eũ qui sponte sua, vel dimissus recessit, in aliam domũ admitti, nisi cõsulto prius Præposito, in cuius domo vel Collegio fuit, & eius expectato responso, nõ debere: nihilominus tamen prudentiæ Præpositi domus, ad quam rediit, relinquetur; vt consideret, an tanquam hospes sit admittendus, vel non; donec responsum accipiat à Superiore, cuius voluntatem exequi debet.*

Declaretur

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Declaretur ijs, qui dimittuntur, quòd absoluti 3
maneant à votis simplicibus, si ea iuxta formulam Societati consuetam (quæ in quinta Parte videbitur) emiserint; quodque nulla alia dispensatione indigeant.

Ad eos reducendos, qui sine licentia recederent, 4
si prius parum idonei ad Societatem habebantur, nulla diligentia opus erit; sed potius dirigantur ad aliud institutum, vbi Deo seruire possint, relaxato illis voto, vt omnes scrupuli eis eximantur.

Si huiusmodi essent, vt Deo gratum fore videre 5
tur eos non sic relinquere, præcipuè, si ex aliqua vehementi tentatione, aut ab alijs decepti egressi videantur, *diligẽtia adhiberi ad B
eos reducendos poterit; & priuilegijs ad negotium huiusmodi concessis à sede Apostolica, quãtum Superiori in Domino videbitur, vti licebit. Et cùm aliquis horum sic reductus esset, *relin- C
quetur prudentiæ eiusdem Superioris; vt videat, num satisfactione

B ¶ *Qui à Societate discedunt, quamuis ad eam idonei videantur, si aliam religionẽ ingressi, & eiusdem habitu induti fuissent: nec litigandũ esse Societati, nec procurandum videtur, vt eos reducat. Si habitum religionis non induissent, poterit ea diligentia adhiberi, quam ordinata & prudens charitas dictauerit, ad eos reducendos ad illum locum, vbi in Domino iudicatur, quod Deo seruient.*

C ¶ *Quod ad satisfactionem attinet eorum, qui sponte sua*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ctione aliqua opus sit, ' & quanta, an melius censeat, omnino in spiritu mansuetudinis procedere; qua in re & eius, qui reductus est, bonum, & ædificatio domesticorum spectanda est.

6 Siquis sponte sua ad Collegium, vel domum, vnde sine facultate recesserat, rediret, & alio qui idoneus ad Deo seruiendum in ea iudicaretur; considerandũ

D erit, * an veram perseuerandi voluntatem afferat, ' & an sit paratus ad quamuis satisfactionem & probationem: quòd si secus esset, vt qui veræ pœnitentiæ signa non ostendit, admitti non merebitur.

7 Si, qui fuit meritò dimissus, ad eãdem domum, vnde dimissus est, rediret, ad quãuis satisfactionẽ paratus; Si adhuc eædem

sua redeunt, & admittuntur, vel qui reducti redeunt; cùm eius satisfactionis scopus sit aliorum ædificatio, & eiusdem, qui rediit, profectus; ex circunstãtijs personarum, temporis, & locorum, num fieri debeat, nec ne, et si fieri debet, quanta ea futura sit, iudicabitur: & hæc omnia prudẽtiæ Superioris, in cuius domũ vel Collegium ingreditur, committi oportet.

D ¶ *Cùm de illorum, qui sponte sua redeunt, constantia dubitaretur; in aliquo xenodochio, vel alijs probationibus possent constitui; vbi pauperibus Christi ex ipsius amore aliquandiu inseruiendo, suæ stabilitatis & constantiæ specimen præbeant; quod & ad expurgandam præteritæ leuitatis culpam pars quædam satisfactionis esset.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

rationes, propter quas fuit dimissus, manerent; perspicuum est, non esse admittendum: Si non manerent, & qui dimisit, iudicaret Deo gratum fore, ut denuo reciperetur in eandem, uel aliam domũ; admoneat Generalem, uel Prouincialem Præpositũ; & quod ab eo præscriptum fuerit, exequatur.

8 Siue recesserit sponte sua, siue dimissus qui redit; si admittitur, denuo examinari debet, & generalem confessionem facere ipso in ingressu ab ultima, quam fecit, inchoando; & alijs probationibus & experimentis exercebitur: prout Superiori, habita semper ratione ædificationis uniuersalis & particularis, ad gloriam Dei uidebitur.

TERTIA PARS,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

TERTIA PARS, DE IIS CONSERVANDIS & promouendis, qui in probatione manent.

DE CONSERVATIONE in ijs, quæ ad animam & profectum in uirtutibus pertinent.

Cap. I.

T IN ijs admittendis, quos ad nostrum Institutum uocat Deus talentum ad id conueniens concedẽdo; & in dimittendis illis, qui cùm eo careant, se à diuina sapiẽtia non esse uocatos ostendunt; considerãda sunt, quæ superius attigimus: ita in eis conseruandis in sua uocatione, qui retinentur, & probãtur in domibus & Collegijs, & in eisdem iuuandis, ut sic proficiãt in uia Dei spiritu & uirtutibus, ut sanitatis & uirium corporis, quæ ad laborãdum in uinea Domini necessariæ sunt, ratio habeatur; cosideratione ac prouidentia debita opus est: & ita agetur primo loco quidem de ijs, quæ ad animam; secundo de ijs, quæ ad corpus pertinent.

2 Quod ad animam attinet, cùm tanti referat, eos, qui in probationibus uersantur, ab omnibus imperfectionibus & quibusuis impedimentis maioris

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

DECLARATIONES IN Tertiam Partem.

IN CAPVT I.

DE cōseruatione in ijs, quæ ad animam pertinent.

ris spiritualis profectus remouere; multum ad id confert; * omnem cōmunicationem per verba & scripta ut abijciant cum ijs,' qui in proposito sibi instituto intepescēdi causa esse possent, & ut in uia spirituali incedendo * cum ijs duntaxat personis, & ijs de rebus agant, 'quæ iuuent in diuino obsequio ad id consequendum, quod in ingressu Societatis sibi ut scopū præfigebāt. A B

Eadem de causa egredi domo non

A ¶ *SI in aliquo loco sollicitatur vel perturbatur aliquis ab hominibus, qui in via spiritus non bene procedūt; videat Superior, num eundem in alium locum transmitti expediat, vbi diuino obsequio commodius insistat. Et tunc Superior ad quem mittitur, certior fieri debet de rebus ipsius, quantum sit satis ad eum magis iuuandum, & alios, quibus præest.*

B ¶ *Si aliquando permittendum videretur, vt consanguineos vel amicos, quos, cùm esset in seculo, habebat, alloqueretur, coram aliquo à Superiore designato id fiat, & breuiter; nisi particulares ob causas is, qui supremā curam habet, aliud statueret. Sic etiam, si aliquis ex ijs qui domi sunt, cuiquam scriberet; non nisi obtenta facultate, litteris ei ostensis, quem Superior destinauerit, id faciet. Si ad eundem litteræ mitterētur; ei primò reddentur,*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

dentur, qui à Superiore fuerit constitutus; qui eas lectas reddet, aut non reddet illi, ad quem sunt destinatæ; prout in Dño expedire ad maius ipsius bonum, & Dei gloriam existimabit.

C non debent, nisi * quando, & cũ quo socio Superiori visum fuerit. ' Nec domi hi cum illis pro
D suo arbitratu colloquantur, * sed cum ijs tantùm, qui à Superiore præscripti fuerint; ' quorum exemplo

C ¶ *Considerabit Superior, num aliqui, quibus confidendũ uideatur, soli mitti possint; & siqua etiã quibusdam facultas generalis dari debeat, vel non, sed sigillatim eam peti, quandocunque domum egrediuntur, oporteat.*

D ¶ *Vt plurimum Nouitios inter se conuersari non conuenit; sed silentium inuicem obseruare, nisi in rebus, in quibus loqui necesse sit. Agent verò potius cum maturis, ac prudentibus, qui scilicet à Superiore cuique fuerint designati. Sic etiam, si duo in eodem cubiculo lectulos suos habeant, alter eorũ huiusmodi sit, vt minimè dubitetur, quòd alter eius societate proficiat; & eãdem ob causam inter cubicula, quæ seorsum vnicuiq; iuniorum assignantur, par est, aliquos ex antiquioribus intermisceri.*

Sine facultate autem à Superiore accepta ordinariè vnus cubiculum alterius non ingredietur; &, si cum ea facultate ingressus fuerit, ostium semper apertum maneat, quandiu cum alio ibidem fuerit; vt & Superior, & officiales ad id destinati, quandocunque eis visum fuerit conuenire, ingredi possint.

E ¶ *Simile*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

exemplo & ſpiritualibus colloquijs ædificationem accipiãt, non autem offenſionem, & proficiant in Domino.

Omnes diligentiſſimè curent portas ſenſuũ ſuorum (oculorum præcipuè, aurium, & linguæ) ab omni inordinatione cuſtodire, ac ſe in pace & vera humilitate interna conſeruare, & eam in ſilentio, cùm id obſeruandum eſt; cùm autem loquendum, in circũſpectione & ædificatione verborũ, & modeſtia vultus, ac maturitate inceſſus motuumq; omnium ſine vllo impatientiæ aut ſuperbiæ ſigno exhibere, in omnibus procurando atq; optando potiores partes alijs deferre, oẽs in animo ſuo tanquam ſibi ſuperiores ducendo, & exterius honorem ac reuerentiam, quam exigit cuiuſq; ſtatus, cum ſimplicitate & moderatione religioſa exhibẽdo: atque ita fiat, vt ſe mutuò conſiderãtes, in deuotione creſcant, Deumque Dominum noſtrum laudent, quem quiſq; in alio, vt in illius imagine, agnoſcere ſtudeat. 4

In refectione corporis curandum eſt, vt temperãtia, modeſtia, & decentia interius, & exterius in omnibus obſeruetur. Præmittatur benedictio, & ſequatur actio gratiarum, quas omnes agere debent cum ea, qua par eſt, deuotione & reuerẽtia. Et dum corpus edẽdo reficitur; ſua etiam animæ refectio præbeatur libro aliquo pio potius, quàm difficili, quem capere, & à quo omnes iuuari poſſint, legendo: vel id temporis aliquis, cui à Superiore 5

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

tiore id iniungetur, conciona-
E bitur; vel *aliquid simile ad Dei
gloriam fiet.

6 Omnes quandiu corpore bene valēt, in spiritualibus vel exterioribus rebus habeant in quo occupentur. Et, qui officium vel ministerium aliquod certum habent, vt de auxilio prouidendum est eis, si sit necessarium; ita cùm vacant, alijs rebus occupari deberent; ne otium malorum omnium origo, quoad eius fieri possit, domi nostræ locum habeat.

7 Vt experiri incipiant sanctæ Paupertatis virtutem, doceātur omnes, quòd nulla re tanquam propria vti debeant: quamuis necesse non sit probationis tem-
F pore * possessione bonorū suorum se abdicare; nisi id Superior post elapsum primum annū iuberet, iudicās in huiusmodi bonis tentationum occasionem & minus proficiendi in spiritu habere aliquem; vt qui illis adhæreat aliquo immoderato amore
G vel confidentia; & * tunc qui se exuit

E ¶ *Simile quid erit, litteras, quæ ad ædificationem faciunt, legere; & siqua alia exercitatio aliquando conuenire videretur.*

F ¶ *Possessione bonorum suorum se abdicare, tam de proprijs bonis intelligendum est, quę habet penes se vel alios, quàm de iure vel actione, quę ei competit ad bona, quæ sperat; siue secularia illa, siue ecclesiastica sint. Quando hoc fieri debeat, Præpositi Generalis, vel eius, cui ille facultatem communicauerit, arbitrio relinquetur.*

G ¶ *Ante ingressum quiuis de bonis suis*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

nis suis temporalibus pro suo arbitratu statuere potest. Sed postquam ingressus est, tam de ecclesiasticis, quā de secularibus disponat oportet ita, ut decet virum spiritualis vitæ sectatorem. Ideoque, cùm existimaret in cōsanguineos ea esse dispensanda, cōmittere id debet iudicio vnius, vel duorum, vel triū virorum, qui & doctrina, & pietate commendentur, & eidem acquiescere, & quod illi sentient perfectius, & Deo ac Domino nostro gratius esse, habita omnium circunstantiarum ratione (vt in Examine, pagina decimanona, fusius dicitur) exequi debet.

exuit bonis suis, sequatur Christi consilia: pro sua tamen deuotione ad hoc potius, quàm illud opus dispēsare bona sua, vel eorum partem poterit; prout in Domino intellexerit ad diuinū beneplacitum magis conuenire; vt in Examine dictum est.

8 Intelligant etiam quòd mutuo dare, vel accipere, vel dispensare quidquam de ijs, quæ domi sunt, minime possunt, nisi Superior conscius consensū præstiterit.

9 Qui in ingressu ipso, vel post ingressum ad Obedientiam motus sua deuotione, vellet bona sua vel eorum partem in Societatis subsidium dispensare;* haud dubiè opus faceret maioris perfectionis, H

H ¶ *Rectores, vel Præpositi locales, vel Prouinciales, vel quicunque alij, cum quibus aget qui sic habet in animo sua bona dispensare, vt ni cæteris rebus, ita & in hac quod perfectius est, quodq; maioris meriti in diuino*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

perfectionis, alienationis, & abnegationis vniuersi amoris proprij non descendendo tenero quodam affectu ad particularia loca, nec iuxta illum sua bona huic potius, quàm illi applicando: quin potius exoptando maius & vniuersalius bonum Societatis (quæ tota ad maiorem Dei gloriam, ac vniuersale bonum, & vtilitatem animarum instituta est) hoc iudicium ei relinquat, qui eius vniuersæ curã habet, num applicari huic loco potius, quàm illi in eadem Prouincia debeat: quandoquidem ille melius, quàm quisquã alius intelligere potest, quid conueniat, & quid maximè vrgeat in omnibus eius locis, ratione habita Regũ, Principum, ac aliorum potentatuum; ne eis causa vlla offensionis detur; sed ad maiorem ædificationem omnium, & spiritualem vtilitatem animarum, & gloriam Dei omnia cedant.

diuino conspectu, ei repræsentare debent. Nihilominus, si in eo propensio animi ad locum vnum potius, quàm ad aliũ (quã uis imperfectũ id sit) cerneretur; etiam si iudicio Superioris suum submittere vellet: certiorem tamen reddere Præpositum Generalẽ poterũt, vel eum, qui eius gerit vices, an sit aliquid huiusmodi imperfectionis tolerandum; sperando quòd ea cessabit aliquando, supplebitq; diuina bonitas quod ad suã maiorem gloriam, & maiorem ipsius perfectionẽ deesse cernitur.

Doceantur quomodo ab illusionibus Dæmonis in suis spiritualibus exercitationibus

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

nibus caueant, & quomodo se cõtra omnes tentationes tueãtur: simul rationes sciant quæ adhiberi possint vt eas superent; & ad veras solidasque virtutes consequendas insistant; siue plures adsint visitationes spirituales, siue pauciores: curent verò semper in via diuini seruitij progressum facere.

Vtantur quotidie conscientiæ suæ examinatione consueta, & octauo quoq; die saltem ad Confessionis & Communionis sacramenta accedant; nisi aliqua de causa aliud Superiori videretur: & vnus omnium sit Confessarius ab eodem Superiore constitutus:* quod si fieri non poterit, quisque certè suum stabilem habeat Confessarium, cui ipsius conscientia prorsus aperta sit. Qui quidem Confessarius non ignoret, quos casus sibi Superior reseruat. Illi autem reseruabuntur, quos ab eo cognosci necessarium videbitur, aut valde conueuiens; quò melius & remediũ adhibere possit, & suæ curæ commissos præseruare ab omnibus quæ nocitura sunt. 11 I

I ¶ Conueniente non posset fieri propter multitudinem, vel quòd aliquis ab alio Cõfessario magis, quã ab ordinario iuuari posse videretur propter causas, q̃ possent accidere; quas considerabit Superior, & quod in Domino iudicauerit conuenire, prouidebit.

Perutile erit, esse domi aliquẽ * virum fidelem & in rebus spiritualibus 12 K

K ¶ *Hic erit Magister Nouitiorũ, vel quem Superior ad hoc munus vt aptiorem constituet.*

L ¶ *Vt*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ritualibus sufficienter versatum, qui instruat eos ac doceat, quomodo & interius, & exterius sese habere debeant, & ad id eos hortetur, & in memoriam redigat, & amanter admoneat: quem omnes qui in probatione sunt diligant, ad quem in suis tentationibus confugiant, cui confidenter sua omnia detegant, & à quo consolationem & auxiliũ in omnibus sperent in Domino: & admoneantur, quòd nullam debeant celare tentationẽ, quam huic, vel Confessario, vel Superiori, non aperiant; immo verò totam animam suam illis integrè manifestam esse, pergratum habeant: nec solùm defectus aperiant, sed etiam pœnitentias, vel mortificationes, & deuotiones, ac virtutes omnes, voluntate pura optantes ab illis dirigi, sicubi à rectitudine deflecterent, nolentes suo proprio sensu duci; nisi conueniat cum iudicio illorum, quos Christi Domini nostri loco habent.

13 Anteuertere oportet tentantiones, adhibitis earum contrarijs: vt cùm quis animaduertitur ad superbiam esse propensus, exerceri is debet in rebus abiectioribus, quæ ad humiliandum ipsum vtiles futuræ videantur: & sic de alijs prauis animæ propensionibus.

14 Præterea honestatis & decentiæ ratione conuenit, * fœminas non

L ¶ *Vt fœminæ nõ ĩgrediãtur domos, nec Collegia Societatis, ferè semper debet obseruari. Sed si illæ eximia charitate, vel autoritate simul cũ charitate essent conspicuæ;*

D *prudentia*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

prudentia Superioris iustas ob causas, vt illæ (si id optarent) videndi gratia ingrederentur, posset dispensare.

M ¶ *Cuiusmodi essent instrumenta ad ludendum, vel ad rem musicam, libri etiã profani, & alia id genus.*

N ¶ *In correctionibus (licet prudẽtia rebus particularibus adhibita hunc ordinẽ mutare possit) est aduertendum, quòd primò in charitate ac dulcedine, qui peccant, sunt admonendi; secundò in charitate quidem, sed eo tamen modo, vt eis confusio & rubor inijciatur; tertiò amori, ea, quæ timorẽ incutiant, adijcientur. De publicis autem defectibus publica debet esse pœnitentia, ijs tantùm, quæ ad omnium ædificationem faciunt, declaratis.*

non ingredi domos nostras, nec Collegia, sed tantùm ecclesias: & arma nulla nec * instrumenta M
rerum vanarum domi haberi; sed tantum ea, quæ faciunt ad finem illum diuini seruitij & laudis, quem sibi præfixit Societas.

* In correctionibus & pœ- N
nitentijs iniungendis qui mo- 15
dus teneri debeat prudenti charitati Superioris, & eorum, quos sibi substituerit, relinquetur; qui in eis rationem habebunt dispositionis personarum, & ædificationis vniuersalis & particularis earum ad gloriam Dei. Penitentias verò huiusmodi prompta voluntate quisque admittere deberet cũ vero emendationis & spiritualis profectus desiderio; etiã si propter defectum non culpabilem iniungerentur.

Syndicus domi constituatur: 16
cuius

O ¶ *Nouæ*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

cuius erit officium, obseruare in omnibus quod ad honestatem & decentiam externam pertinet, ecclesiam & domum perlustrando, & siquid nõ conueniat, adnotando; & Superiori referendo, vel eundem, qui errat, commonefaciendo; si id facultatis ei, vt vtilius in Domino suo fungatur officio, tribuetur.

M

N 17 Curent omnes ex morbis corporis, fructum capere non solùm sibi, sed etiam ad aliorum ædificationem, non impatientes aut morosos se exibendo, sed potius patientiam magnam habendo, & præseferẽdo, ac obedientiam Medico, & infirmorũ præfecto præstando, verbis pijs & ædificationem facientibus vtendo, quæ ostendant ægritudinem acceptari vt donum de manu Creatoris ac Domini nostri; quandoquidem non minus donum est quam sanitas.

15

18 Idem sapiamus, idem, quoadeius fieri possit, dicamus omnes, iuxta Apostolũ.

O * Doctrinæ igitur differentes nõ admittantur, ' nec verbo in concionibus vel lectionibus publicis, nec

O ¶ *Nouæ opiniones admittendę nõ sunt; & siquis aliquid sentiret,*

16

quod discreparet ab eo, quod Ecclesia & eius Doctores communiter sentiunt; suum sensum definitioni ipsius Societatis debet subijcere; vt in Examine declaratum est. In opinionibus etiam, in quibus catholici Doctores variant inter se, vel contrarij sunt, vt conformitas etiam in Societate sit, curandum est.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

cis, nec ſcriptis libris (qui quidē ædi non poterūt in lucem ſine approbatione atque conſenſu Præpoſiti Generalis; qui eorū examinationem ſaltem tribus cōmittat, ſana doctrina & claro iudicio in ea facultate præditis). Imò & iudiciorum de rebus agendis diuerſitas, quæ mater eſſe ſolet diſcordiæ, & inimica vnionis voluntatum, quantum fieri poteſt, euitari debet: vnio vero & conformitas mutua diligē-
tiſſimè curanda eſt, * nec, quæ P
ei aduerſantur, permittenda: quò iuncti inuicē fraternæ charitatis vinculo melius & efficacius poſſint ſe diuino obſequio, & auxilio proximorum impendere.

P ¶ *Ferenda non eſt, inter vllos domeſticorū perturbatio, vel ira mutua; & ſi aliquid huiuſmodi accideret, curetur, vt ſtatim cū ſatiſfactione debita in gratiam inuicem redeant.*

Quia ad progreſſum in virtu- 19
tibus faciēdum multum confert antiquiorum exemplum, quo reliqui ad eorū imitationem animentur; qui præeſt alijs (ſi aliter peculiares ob cauſas non iudicaretur conuenire) & omnes alij Sacerdotes, qui ei videbuntur, aliquando intra annum officium, vel officia eorum, qui inſeruiunt domi, ad tempus aliquod obibunt; quò alijs gratius reddatur huiuſmodi miniſterium, in quo ad maius Dei ſeruitium & gloriam ſunt conſtituti.

Explicetur aliquot diebus in ſingulis hebdoma- 20
dibus Doctrina Chriſtiana, ac
* modus bene & cū fructu con- Q
fitendi,

Q ¶ *Præter modū bene*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

fitendi, ' cõmunicandi, missam audiendi, & in eadem ministrãdi, orandi itidem, meditandi, & legẽdi pro captu vniuscuiusq; tradatur; cureturq; nõ solùm vt addiscant quæ conueniunt, sed etiam vt memoria teneant, & exerceant quæ didicerint; omnesque suum tempus rebus spiritualibus impendant, & deuotioni quærendæ pro mẽsura gratiæ Dei ipsis communicatæ insistãt: ad quod * conferet aliqua exercitia spiritualia illis, qui nõdũ se exercuerũt in eis, ' vel omnia tradere; prout vnicuiq; conuenire in Domino iudicabitur. Conuenit

bene confitendi, tempus etiam eis designetur, intra quod si ad confessionem non accederent, subtrahatur eis cibus corporis; donec cibũ spiritus sumant. Qui autem alij, quàm suo Cõfessario designato confiteretur, debet postmodum (quãtum recordari poterit) eidem suo Confessario totam suam cõscientiam aperire; vt, nihil ignorando, quod ad eam pertineat, melius in Domino possit eundem iuuare.

R ¶ *Cum ijs, qui ex se exercitiorum spiritualium intelligentiam habent, & in ipsis facilè progrediuntur, ac methodum in eisdem bene procedendi habent, vel qui alijs occupationibus distinentur, poterunt omnino, vel certè ex parte, Superiores in communibus huiusmodi regulis dispensare.*

Quosdam, qui quamuis ad spiritualia exercitia apti sint, nondum tamen ea sunt experti, operæpretium erit aliquando iuuare, ad particulares considerationes de-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ne externa eorum, quæ iniungit, integrè, promptè, fortiter, & cũ humilitate debita, sine excusationibus, & obmurmurationibus obediãt, licet * difficilia & secũdum sensualitatem repugnantia iubeat; verum etiam conentur interius resignationem & veram abnegationem propriæ voluntatis & iudicij habere; voluntatẽ ac iudicium suum cum eo, quod Superior vult & sentit, in omnibus rebus (vbi peccatum nõ cerneretur) omnino conformantes, proposita sibi voluntate ac iudicio Superioris pro regula suæ voluntatis & iudicij; quo exactius conformentur primæ ac summæ regulæ omnis bonæ voluntatis & iudicij, quæ est æterna bonitas & sapientia.

V ¶ *Conferet, vt Superiores aliquando occasionẽ præbeant ijs, qui probantur, exercendi obedientię et paupertatis virtutem, eosdem tentando ad maiorem ipsorũ vtilitatem spiritualem eo modo, quo Dominus Abraham tẽtauit; vt & specimẽ virtutis suę prębeant, & in eadem crescãt. In eo tamen, quoadeius fieri possit, mẽsura & proportio iuxta vniuscuiusque vires, vt discretio dictabit, obseruetur.*

V

Et vt magis in Obedientiæ virtute se exerceant, conuenit, atq; etiam valde necessarium est, vt non solùm Superiori Societatis vel domus, sed etiam subordinatis officialibus, qui ex illo authoritatem acceperunt, in ijs omnibus, in quibus super ipsos potestatem habent, obediant; & assuescant nõ intueri, quis illę sit, cui obediunt,

24

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

diunt, ſed potius quis ille, propter quem & cui in omnibus obediunt, qui eſt Chriſtus Dominus.

25 Diligant omnes Paupertatem, vt matrem, & iuxta menſuram ſanctæ diſcretionis ſuis temporibus eius effectus aliquos experiantur; &, vt in Examine dictum eſt, parati ſint poſt primum annum exactum ad temporalia bona diſtribuenda, quandocunque à Superiore iniunctum id fuerit, & ea ratione ſeruata quæ ipſis in Examine ꝓpoſita fuit. fol. decimonono.

26 Omnes rectam habere intentionem ſtudeant non ſolum circa vitæ ſuæ ſtatum, verum etiam circa res omnes particulares, id ſemper in eis ſyncerè ſpectantes, vt ſeruiant & placeant diuinæ bonitati propter ſeipſam & propter charitatem, & eximia beneficia, quibus præuenit nos; potius quàm ob timorem pœnarum, vel ſpem præmiorũ (quamuis hinc etiam iuuari debeant) & crebro admoueantur vt in omnibus quærant Deũ, exuentes ſe, quantum fieri poteſt, amore omnium creaturarum; vt affectum vniuerſum in ipſarum Creatorem conferant, eum in omnibus creaturis amãdo, & omnes in eo iuxta ſanctiſſimam ac diuinam ipſius voluntatem.

27 Studium, in quod iucumbẽt qui in domibus Societatis probantur, id eſſe debet, quod eos magis ad ſuperius dictam abnegationem ſui, & in virtutibus ac deuotione profectum iuuabit.

X * Studia verò litterarum, in vniuerſum loquendo, in domibus nõ erunt; nisi cum quibuſdam, peculiaribus

X ¶ *Quamuis, in genere loquendo, ſtudia litterarum.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

rum in domibus Societatis non teneantur; quicunque tamen prædicationi, & confessionibus audiendis vacant, studium adhibere possunt ad ea, quæ ipsis vsui futura sunt. Et si alicui particulariter conueniret alijs etiam rebus studere; prudentiæ Superioris relinquitur, vt id consideret, & in eo dispenset.

peculiaribus de causis, dispensatione opus esse videretur. Collegia enim, ad litteras addiscẽdas sunt; domus verò ad eas, quas didicerint, exercendas; vel ad præparandum earum fundamentum, humilitatis scilicet, ac omnis virtutis in ijs, qui operã eis sunt daturi.

Sit qui singulis hebdomadibus, vel saltem decimoquinto 28
quoque die hæc, & similia omnibus in memoriam redigat; vel illi hæc legere teneãtur: ne pro nostræ fragilis naturæ cõditione obliti ab eorum executione cessent. Et aliquoties singulis annis omnes à Superiore sibi pœnitentias iniungi propter defectũ obseruationis Regularum petant; vt hæc cura indicium sit illius, quam de suo profectu spirituali in via Dei quisque habet.

DE CONSERVATIONE Corporis. Cap. II.

VT nimia solicitudo in ijs, quæ ad corpus per- 1
tinent, reprehensibilis est; ita cura moderata tuendæ ad diuinum obsequium valetudinis ac virium corporis laude digna, & ab omnibus adhibenda est:

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

da est: & ea de causa, cùm animaduerterint aliquid sibi nocere, vel quid aliud necessariũ esse circa victũ, vestitum, habitationem, officium, aut exercitationem, & sic de alijs rebus, admoneant omnes ea de re Superiorem, uel quem ad id Superior constituerit, duo interim obseruantes; Primũ, vt antequàm ad eum quid referant, se ad orandum recipiant; & post orationem, si senserint rem deferendam ad Superiorem, id faciant; Alterum, vt cùm verbo aut scripto breui (ne excidat memoria) Superiori rem exposuerint, ei totam curã rei expositæ relinquant: & quidquid ille statuerit, optimum ducant; * nec cõtendere, aut vrgere per se, vel alium (siue concedatur quod petitur, siue non) pergant: quandoquidem sibi persuadere debent, id magis expedire ad diuinũ beneplacitũ ac suum maius bonum, quod Superiori, re intellecta, in Domino visum fuerit.

2 Statuatur tempus quoadeius fieri poterit edendi, cubandi, surgendi,

IN CAP. II.

A ¶ *Licet, qui exponit quod necessarium sibi existimat, non debeat ex se idem denuo petere nec vrgere: si Superior tñ nondũ satis intellexisset, et declarationẽ vellet maiorem; ea quidem danda erit. Et si fortè ex obliuione non prouideret, cùm tamen significasset se velle id facere; non erit ab re debita cum modestia ei in memoriam reducere, vel repræsentare.*

B ¶ *Quamuis*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

B ¶ *Quamuis ordinē temporis in refectione & somno vt plurimū omnes obseruare debeant; si tamen peculiares ob causas alicui aliud conueniret; videat Superior, num dispē satione cum eo sit vtendum, nec ne.*

C ¶ *In vestitu habenda est ratio eius finis, qui est, ab iniuria frigoris*

gendi, * quod communiter omnes obseruent.' B

In ijs, quæ advictum, * vestitum,' & habitationē, & alia corpori necessaria pertinent, curetur cum diuino auxilio, vt quamuis sit in quo probetur virtus & sui ipsius abnegatio; non desit tamen quo sustentetur natura, & ad diuinum obsequium laudemque conseruetur; habita conuenienti ratione personarum in Domino. C 3

Vt * non expedit tanto labore corporali quenquā onerari,' vt spiritus D 4

& ab indecoro defendi. Cæterū cōuenit, vt, qui probātur, vestitus ratione, ad mortificationē & abnegationem sui, et ad mundum eiusq; vanitatē sub pedibus conculcādam iuuentur; & id quidē quantū considerata natura, consuetudo, officiū, & aliæ personarum circunstantiæ patientur.

Cum Scholasticis approbatis, & ijs, qui studijs vacant, videtur in ijs, quæ ad vestitum attinent, magis, quàm cum ijs, qui probantur, ratio haberi posse decentiæ exterioris & commoditatis propter studiorum laborem, & quia Collegia redditus habent: quamuis superflua semper euitari oporteat. In particularibus vero, prout vnicuique conuenit, procedetur.

D ¶ *A prandio, præsertim in æstate, per vnius, vel duarum*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ſpiritus obruatur, & corpus detrimentum patiatur; ita aliqua corporalis exercitatio, quæ vtrũque iuuet, omnibus communiter conuenit, etiam illis, qui mentalibus exercitijs debent inſiſtere; quæ quidem externis interrumpi deberent, & non continuari, nec ſine menſura diſcretionis aſſumi.

duarum horarum ſpatium permitti non debent, quoadeius fieri poterit, corporis aut mentis grauiora exercitia. Siquid verò neceſſitas poſtulabit, id, quanta poterit charitate erit & metiendum, & moderandum. Id autem tẽporis in alijs leuioribus exercitijs occupari poterit. Sed nec extra huiuſmodi horas labores nimium cõtinuari ſine aliqua relaxatione, vel conuenienti recreatione debebunt.

5 Corporis caſtigatio immoderata eſſe non debet, nec indiſcre-
E ta * in vigilijs, ' & abſtinentijs,
F & alijs pœnitentijs externis, * ac laboribus; ' quæ & nocumentũ afferre, & maiora bona impedire ſolent.

E ¶ *Tempus ſomno tribuendum, in genere loquendo, intra ſextæ & ſeptimæ horæ ſpaciũ debere eſſe videtur: (nec ſine induſiis dormiendũ eſt, niſi neceſſitatis alicuius excuſatione Superior admitteret) ſed quia in tanta varietate perſonarum ac habitudinum certa regula præſcribi nequit; vt detrahatur, vel addatur huic tẽpori, Præpoſiti prudentiæ relinquetur; qui curabit, vt quiſque, quod neceſſitas naturalis exigit, retineat.*

F ¶ *Quamuis vnusquiſq; paratus eſſe debeat ad quodcuis officium*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

uis officium assumendum, quod ei fuerit impositum; animaduertendum tamen erit, in illis, quæ robustiores ac fortiores homines requirunt (qualia sunt officia Sacristæ, Ianitoris, atq; Infirmarij) ij homines, qui corporis habitudine iuxta officiorum rationẽ præditi sunt, quantum fieri potest, constituantur.

G ¶ *Cura habeatur ægrotorũ magna; quorum ægritudo simul atq; infirmorum Præfecto indicata fuerit,*

solent. Ideo suo Confessario detegi ab vnoquoque cõuenit quid quid in hac parte faciat; qui si iudicat excedi mensuram, aut certè dubitat de excessu, illum ad Superiorẽ remittat. Hæc autem omnia eò fiunt; vt clarius procedatur, & in animis corporibusq; nostris Deo Domino nostro maior gloria deferatur.

Sit aliquis domi, qui præsit in ijs, quæ ad corporis bonam 6
valetudinem pertinent, tum cõseruandam in sanis, & quidem in ijs præsertim, qui ex ætate, vel alijs de causis sunt debiliores, tum restituendam in ægrotantibus * cui debeant omnes, si ma- G
le se habere extraordinarie senserint, id referre; vt de remedio, prout charitas exigit, conueniente prouideatur.

In ijs, quæ pertinent ad rerũ 7
tempora-

si senserit ille rem esse alicuius momenti, Superiorem admoneat; & vocetur Medicus, qui vnus tantùm ordinariè esse debet; si in casibus quibusdam Superiori aliud non videretur. Obseruetur autem tam in victus ratione, quàm in medicinis quod Medicus præscripserit, quantum

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

tum fieri poterit; nec infirmus in his quidquã curet; sed illud potius studeat, vt patientiam & obedientiam exerceat, relicta cura reliquorum omnium Superiori, ac eius ministris, per quos à diuina prouidentia regitur.

Et quãuis nostræ vocationis sit, diuersa loca peragrare, & vitam agere in quauis mũdi plaga, vbi maius Dei obsequium & animarum auxilium speratur; nihilominus tamen si experimento comperiretur aliquis ferre nõ posse alicuius regionis cœlum, & malè habere cõtinenter cerneretur; Superiori considerandum relinquitur, num ille migrare aliò debeat, vbi melius habens corpore, impensius diuino seruitio vacare possit. Nõ erit tñ ipsius infirmi, huiusmodi mutationẽ postulare, nec animi ꝓpẽsionẽ ad eam ostendere; sed Superioris curę id reliquetur.

temporalium conseruationem, præter curam illam, quam omnibus charitas & ratio imponit, æquum erit, alicui peculiariter demandari hoc munus; ut tanquam bona Domini nostri IESV Christi propria ea curet. Ad alias etiam functiones necessarias, & eas præcipuè, *quæ honestius domi, quàm foris fiunt, curandum est, ut officialium necessarius numerus cõstituatur; & expedit ut huiusmodi officia Coadiutores temporales, si ea ignorent, addiscant; omnia ad maiorem gloriam Dei, Creatoris & Domini nostri semper dirigẽdo.

H ¶ *Officiales in ijs, quæ domi honestius, quàm foris fiunt, intelligũtur, Lotor pãnorũ lineorũ, Tonsor, et huiusmodi, quos esse domi si fieri posset, expediret.*

QVARTA DECLA-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

QVARTA PARS

DE IIS, QVI IN SOCIETATE retinentur, instruendis in litteris & alijs, quæ ad proximos iuuandos conferunt.

PROOEMIVM.

CVM scopus, ad quem Societas rectà tendit, sit, suas ac proximorum animas ad finem ultimũ consequendum, ad quem creatæ fuerunt, iuuare; cùmque ad id, præter uitæ exẽplum, doctrina & modus eam proponendi sint necessaria; postquam in ijs, qui admissi sunt ad probationem, iactum esse uidebitur abnegationis propriæ & ꝓfectus in uirtutibus necessarij conueniens fundamentum; de litterarũ ædificio & modo eis utendi agẽdum erit; quò iuuare possint ad magis cognoscendũ magisq; seruiendum Deo Creatori ac Domino nostro. * Ad hoc Collegia, & aliquando etiam Vniuersitates, uel Studia generalia Societas amplectitur; ' in quibus qui bonũ sui specimen in domibus dum probarentur

DECLARATIO IN PROOEMIUM quartæ Partis.

A ¶ *CVm scopus ac finis, ad quẽ tendit hæc Societas, sit, varias mundi partes ex obediẽtia summi*

A

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

probarentur, præbuerunt, nec tamen doctrina ad nostrum institutum necessaria satis instructi accesserunt; in ea & in alijs rebus, quæ ad iuuandas animas conferunt, instruãtur. Prius ergo de ijs, quæ ad Collegia; deinde de ijs, quæ ad Studia generalia pertinent, dicetur; cum eo fauore, quem diuina Sapientia ad maiorem gloriam laudemque suam nobis dare dignabitur.

DE MEMO-

tia summi vicarij Christi Domini nostri, vel Superioris eiusdem Societatis peragrando, verbum Dei prædicare, confessiones audire, & reliquis quibuscũq; poterit medijs vti, diuina gratia aspirante, ad animas iuuandas: necessarium esse, vel in primis rationi consentaneum visum est, vt qui in eam sunt ingressuri, viri sint vitæ probitate, & litterarum eruditione ad id officium idonei. Et quia boni simul & eruditi pauci inueniuntur, si cum alijs comparentur; & ex paucis maior pars iam à susceptis laboribus vellet cõquiescere: perdifficile fore deprehendimus, huiusmodi hominibus, qui boni simul ac litterati essent, hanc Societatem augeri posse, tum propter magnos labores, quos eius institutum exigit, tum propter magnam sui ipsorũ abnegationem. Ideo nobis omnibus, qui conseruationem & incrementum eius ad maiorem laudem & obsequium Dei ac Domini nostri cupiebamus, alia via tenenda esse visa est; admittendi nimirum iuuenes, qui bonorum morum & ingeniorũ indole spem facerent, quòd in probos simul ac doctos viros ad colendam Christi Domini nostri

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

vineam essent euasuri; admittendi etiam Collegia, cum ijs conditionibus, quæ in litteris Apostolicis continentur, siue in vniuersitatibus, siue extra illas fuerint; & quidem si in Vniuersitatibus, siue illæ Societatis curæ commissæ sint, siue non. Hac enim ratione nobis in Domino persuademus ad maius diuinæ Maiestatis obsequium fore, si & numero augeantur, & in litteris ac virtutibus progressũ faciant ij, qui eidẽ obsequio se totos impẽdunt. Primò ergo de ijs, quæ ad Collegia pertinent; deinde de ijs, quæ ad Vniuersitates, agetur: & quod ad Collegia, primo loco de ijs, quæ ad Fundatores; secundo de ijs, quæ ad Collegia iam fundata, quo ad materialia vel temporalia bona eorum, pertinent; tertio de Scholasticis, qui in eisdem studijs vacant, admittendis, conseruandis, litteris & alijs medijs ad proximum iuuandum promouendis, & à studijs educendis; quarto de ijs, quæ ad gubernationem eorum pertinent.

DE MEMORIA HABENDA Fundatorum, & bene de Collegijs meritorum. Cap. I.

QVONIAM valde æquum est, vt (quod in nobis erit) illorum deuotioni ac beneficentiæ correspondeamus, quibus diuina bonitas ad fundationem ac dotationẽ Collegiorum vtitur administris; Primum in quouis nostræ Societatis Collegio perpetuo singulis hebdomadibus Missa semel pro eius

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

pro eius Fundatore & benefactoribus viuis & mortuis celebretur.

2 Initio item cuiusq; mensis omnes Sacerdotes, qui in Collegio fuerint, pro eisdem semel offerre idem sacrificium perpetuo debeãt. Singulis insuper annis, eo die, quo Collegij cuiusq; possessio Societati tra-
A dita est, * cum sollẽnitate Missa pro Fundatore & benefactoribus celebretur: ' & id temporis in eodem Collegio quicunque Sacerdotes adfuerint, eodem sua referent sacrificia.

IN CAPVT Primum quartæ Partis. De memoria habẽda Fundatorũ.

3 Eodem die candela cerea Fun-
B datori offeratur, * aut vni ex suis, qui ipsi sit cognatione proxime coniunctus, ' aut illi demum, quem ipse Fundator designauerit: in qua candela armorum Fundatoris, aut deuotionis
C insignia extent. * Illa vero testabitur Societas, quam Fundatori in Domino debet, gratitudinẽ. ' Cum

A ¶ *Solemnitas eo modo ĩtelligatur, qui Societati sit vsitatus, & in eo loco, vbi Missa celebratur.*

B ¶ *Si in loco, vbi huiusmodi Collegium institutum est, temporis successu non esset aliquis de posteritate Fũdatoris; mitti candela poterit aliò, vbi ex eius progenie aliquis inueniretur; vel in altari constitui poterit, vbi diuinum sacrificium celebratur nomine & loco Fundatoris huiusmodi.*

C ¶ *Per huiusmodi candelã significatio fit gratitudinis*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

erga Fundatores tenendæ, non iuris patronatus, vel actionis vllius, quæ illis, aut eorũ successoribus ad Collegiũ vel eius bona tẽporalia cõpetat. Nihil enim tale erit.

D ¶ *In Cõmunitatibus, vel Rebus publicis, quæ non moriuntur, dicentur huiusmodi Missæ pro earum defunctis, & pro illis præsertim, qui de nobis melius meriti sunt in Dño.*

E ¶ *Quod dictũ est, obseruari omnino cõueniet erga eos,*

Cum primum Societas in Collegij alicuius possessionem venerit; Præpositus Generalis curet indici per vniuersam Societatẽ, vt quilibet Sacerdos ter sacrum faciat pro superstite Fũdatore ipsius Collegij ac benefactoribus; vt illos sua benignitate Dominus in rebus omnibus dirigat, & suis donis semper augeat. Rursus, *cum ex hac vita illi excesserint, curabit idem Præpositus Generalis, vbi primum resciuerit, vt per totam Societatẽ singuli Sacerdotes ter sacrum pro animabus illorũ faciant. Quoties autem dictum est, Missas esse a Sacerdotibus celebrandas; cæteri omnes, qui in Collegijs degunt, ac Sacerdotes non sunt, ad eandẽ illam intentionem orare debent; quandoquidem eiusdem gratitudinis nomine vtrique obligãtur in Domino. 4 D

Fundatores præterea ac benefactores Collegiorum participes peculiariter efficiuntur omnium bonorum operum, quæ tum in ipsis Collegijs, tum in reliqua Societate Dei gratia fiunt. 5

* In vniuersum autem tum Fundatoribus, tum etiam E

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

6 etiam ipsorũ necessarijs & quoad viuunt, & postquam obierint, peculiariter sese deuinctã esse Societas ex charitate cognoscat, vt omni officio illos prosequatur, quod à nobis præstari iuxta minimã hanc nostrã professionẽ ad diuinã gloriã possit.

eos, qui completa Collegia facient. Cum ijs autem, qui aliquod dũtaxat principium dederint, ea pars eorum, quę diximus, præstabitur, quam Præpositus Generalis præstandam in Domino iudicauerit.

DE IIS, QVÆ AD res temporales Collegiorum pertinent. Cap. II.

1 AD Collegia, quæ liberè Societati offeruntur, vt iuxta suas Costitutiones omnino eis vtatur, admittenda, Præpositus Generalis nomine totius Societatis plenam potestatem habebit.

2 Si Fũdator aliquas conditiones exigeret ordini ac modo procedendi Societati consueto non omnino consentaneas; eidem Præposito Generali (auditis sentẽtijs aliorum, quos ipse de huiusmodi rebus melius iudicare censebit) considerandum relinquatur, an omnibus perpensis vtile sit futurum Societati ad finem diuini seruitij, quem sibi præfixit, huiusmodi Collegium admittere, nec ne. Sed si temporis decursu se grauari eo onere animaduertet Societas, poterit ipsa in Congregatione generali id

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

proponere, & ſtatuere, vt relinquatur Collegium huiuſmodi; vel proſpicere, vt onus temperetur, vel certè, vt ad onus id ferendum vires maiores præbeantur. Hoc tamen dictum ſit, ſi ante Cõgregationem huiuſmodi Præpoſitus Generalis huic incommodo, prout in Domino conuenit, non occurrerit.

IN CAPVT II.

DE ijs, quę ad Collegiorum res temporales pertinẽt.

A ¶ *Præpoſitus Generalis ſimul cum Societate, nũ admiſſa iã Collegia vel domus relinqui debeant, an retineri, ſtatuat.* Ad relinquenda, vel alienãda Collegia, aut domos iam admiſſas * Præpoſitus Generalis ſimul cum ipſa Societate poteſtatẽ habebit. Cùm enim id ſit perinde, ac ſi membrum ab eius corpore præſcinderetur, & res alioqui perpetua & maioris momenti ſit; cum

3 A

Id tamen in Cõgregatione generali fieri poſſet; & etiam ſine illa, miſſis nimirũ ſuffragijs ab ijs, qui ius habent ſuffragij. Et tunc non poteſt Societas, nec eius Generalis quod ſic relinquitur, vel eius partem vllis extra Societatem hominibus donare. Sed ſi ipſa curam, quam habebat, reliquerit, poterunt qui aliàs hanc autoritatẽ ſibi in fundatione reſeruauerint, pro ſua deuotione ad aliud opus applicare id quod ſic relictum fuerit. Si verò huiuſmodi non interceſſerit reſeruatio; poterit procedere Societas iuxta ſuum inſtitutum prout ad Dei gloriam magis conuenire iudicabit.

B ¶ *De non*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

cum ea vniuersa cõmunicari melius est.

B 4 In Collegijs Societatis * nec curæ animarum, nec obligationes ad Missas celebrãdas, neque aliæ huiusmodi admittantur, quæ à studijs distrahere admodum, & ea, quæ in illis ad diuinum obsequium quæruntur, impedire solent: Quemadmodum neque in domibus alijs, vel ecclesiis Societatis professæ; quæ quoad eius fieri potest, expedita ad sedis Apostolicæ missiones obeundas, aliaque opera ad Dei obsequium & animarum auxiliũ esse debet.

B ¶ *De non admittendis obligationibus, & cæt. sic intelligitur, quòd Missarum obligationes vel huiusmodi, quæ assignato redditui cõmensuratæ videantur, assumi nequeunt. Non tamen perinde inconuenienS existimatur, aliquam facilẽ & exiguam obligationem (quæ tamen non sit animarum cura) admittere; si causa sufficiens ad id moueret, præsertim si res huiusmodi esset, quæ distractionis & occupationis perexiguæ aut nullius futura esset. In domibus autem Professorum, quando nec illæ redditus vllos habent, nec ipsi ita stabilẽ habitationem, huiusmodi obligationes non tolerantur. De alijs obligationibus lectionum vel Lectorum non hic agitur: verũtamen & hæ ipsæ in Collegijs & Vniuersitatibus non sine magna consideratione, nec vltra limitem, quem Præpositus Generalis conuenire ad commune bonum, & ipsius Societatis ad Dei & Domini nostri gloriã iudicauerit, assumentur.*

* Possessionem

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

C ¶ *Societas in vsum Scholasticorum suorum iuxta litteras Apostolicas redditum administrationem exercebit per Præpositum Generalem, vel Prouincialem, vel alium, cui Generalis id commiserit, ad defendendas & conseruandas possessiones & redditus Collegiorum etiam in iudicio, cùm id conueniens vel necessarium fuerit. Ac eiusdem Præpositi erit, vel eorum, quibus ille facultatem dederit, admittere quidquid præterea Collegijs ad sustentationẽ & incrementum eorum in rebus temporalibus donaretur.*

* Possessionẽ Collegiorũ cum rebus tẽporalibus, quæ ad ipsa spectant, capiet Societas;' & Rectores, qui ad id munus cõueuiens habeant talentum, constituet; qui curã suscipiant conseruandi atque administrandi res ipsorum temporales, ac prouideant necessitatibus tam materialis ædificij, quã Scholariũ (qui in ipsis Collegijs degunt) *eorũq;, qui dispo- D nũtur vt ad illa admittãtur,' atq; * eorum etiam, qui extra Colle- E gia gerũt illorũ negotia.' Totius verò administrationis ratio Rectoribus constet: vt eã reddere, quando, & cui per Ptæpositũ Generalẽ

D ¶ *Qui disponuntur, vt ad Collegia mittantur, illi sunt, qui in domibus probationum versantur; & qui ex domibus Societatis professæ, vel domibus probationum ad studia mittuntur.*

E ¶ *Qui negotia Collegiorum extra ea gerũt, in primis intelliguntur Procuratores, qui in summi Pontificis, vel aliorum Principum curia negotia Societatis gerunt.*

Verùm

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Verùm quid ad hos & alios sumptus necessarios contribui debeat, Præpositus Generalis seruata proportione debita, per se, vel alium id statuet.

neralē constituetur, possint. At F * Generalis cùm nec in suū, nec in vllorū consanguineorum suorū, nec in professæ Societatis vsū bona tēporalia Collegiorū possit conuertere; ' eò purius sese in eorum superintendentia ad maiorem gloriam & seruitium Dei gerere poterit.

6 In ijs Collegijs, quæ duodecim Scholasticos (præter Præceptores) ex proprijs redditibus alere

F ¶ *Cum dicitur, non posse Soietatē professam, vel eius Præpositū Generalem uuari redditibus Collegiorum, intelligēdum est iuxta litteras Apostolicas, quod non possint in proprios ipsorum vsus redditus cōuerti: possunt nihilominus expendi in vsum illorū, qui Collegijs vtiles fuerint, cuiusmodi sunt Administratores, Concionatores, Lectores, Confessarij, Visitatores, & alij Professi, vel similes personæ, quæ spirituali vel temporali Collegiorum huiusmodi vtilitati vacant. Sine tali etiam causa posset expendi aliquid, quod exiguum sit, cum quouis homine de Societate, mensa per diem aliquem eum excipiendo, vel modicum quid viatici, cùm per Collegia in hanc vel illam partem transit, vel quid simile donando. Quod enim tam est exiguum, vt nihilum ducitur; & scrupuli eximuntur hinc quidem inhumaniter se habendi, inde verò contra Sedis Apostolicæ intentionem agendi.*

G ¶ *Quam is*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

G ¶ *Quamuis hoc ita se habeat; si tamen benefactores essent, qui possessionem aliquam vel redditum dare vellent, admitti illa possent; vt tãtò maior numerus Scholasticorum, ac Præceptorum ad maius diuinum posset obsequium sustentari.*

alere possunt, ob maiorem populi ædificationem * nec petantur eleemosynæ, nec illæ, aut dona vlla oblata admittantur. G Si redditus minores fuerint, quã huic numero alẽdo sufficiãt; admitti quidẽ, nõ autẽ peti aliquæ eleemosynæ possent; nisi tanta paupertate Collegiũ premeretur, vt etiã petere, saltẽ à quibusdã, esset necessariũ. Tunc enĩ (maius diuinũ obsequiũ & vniuersale bonũ præ oculis semper habendo) peti eleemosynæ, immo & ostiatim ad tempus, quandocunque necessitas id exigeret, emendicari poterunt.

IN Caput III. DE Scholasticis, qui in Collegijs constituẽtur.

DE SCHOLASTICIS, qui in Collegijs costituentur. Cap. III.

A ¶ *Quando aliquis factus esset idoneus*

QVOD ad Scholasticos attinet, ad quorum institutionem Collegia assumuntur, in primis quales esse debeant, vt ad ea vel mittantur, vel admittantur, considerare in Dño oportebit. 1

Primùm omnium cum aliquo ex quinque illis impedimentis in Secunda Parte dictis * nullus in Collegio aliquo 2 A

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

legio aliquo Societatis inter Scholasticos collocari poterit. Et præter Coadiutores ad ministeria vel auxilium Collegij necessarios, reliqui huiusmodi esse debent, vt secundum rationẽ sperari possit, idoneos ad vineã Christi Domini nostri exemplo ac doctrina excolendã esse euasuros. Hi autem quo magis ingeniosi, bonisque moribus ornati, & sani corpore ad ferẽdos studiorum labores fuerint; eo magis idonei, & citius ad Collegia mitti, vel in eisdẽ admitti possunt.

neus à Christi Vicario, vt in aliqua domo Societatis manere possit; etiã idoneus esse intelligetur, vt in Collegijs habitet.

3 Adhæc, illi solùm in Scholasticos approbatos admittuntur, qui in domibus vel Collegijs ipsis probati fuerint, & biennio in varijs experimentis & probationibus exacto, ac votis cum promissione de Societatis ingressu iam emissis, ad vitam in ipsa perpetuo ducendam ad gloriã Dei admittuntur.

4 Præter hos, studia quibusdam conceduntur, qui ante biennium & probationes huiusmodi ad Collegia ex domibus destinãtur (quòd sic in Dño expedire videatur) aut in eisdem admituntur; non tamen approbati Scholastici censentur,

B donec biennio exacto * & votis ac promissione illa emissis, ' in approbatorum numerum referantur.

B ¶ *Si in Collegijs Societatis, Scholasticorũ non suppeteret iustus numerus, qui per promissionem vel propositũ Deo in eà seruiendi se dedicauerint; non*

DE SCHO-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

rint; non repugnabit instituto nostro, ex licentia Præpositi Generalis, et ad tempus, quod ei videbitur, alios pauperes Scholasticos, qui tale propositum non habeant, admittere: dum tamen in eis impedimenta illa, quæ in prima Parte dicuntur, non inueniantur; & huiusmodi indolem præseferant, vt sperari possit, quòd boni operarij vineæ Christi Domini nostri sint futuri, propter ingenium, vel aliquam institutionē in litteris, bonos mores, conuenientem ætatem, & alia Dei dona, quæ in eis cernerentur ad diuinum obsequium, quod solum in ijs, qui de Societate, et extra illam sunt, expetitur. Huiusmodi autem Scholastici in confessionibus frequentandis, in studijs, ac in forma viuendi Scholasticis Societatis conformes esse debent; quamuis & ratio vestitus diuersa, & habitatio in eodem Collegio separata sit, ita, vt qui institutum Societatis sequuntur, seorsum, & non commixti alijs externis maneant; cum eis tamen versentur, quatenus ad maiorem ædificationem, ac maius Dei ac Domini nostri obsequium Superior expedire iudicauerit.

Quāuis autem nostrorum copia suppeteret; tamē non repugnabit nostro instituto, si aliquis, qui propositū Societatem ingrediēdi non habeat, in Collegia admittatur; si pacta cū Fundatoribus inita id exigent: si quidem ad finem, quem sibi præfigit Societas, cū huiusmodi cōditionibus Collegiū admittere vtile censebitur, vel ob causas alias raras & nō leuis momenti. Verùm seorsū habitare hi, nec conuersari sine facultate Superioris, nisi cū certis quibusdā personis Societatis ad id designatis, deberent.

Paupertas autem Scholasticorum, qui de Societate non sunt

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

non sunt, per Præpositum Generalem, vel eum, cui suam ille potestatem communicauerit, expendetur. Et aliquando honestas ob causas, quamuis illi diuitum aut nobilium hominũ filij sint, modò suis viuant sumptibus, nihil esse videtur, cur admitti non possint.

AEtas conueniens fore à decimoquarto ad vigesimumtertium annum videtur, si in litteris progressum aliquẽ non fecissent. Et in vniuersum loquendo, quò pluribus donis ex ijs, quæ in Societate expetuntur, præditi essent; eò magis erunt idonei, vt admittantur. Nihilominus animaduertatur, vt cum huiusmodi restrictiores, quàm laxiores simus: habeaturque diligenter delectus eorum, qui sunt admittendi, examine aliquo particulari cum eisdem antè, quam recipiantur, vtendo.

Aliqui, licet rariores, possent inter nostros, particulares ob causas & Superioris iudicio efficaces, admitti.

DE SCHOLASTICIS admissis conseruandis. Cap. IIII.

1 Ad conseruationem eorum qui in Collegijs sunt, in iis quæ ad corpus, et res externas attinent, quod in Tertia Parte dictum est, sufficiet. Id tamen peculiari cura animaduertendum erit, vt temporibus valetudini corporis incommodis Scholastici non studeant, vt somno quantũ temporis satis sit, tribuant; & in laboribus mentis modum seruent.

Sic

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Sic enim fiet, vt diutius in illis perseuerare tam in litteris addiscendis, quàm in eisdem exercendis ad Dei gloriam possint.

Quod attinet ad spiritualia; eadem erit ratio eorum, qui in Collegiis, & qui in Domibus admittuntur, quandiu in probationibus versantur. Post probationem, cùm studiis vacant, vt est cauendum, ne feruore studiorũ intepescat solidarum virtutum, ac religiosæ vitæ amor; ita * mortificationibus, orationibus, ac meditationibus prolixis eo tempore non adeo multum loci tribuetur. Quandoquidem litteris dare operam, quæ syncera cum intentione diuini seruitii addiscuntur, & quodammodo totum hominem requirunt, non minus, quàm in illis versari tempore studiorum, imò magis Deo ac Domino nostro gratum erit.

Itaque præter sacramenta Confessionis * ac Communionis (ad quæ octauo quoque die accedendum erit) & præter Missam, quá quotidie audient; horam vnam impendent recitando Beatissimæ Virginis officio, ac examinandis bis

IN CAPVT IIII.

DE Scholasticis admissis cõseruãdis.

A ¶ SI in aliquo particulari Rector conuenire iudicaret plus esse in his rebus concedendum ꝓpter peculiares aliquas rationes; semper discretioni locus erit.

B ¶ Frequentius, quàm octauo quoque die, communicare, non, nisi peculiares ob causas, & potius necessitatis,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

bis quotidie ſuis conſcientiis cũ aliis orationibus pro cuiuſque deuotione vſque ad prædictam horam explendam, ſi expleta non fuerit. Quæ omnia iuxta ordinationem ac iudicium maiorum ſuorum, quibus obedientiam Chriſti loco præſtare debent, facient.

4 Aliqui (cuiuſmodi eſſe poſſent Coadiutores illi, qui legere non didice-

ceſſitatis, quàm deuotionis, habita ratione, permittatur. Protrahere vltra octo dies non ſine ratione etiam ſpeciali licebit; propter quã poſſit etiã aliquando Miſſa intermitti; & in quibuſdã augeri & minui (vt dictum eſt) præſcriptum orationis tempus. Et hæc omnia Superioris prudentiæ relinquẽtur: quamuis vnius horæ plus minus tempus ad Beatiſſimæ Virginis preces recitandas aſſumendum ſit. In Scholaſticis tamen, qui ad dicendum officium diuinum non tenentur, facilius ſuis temporibus hæc ratio commutari poterit, vt loco precũ Beatæ Virginis, meditationes, & alia ſpiritualia exercitia ſuccedant (dum tamen hora in illis compleatur) idque præcipuè cum quibusdam, qui cùm vno modo in ſpiritu non proficiant, alio cum gratia Dei magis iuuabũtur, fiet; cum facultate tamen vel ordinatione maiorum, quorum ſemper erit videre, num in quibuſdam propter particulares cauſas aliud magis conueniet, vt id fiat. Habenda autem erit ratio veræ deuotionis ipſorum, vel Fũdatoris, & circunſtantiarum; quæ ad perſonas, tempora, et loca pertinent. Iis verò, qui inexperti ſunt adhuc rerum ſpiritualium, & in illis iuuari deſiderant, aliqua ad

meditationem

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

meditationem & orationem capita proponi possent, prout eis magis conueniret. Dum Missa dicitur, quandiu Sacerdos summissè loquitur, vt populus non audiat, quæ is dicit, num Scholastici possint, nec ne, recitare partem precum suarum, ad quas horam habent designatam, maiorum, vel Superiorum arbitrio id relinquetur; qui hominum, locorum, ingeniorum, & temporum habita ratione, quod ad maiorem Dei gloriam videbitur, prouidebunt.

C ¶ *Quod ad coronam vel rosarium attinet, doceantur quomodo cogitare vel meditari mysteria, quæ in eo cõtinentur, possint; quò maiori cum attentione & deuotione se in eo exercere valeant. Et quando qui legere didicerunt, fructum vberiorẽ in eo, quàm in precibus horariis recitandis inuenirent; iam diximus, quòd in id, quod magis conferet, illæ poterunt commutari.*

didicerunt) præter Missam, horam etiam vnã * recitando Rosario vel Coronæ Beatæ Mariæ Virginis cum duplici examine quotidiano, vel aliis orationibus pro cuiusque deuotione, vt de Scholasticis dictũ est, impẽdent. C

Ad deuotionis augmentum, & ad excitandam qua Deo obstricti sunt, obligationis memoriam, & ad maiorem studentium in sua vocatione confirmationem bis annis singulis, * in festis videlicet Resurrectionis, ac Natiuitatis, D

D ¶ *Si videretur Rectori cum Superioris facultate commodius fore aliis in festis solemnibus hanc renouationem aliquando*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

nem aliquando particulari aliqua ratione fieri, posset etiam fieri. Cùm etiam de festis Resurrectionis, & Natiuitatis loquimur; simul intra eius octauas, vel totidem dies ante festa intelligatur.

E Natiuitatis, * simplicia vota, quæ iuxta formulam in Quinta Parte, capite quarto dicendam emiserunt, congruũ erit renouare. Et qui ea nõ emisisset, exacto biennio probationis, vt in Examine proponitur, emittet.

6 Cùm ad publicas Scholas eundum erit (nam alia loca sine facultate Superiorum non petent)

F eant & redeãt *inuicem associati cum ea modestia interiori ac exteriori, quæ ad sui & aliorum ædificationem

E ¶ Quod autem promittit Scholasticus in Societate, est, in eius corpus ingredi, vt statim obseruet Castitatem, Paupertatẽ, & Obedientiã actu, iuxta Societatis consuetudinem; siue admissus sit, vt post absoluta studia sit Professus, siue Coadiutor formatus: & sic consequẽter potest illũ statim Superior admittere in Scholasticum, ac simul in probationem ad hoc tantùm, vt ad Professorum gradum, vel Coadiutorum suo tempore admittatur. Hæc consuetudo facit, vt quamuis Paupertatis votum sit emissum, bona tamen temporalia haberi possint ad certum vsque tempus, quod Superiori intra probationis spatium videbitur.

F ¶ Rectoris erit, designare cuique socium; qui huiusmodi esse debebit, vt vterque alterius opera magis proficere possit.

F IN CAPVT

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ædificationem conueniat; & eorum colloquia cum Scholasticis externis sint solùm de rebus ad litteras vel profectum spiritus pertinentibus; prout ad maiorem Dei gloriã omnibus vtilius fore iudicabitur.

DE DOCTRINA, CVI Scholastici Societatis studere debent. Cap. V.

CVM doctrinæ, quæ in hac Societate addiscitur, hic scopus sit, suis & proximorum animis Dei fauore aspirante prodesse; hæc erit in vniuersum & in particularibus personis mensura, ex qua quibus facultatibus addiscendis nostri incumbere, & quòusque in eis progredi debeant, statuatur. Et quia generatim loquendo, * litteræ humaniores' diuersarum linguarum, Logica itidem, Naturalis ac Moralis Philosophia, Metaphysica, & Theologia tam quæ Scholastica, quàm * quæ Positiua dicitur, ' & sacra 1 A B

IN CAPVT V. DE profectu in litteris.

A ¶ SVB litteris humanioribus Rhetorica etiam præter Grammaticam intelligenda est.

B ¶ Si in Collegiis tempus non suppeteret ad Concilia, Decreta, Doctores sanctos, & res alias morales legendas; postquàm ex eis egressi fuerint, vnusquisque priuato studio cum approbatione suorum Superiorum id posset efficere; præsertim si in doctrina Scholastica solida iecerit fundamenta.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

& ſacra Scriptura ad id iuuant;
C * harum Facultatum ſtudijs ope
ram dabunt qui ad Collegia mit-
tuntur; ' & quidem maiori cùm
diligentia illis vacabunt, quæ ad
finem prædictũ, habita ratione
temporis, loci, & perſonarum,
&cæt. ſupremus Moderator ſtu-
diorum magis in Domino con-
uenire iudicabit.

2 Ad particulares perſonas de-
D ſcendendo, * quid hi, vel illi ad-
diſcere debeant, Superiorũ pru-
dentiæ relinquetur. ' Qui tamen
indole ingenij præditus eſſet,
quo in dictis facultatibus ſoli-
dius fundamentum iaceret, eo
rem vtiliorem faceret.

3 De tempore alicui ex his Sci-
entijs impendendo, & quando
ad vlteriores ſit progrediendum,
Rector adhibita examinatione
conuenienti conſiderabit, & ſta-
tuet.

4 Sequantur in quauis facultate
ſecuriorem & magis approbatã
doctrinam,

fundamenta.

C ¶ *Iuxta modũ ætatis, ingenij, propenſionis animi, & inſtitutionis in litteris vniuſcuiusque, vel cõmunis boni, quod ſperaretur, poſſet in his omnibus facultatibus, vel aliqua, aut pluribus earũ quis exerceri. Qui enim in omnibus non poſſet, curare deberet, vt in aliqua earum excelleret.*

D ¶ *Aliqui ad Collegia mitti poſſent, non quòd ſperetur doctos eos eſſe euaſuros iuxta eum modum, de quo dictũ eſt; ſed potius, vt alios ſubleuent; cuiuſ-*

modi eſſet aliquis Sacerdos ad audiendas confeſſiones, & cæt. Et hi, ac alij, in quibus propter ætatem prouectio-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

rem vel alias causas sperari non potest, quòd in omnibus his facultatibus magnum facturi sint progressum, conueniet, ut iuxta Superioris præscriptum in ijs studijs, quibus vacare poterunt, occupentur; & in linguarum peritia, & in ijs, quæ ad doctrinam confessionibus vtilem pertinent, & demum in ijs, quæ ad commune animarum bonum commodiora sunt futura, proficere curent.

E ¶ *In libris ethnicis litterarũ humaniorum nihil, quòd honestati repugnet, prælegatur; Reliquis vt spolijs Aegypti Societas vti poterit. Christianorum opera quamuis bona essent, si tamen malus fuerit author, legenda non sunt; ne ad authorem aliqui afficiantur. Et conuenit, ad particularia descendendo, qui libri sint prælegendi tam in humanioribus, quàm in alijs disciplinis, qui vero prælegi non possint, constituere.*

doctrinam, * & eos authores, E
qui eam docent: cuius rei penes
Rectorem (qui, quod statuetur
in vniuersa Societate ad maiorem Dei gloriã, sequuturus est)
cura sit.

QVOMODO IVVENTVR Scholastici ad has facultates bene addiscendas. Cap. VI.

VT autem Scholastici plurimum in his facultatibus proficiant; in primis animæ puritatem cũ 1
odire, ac rectam studiorum intentionem habere co
nentur,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

nentur; nihil aliud in litteris, quàm diuinam gloriã, & animarum fructum quærentes; & in suis orationibus gratiam, vt in doctrina proficiant ad hunc finem, crebro petant.

2 Præterea serio & constanter animum studijs applicare deliberent, sibique persuadeant, nihil gratius se Deo facturos in Collegijs, quàm si cum ea intentione, de qua dictũ est, studijs se diligenter impendant. Et licet nunquam ad exercenda ea, quæ didicerint, peruenianT, illum tamen studendi laborem ex obediẽtia & charitate (vt par est) susceptum, opus esse magni meriti in cõspectu diuinæ ac summæ Maiestatis, apud se statuant.

IN CAPVT VI.

Quomodo iuuẽtur Scholastici ad has disciplinas bene addiscendas.

3 Impedimenta etiam remoueantur, quæ a studijs animum a-
A uocant, * tam deuotionum ac mortificationum, quæ vel nimiæ vel sine ordine debito suscipiun-
B tur, quàm curarum* & exteriorũ occupationum, quæ domi in officijs incumberet, videretur; relinquetur Superioris prudentiæ, vt statuat quantum in ijs progredi oporteat.

A ¶ *HOc ingenere dictum sit. Cæterùm si alicui necessariũ esse, vt deuotioni & mortificationi*

B ¶ *Adiuuare eos, quibus huiusmodi officia operosa commissa sunt, aliqua hora, nihil prohibet. Verùm onus ipsorum officiorũ sumere, potius Coadiutorũ est, qui ad Scholasticos subleuandos in Collegijs constituentur.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

C ¶ *Ea de causa in ijs, qui ad sacros ordines promoti nõ sunt, cõgruũ erit, si promotio differatur, ne impedimẽtũ ipsis præstet, donec ad finem studiorũ accedant; necessitatis tamen sæpe occurrẽtis ratione dispensari aliquãdo opus est.*

officijs domesticis, & foris in colloquijs, * confessionibus, atque alijs erga proximos functionibus assumuntur: quatenus ab eis declinari in Domino poterit. Est enim consultum, quò alijs postea vtiliores cum doctrina, quam didicerint, se præbeant, huiusmodi exercitia (licet pia) donec studia sint absoluta, differri; quandoquidem non deerunt alij qui ea interim exerceãt. Et hæc quidem omnia maiori cum desiderio obsequij & gloriæ diuinæ fiant. C

Huiusmodi erga proximos functiones aliqui, qui studia sua iam absoluerint, vel ad idipsum mittũtur ad Collegia, explere poterunt: sicut etiam ad domestica officia Collegij obeunda, quæ maiorẽ occupationem secum afferunt, esse aliquos oportet, qui primaria intentione studijs non vacent: cuiusmodi sunt Coadiutores tẽporales, vel aliqui, qui probationis, & non studij gratia in Collegijs agunt.

In disciplinis ordo seruandus est, vt prius in latina lingua solidum iaciant fundamentũ, quàm Artium liberalium; & in ijs, antequàm Theologiæ Scholasticæ, & quidem in hac, antequàm Positiuæ studijs se dedant. Sacræ Scripturæ vel eodem tempore, vel postea addisci poterunt. 4

* Linguæ

D ¶ *Conuenit*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

D 5 * Linguæ vero illæ, in quibus ſcriptæ vel verſæ fuerunt, prius, aut poſterius, vt Superiori pro varietate cauſarum occurrentiũ, ac diuerſitate perſonarum videbitur, diſci poterunt. Itaque hoc eius prudentiæ relinquetur. Sed ſi linguarum ſtudio noſtri vacant, inter cætera, ad quæ diſcentium intentio feratur, illud ſit, vt verſionem ab Eccleſia approbatam defendant.

E 6 * Scholaſtici omnes lectiones publicorum Profeſſorum iuxta Rectoris Collegij arbitrium audiant: F * quiquidem Profeſſores ſiue de Societate illi ſint, ſiue

D ¶ Conuenit in Theologiæ facultate eſſe ad gradum aliquem promotos, vel in ea mediocriter eruditos, & qui Doctorum sãctorum, & Eccleſiæ deciſiones intelligant; vt illis linguarum ſtudium vtile ſit, & nihil noceat. Verùm ſi aliqui tam humiles & in fide firmi cernerẽtur, vt a ſtudio linguarum nihil incõmodi eis timeretur, diſpenſare Superior poterit; vt ei ſtudio, quandò ad commune vel particulare bonum conueniet, ſe dedant.

E ¶ Si in aliquo aliud conueniret, Superior ſua prudentia id conſiderabit; & diſpenſare poterit. Et quod de publicis lectionibus dicitur, priuatas, cùm neceſſariæ vel vtiles domi vel extra Collegia fuerint, non excludit.

F ¶ Nullus de Societate ſine approbatione & facultate Præpoſiti Prouincialis (præterquàm in claſſibus inferioribus, vel ad tempus neceſſitatis gratia) publicè legat. Qui tamen talentum ad id ſortiti, ac præſertim qui iam

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

studijs perfuncti sunt, in prælegendo (si res maioris momenti aliud non exigerẽt) possent exercerí.

G ¶ Quamuis hoc ita se habeat; scribere tamen in eis non debent. Cõstet vero eorum ratio ei, qui Bibliothecæ præfectus est.

H ¶ Quod ad repetitiones attinet, curet Rector, vt certis quibusdã horis in scholis vel domi fiant, vno quidem repetente, et alijs audientibus; & quæ difficilia occurrerint, mutuò proponentibus; et siquid erit, de quo constituere inter se non possint, Magistrum adeant. Curabit etiam, vt disputationes & reliquæ exercitationes scholasticæ, quæ iuxta modum disciplinarum, quæ tractantur, conuenire iudicabuntur, non omittantur.

I ¶ Videant Superiores, num conueniat Scholasticos classium inferiorum libros papyraceos habere, vt scribant in eis lectiones, & inter lineas; & ad marginem, quod

siue externi, optãdũ est, vt docti, diligentes, & assidui, & profectus studẽtiũ tam in lectionibus, quàm in alijs litterarijs exercitationibus studiosi sint.

Bibliotheca communis, si fieri potest, in Collegijs habeatur; cuius clauis illis, qui iuxta Rectoris iudicium habere debebũt, tradatur. Præterea * quisque libros qui necessarij ei fuerint, habebit.' 7 G

Scholastici in audiendis lectionibus sint assidui, & in eis præuidendis diligentes, & * postquàm eas audierint, repetendis, ijs, quæ non intellexerint, interrogandis,' *alijs vero, quæ oportuerit, adnotandis; ' quò in posterum 8 H I

ſterum memoriæ defectui conſulatur.

9 Rector autem Collegij id curæ habeat, vt videat, num magiſtri, & diſcipuli ſuum in Domino officium faciant, nec ne.

10 Cùm perutilis ſit (præſertim Artiũ, ac Theologiæ Scholaſticæ ſtudioſis) diſputandi vſus; interſint Scholaſtici ordinarijs Scholarum, ad quas accedunt (licet non ſint ſub cura Societatis) diſputationibus; & ſingulare ſui ſpecimen in doctrina præbere, modeſte tamen, curent. Conuenit etiam ſingulis Dominicis, vel aliquo alio die hebdomadæ in

quod oportebit, annotent. Prouectiores in humanioribus litteris et alijs facultatibus chartam ſecum ferant ad ea, quæ audierint, vel eis occurrerint notatu digna, annotanda; ac poſtea maiori cum ordine digeſta transferent in libros papyraceos, quæ in poſterum conſervata velint.

K ¶ De

Collegio noſtro aliquem ex quauis Claſſe, Artium, & Theologiæ ſtudioſorum a Rectore deſignatum à prandio (ſi aliqua ex cauſa peculiari impedimentum non accideret) aliquas poſitiones tuendas ſuſcipere; quæ pridie eius diei ſub veſperum valuis Scholarum (quò ad diſputandum vel audiendum, qui vellent, conuenirent) eſſent affigendæ; quibus breuiter ab eo, qui reſponſurus eſt, confirmatis, argumentari ex externis vel domeſticis liceat cuicunque libuerit: aliquis tamen præſit oportet, qui argumentantes dirigat; & ex ea concertatione eliciat declaretque ad audientium vtilitatem doctrinam, quæ

tenenda

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

tenenda ſit; qui ſignum etiam det finiendi ijs, qui diſputant, ac tempus ſic diſtribuat; vt omnibus, quoadeius fieri poterit, diſputandi locus detur.

Præter hæc duo diſputationum prædictarum genera, quotidie aliquod tempus deſignandum, quo in Collegijs præſidente aliquo, vt diximus, diſputetur; vt ea ratione & ingenia magis exerceantur, & difficilia, quæ in his facultatibus occurrent, magis ad Dei gloriam elucidentur. 11

Qui litteris humanioribus vacant, ſua etiam ſtata tempora ad conferendum & diſputandum de ijs, quæ pertinent ad ſtudia illa, coram aliquo, qui eoſdem dirigere poſſit, habebunt: & Dominicis, vel aliis conſtitutis diebus alternatim vel ſuæ facultatis poſitiones a prandio tuebuntur, vel ſe in componenda ſoluta oratione, aut carmine exercebunt; ſiue id ex tempore propoſito ibidem themate ad explorandam promptitudinem fiat; ſiue domi compoſita de re prius propoſita illic publicè legantur. 12

K ¶ *De repetitionum, et diſputationum, & latinè loquendi exercitationibus ſi quid propter circunſtantias locorum, temporum, & perſonarum mutari debeat; hoc iudicandum prudentiæ Rectoris (facultate a ſuo Superiore ſaltem in genere accepta) relinquetur.*

* Omnes quidem, ſed præcipue humaniorum litterarum ſtudioſi latinè loquantur communiter; & memoriæ quod a ſuis Magiſtris præſcriptum fuerit, com- K 13

L ¶ *Vt*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

L commendēt, * ac ſtylum in compoſitionibus diligenter exerceant; ' nec deſit, qui eiſdem corrigendis operam ſuam impēdat. Licebit etiam nōnullis iuxta Rectoris arbitriū præter eos authores, qui præleguntur, quoſdam etiam alios priuatos ſtudio legere; & ſingulis hebdomadis die aliquo deſignato vnus ex prouectioribus à prādio orationem latinam aut græcam de re aliqua ad ædificationem domeſticorum & externorum pertinēte, qua ad perfectiora in Domino animentur, habeat.

14 Præterea Artium & Theologiæ ſtudioſi potiſſimùm, ſed &
M reliqui * ſuum habeant priuatū ſtudiū & quietum, ' quo melius & exactius

L ¶ Vt Scholaſtici magis in ſtudijs promoueant, bonum eſſet aliquos eruditione pares deſignare, qui ſancta æmulatione ſe inuicem prouocent. Iuuerit etiam interdū mittere ad Præpoſitū Prouincialem, vel Generalē aliquod ſuorum ſtudiorum ſpecimen nunc huius, nunc illius, ut compoſitionum, ſi litterarum humaniorum; vel concluſionum, ſi Philoſophię vel Theologiæ ſtudioſi fuerint. Conferet etiam in memoriā eis reducere, quòd, cùm ad domos venerint, ſtudijs abſolutis, in omnibus facultatibus, quibus operam dederint, ſunt examinandi.

M ¶ In hoc priuato ſtudio poſſent (ſi Rectori videretur) commentarium aliquem videre. Quādiu autem audiunt, ferè vnus, & is quidem ſelectus eſſe deberet. Poſſent etiam ſcribere quod profuturum magis cenſeretur.

N ¶ Si

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

& exactius ea, quæ tractata sunt, intelligant.

Vt reprimi oportet quorundam cursum plus æquo concitatum in studijs; ita mouendi, incitandi, & animandi ad studia sunt alij, quibus id necessarium est; quod vt melius præstare possit Rector, intelligat oportet per se, & per aliquem alium, cui Syndici, vel Visitatoris Scholasticorum curam ipse dederit, quomodo Scholastici suum officium faciant. 15

N ¶ *Si aliquis non aptus ad studia, sed ad alia ministeria idoneus videretur; posset intra Collegia vel domos Societatis in ijs occupari, quæ conuenire viderentur: si ad vtrunq; inutilis esset, & in Scholasticum fuisset admissus, dimitti à Societate posset: nihilominus æquũ erit, vt Rector re bene considerata, ad Prouincialem vel Generalem id referat; & quod sibi præscriptum fuerit, exequatur.*

* Quòd si animaduerteret aliquem in studijs tempus inutiliter terere, quòd nolit, aut certè non possit progressum in litteris facere; expedit illum ab eis remouere, & eius loco alium, qui ad scopum diuini seruitij in Collegijs præfixum magis proficiat, constituere. N

Absoluto studio alicuius facultatis, eandem priuatim repetere conueniet, authorem vnum aliquem, vel plures, quàm prius, iuxta Rectoris arbitrium legendo. Poterit autem ex ijs, quæ ad eam facultatem pertinent, si eidem Rectori visum fuerit, * in scripta 16

O ¶ *Huiusmodi*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

O *in scripta breuius, distinctius, & accuratius redigere' ea, quæ prius in lectionum decursu scripserat, cùm minori doctrina præditus erat, quàm peracto studiorum curriculo.

O ¶ *Huiusmodi scripta fieri nō debēt, nisi ab ijs, qui maiori doctrina & clariori ingenio & iudicio pollent: & reliqui horum labore frui poterunt. Conueniret etiam à Magistro ea approbari. Alij ānotationibus præceptoris iuuari possent, & suis etiam notatu dignioribus. Cōferet autem ad vsum, vt suas notas in margine, & indicem præterea habeant rerum, de quibus in huiusmodi scriptis agitur, vt facilius inueniri possit, quod quæritur. Et quamuis huiusmodi libelli rerum excerptarum, vel propriorum conceptuum, vel alia scripta quælibet fiant; intelligi tamen oportet, à nemine librū vllum sine examinatione & approbatione speciali Præpositi Generalis, vt dictum est, publicari debere.*

17 Suis constitutis temporibus se ad publicos actus examinationum ac responsionum præparēt; & ad gradus consuetos, qui per diligentem examinationem digni inuenientur, promoueri poterunt. Loca tamen certa, vt ab omni ambitionis specie atque ab aliis affectibus parum temperatis recedant, quamuis ea in Vniuersitate, vbi gradum accipiunt, dari soleant, non accipiant; sed simul omnes extra numerum se constituant; nec sumptus, qui pauperes non deceant, in gradibus huiusmodi faciant; ad quos sine humilitatis detrimento, non ob aliud,

IN CAPVT

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ob aliud, quàm vt possint proximis ad Dei gloriam esse vtiliores, promoueri debent.

Num autem his, qui iam studiorum suorum cursum peregerunt, prælegere priuatim, vel publicè ad suam, vel aliorum vtilitatem conueniat; penes Superiorem id erit iudicium, qui quod magis in Domino expedire videbitur, statuet. 18

DE SCHOLIS COLLEGIORUM Societatis. Cap. VII.

IN CAPVT VII. DE Scholis Collegiorum Societatis.

A ¶ *PRæpositi Generalis erit, vbi huiusmodi scholæ habẽdæ sint, statuere.*

HABITA ratione nõ solùm profectus in litteris Scholasticorum nostrorum, sed etiam profectus in litteris & moribus externorum, quos in nostris Collegijs instituendos suscepimus, * Scholæ publicæ, vbi cõmodè id fieri poterit, aperiantur, * saltẽ in disciplinis humanioribus. * In grauioribus autem disciplinis 1 A B

B ¶ *Et etiam iuxta quòd commodè id poterit Societas. Nostra tamen mens hæc esset, vt in Collegijs cõmuniter litteræ humaniores ac linguarũ, & doctrina Christiana, & si opus esset, lectio aliqua de casibus conscientiæ prælegeretur: si verò sit, qui commodè concionetur, aut confessiones audiat, id etiam vt fiat; & de scientijs superioribus*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

nis pro locorum, in quibus Collegia fuerint, ratione, ' ſemper, quid Deo gratius ſit, ante oculos habendo, aperiri poterunt.

a Teneatur in huiuſmodi Scholis is modus, quo externi Scholaſtici in ijs, quæ ad doctrinã Chriſtianam pertinẽt, bene inſtituantur; cureturque quoadeius fieri poterit, vt ſingulis menſibus ad ſacramentum Confeſſionis accedant, & verbum Dei frequenter audiant, & demum cum litteris mores etiam Chriſtianis dignos hauriãt. Et quia ĩ particularibus multũ varietatis eſſe oportebit, pro varietate locorum, & perſonarum ſingula perſequi non eſt huius loci. Id tamen dictum ſit,

C * in quouis Collegio regulas, quæ ad omnia neceſſaria deſcendant, conſtitui debere. ' Hoc tamen commendatũ hoc loco vo-

D lumus, * ne externis Scholaſticis correctio, quoad illis opus erit, deſit; ' quæ tamen per aliquem de ipſa Societate exercenda non erit.

rioribus non agatur; ſed ad eas ad diſcendas ab his Collegijs, ij qui in humanioribus litteris profecerint, ad Vniuerſitates Societatis mittantur.

C ¶ *Ex regulis Collegij Romani alijs quod cuique conueniet, accommodari poterit.*

D ¶ *Ad hoc vbi corrector haberi poterit, habeatur; vbi non poterit, excogitetur modus, quo caſtigentur, vel per aliquẽ ex ipſis Scholaſticis, vel alia conuenienti ratione.*

E ¶ *Vbi*

3 Cùm tam proprium ſit noſtræ profeſſionis, nullum temporale præmium accipere pro ſpiritualibus miniſterijs,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ministerijs, in quibus iuxta nostrum institutum in proximorum auxilium occupamur: non conuenit vllam Collegij dotationem admittere, per quam ad dandum Concionatorem, aut Confessarium, * aut Lectorem aliquem Thelogiæ, Societas obligetur. Quamuis enim æquitatis & gratitudinis ratio nos ad seruiendum cum maiori diligentia in dictis ministerijs, quæ nostri instituti sunt propria, moueat, in Collegijs quæ maiori cũ liberalitate & deuotione fundata sunt: non tamen sunt recipiendæ obligationes vel conditiones, quæ synceritatem impediant nostri in procedendo modi, qui est, dare gratis, quæ gratis accepimus: quamuis pro eorum substentatione, qui communi bono Collegiorũ seruiunt, vel propter illud student, dotatio, quam Fundatorum charitas assignare ad gloriam diuinam solet, admittatur.

E ¶ *Vbi Præpositus Generalis, vel Societas curam susciperet alicuius Vniuersitatis; non repugnaret huius Constitutionis intentioni, vt sese ex consequẽti obligaret ad lectiones illius ordinarias, quamuis inter illas aliquæ Theologicę essent.* IN CAP-

E

DE SCHO-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

DE SCHOLASTICIS instituendis in iis, quæ ad proximos suos iuuandos pertinent. Cap. VIII.

1 SCOPVM illum intuendo, ad quem studia Societatis diriguntur, sub ipsorum finem cōgruum erit, vt ad arma spiritualia in proximorum auxilium tractāda assuescere incipiant. Quamuis enim id pro priè magis & diutius in domibus fiat, poterit tamen in Collegiis inchoari.

2 Primùm illi, qui iuxta Superioris iudicium ad sacros ordines erunt promouendi, in ratione Missæ dicendæ, vt præter intelligentiam, & deuotionem internam, decentem etiam habeant exteriorem modum ad audientium ædificationem, instituantur; & ceremoniis eisdem omnis Societas, quantum fieri potest, vtatur: in quibus vsum Romanum vt magis vniuersalem, & quem peculiari quadam ratione Sedes Apostolica amplexa est, quantum patietur regionum varietas, sequetur.

IN CAPVT VIII. DE Scholasticis instituendis in ijs, quæ ad proximos suos iuuādos pertinent.

3 In concionibus etiam, & A * sacris lectionibus eo modo proponendis, qui ædificationi populi conueniat' (qui à scholastico diuersus est) se etiam exerceant, stude-

A ¶ INTER legendū, præter interpretationem, aduertendum est,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

est, vt aliqua, quæ ad mores et vitam Christianã iuuent, attingantur. Et hoc fiet etiam in classibus Collegij, multò vero impensius, cùm populo prælegitur.

B ¶ *Cõferet, uidisse Euangelia to*

studeantque ad id munus obeundum linguam populo vernaculam bene addiscere. * Res etiam B alias vidisse oportet, ' & præ manibus habere, quæ ad hoc officium vtiliores futuræ sunt; ac demum, vt melius & cum maiori fructu animarum id munus obeant, * omnibus mediis vtantur, C quibus cõmodè iuuari possint. '

D * In mini-

to anno occurrentia, peculiari studio adhibito, quod ad concionandi rationem destinetur; & aliquid ex sacra scriptura, vt populo prælegatur: præuidisse etiam quod ad vitia pertinet, & in eorum detestationem inducit, & remedia eisdem applicanda; sicut econtrariò quæ ad præcepta, ad virtutes, ad bona opera pertinent; tũ ea, quæ mouere possint ad illa amanda, & media etiam ad eadem consequenda. Et hæc in compendium, si fieri potest, redacta vtiliora esse solent; ne tam multis libris opus sit.

C ¶ *Huiusmodi media sunt, vidisse præceptiones, quas de modo concionandi illi tradunt, qui bene hoc munus obierunt; & bonos audire concionatores; & se in concionibus domi aut in monasterijs exercere; bonum habere correctorem, qui de erroribus admoneat tum in rebus, quæ dicuntur, tum in voce, tonis, gestibus, & motibus. Reflectat & ipse considerationem ad ea, quæ dixit; quò magis vndecunque iuuetur.*

D ¶ *In*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

4 In ministerio etiam Sacra-
D mentorũ * Confessionis, ' & Cõ-
munionis sese exerceant; & non
solum quod ad ipsorum, sed etiã
quod ad pœnitentium, & com-
municantium officium pertinet,
vt bene ac vtiliter ad Dei gloriam
ea percipiant, & frequentent, per
spectum habere, ac exequi curẽt.
E * Ad exercitia spiritualia alijs
5 tradenda, postquàm quisque in
se ea fuerit expertus, assuescant;
& dent operam omnes, vt & eo-
rum reddere rationem, ' & in hoc
armo-

D ¶ *In confessionibus præter studium scholasticũ, et casuũ conscientiæ, præsertim Restitutionis, conueniet compendium aliquod casuum, & censurarũ, quæ reseruantur, habere (vt videat quò pertingat ipsius iurisdictio) & simul formulas, quæ minus vsitatæ sunt, quarundã absolutionũ, quæ occurrunt; ac breuem interrogandi methodum de peccatis, & eorum remedijs; & instructionem ad bene ac prudenter in Domino sine damno suo, & cum proximorum vtilitate hoc officium exercendum: & aliqua confessione audita, præsertim in principijs, Confessarius apud se consideret, num in re aliqua defecerit; vt in posterum caueat.*

E ¶ Possent ad exercitia alijs tradenda assuescere, nonnullis ea tradendo, in quibus minor iactura esse possit, siquid erretur; & conferre cum aliquo magis exercitato suum procedendi modum, bene annotando quod magis vel minus conuenire deprehenderint. Cùm uerò exercitiorum ratio redditur, non solùm id agatur, vt alijs satisfiat, sed etiam vt in illis desiderium excitetur, vt eis-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

dem iuuari velint. In vniuersum autem loquendo, quæ ad primam hebdomadam pertinent, tantum tradantur. Quando verò omnia tradentur, raris hominibus, vel qui de vitæ suæ statu deliberare velint, tradi oportebit.

F ¶ *Iuuerit etiam in compendiũ redactam habere explicationem rerum ad fidem & vitam Christianam necessariarum.*

G ¶ *Aliud etiã cõpendium de modo iuuandi ad bene moriendum vtile erit: vt memoria renouetur, quando sanctum hoc officium exercendũ erit.*

IN

armorum spiritualiũ genere tractando (quod Dei gratia ad ipsius obsequium tantopere cõferre cernitur) dexteritatem habere possint.

* Studium etiam congruum in F
modo tradendæ doctrinæ Chri- 6
stianæ, ' qui sit captui puerorum
ac rudium accommodatus, adhibeatur.

Vt in superius dictis proximi 7
ad bene viuendum iuuantur: ita
curandum est, vt ea, * quæ ad G
bene moriendum illis cõferunt,
percipiantur; ' quique modus in
eo tempore, in quo tantum est
momenti ad finem vltimum æter
næ fœlicitatis consequendum,
vel ab ea excidendum, teneri debeat, intelligatur.

In vniuersum loquendo, edo- 8
ceri eos conuenit, quem modum
tenere oporteat huius Societatis
operarios, qui in tam varijs mundi regionibus, cumque tam diuersis hominum generibus versari debent, anteuertendo incommoda, quæ possunt accidere; & emolumenta, quæ ad maius Dei seruitium

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

seruitium conferunt, captando, omnibus rationibus adhibitis, quæ possunt adhiberi. Et quamuis hoc sola vnctio sancti Spiritus, & ea prudentia, quam communicare solet Dominus illis, qui in diuina sua Maiestate confidunt, docere possit; via saltem aliquo modo quibusdam documentis, quæ iuuent, & ad effectum diuinæ gratiæ disponant, aperiri potest.

DE SCHOLASTICIS à studio litterarum educendis. Cap. IX.

IN Caput IX. DE Scholasticis à studio litterarum educendis.

A 1 * EX Collegijs nonnulli propter causas in secunda Parte dictas, & modo inibi explicato educũtur; ' vt alij, qui ad diuinũ seruitium magis proficiant, eisdem succedant. Eadem siquidem in hac parte domorum, & Collegiorum est ratio.

2 Aliqui etiam aliquando educentur, quòd ipsis ad maiorem in spiritu vel in litteris profectũ alio

A ¶ *ALII educuntur post septem annos, ij videlicet, qui ad collegia admissi sunt ad id tempus, absq; eo quòd constituerint ingredi Societatẽ, quemadmodum dictum est; sed tamen dispensari in tempore septem annorum, idque prorogari posset; cùm huiusmodi Scholastici exemplo vitæ suę, magnæ ædificationis essent, ita, vt vel magnum Dei obsequium ab eis expectaretur, vel vtiles esse Collegio viderentur.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

alio transferri, vel quòd ad vniuersale bonum Societatis conueniat; vt accideret, si, qui Artium curriculum in aliquo Collegio emensus esset, vt easdem alibi prælegeret, ante Theologiæ studium educeretur. Et idem dictum sit, si qua in re alia ad maius Dei obsequium & gloriam essent occupandi.

Communis autem modus educendi Scholasticos 3
ex Collegio aliquo, vbi omnes prædictæ Scientiæ traduntur, tunc erit; cùm quisque studia sua iam absoluerit, peracto Artium curriculo, & quatuor annis Theologiæ studio impensis. Et sub huius temporis finem suarum esse partium Rector intelligat, Præpositum Generalem, vel Prouincialem admonere, & quantum hi profecerint, referre; ac postmodum quod ei præscriptum fuerit ad Dei gloriam, exequetur.

DE GVBERNATIONE Collegiorum. Cap. X.

SVPREMAM curam vel superintendentiam 1
Collegiorum iuxta Sedis Apostolicæ litteras professa Societas habebit. Cùm enim quidquam priuatæ vtilitatis ex redditibus quærere, vel in suũ vsum conuertere non possit; est valde probabile, quòd maiori cum puritate ac spiritu constantius ac diuturnius procedet, in ijs, quæ ad bonum regimen Collegiorum ad maius Dei ac Domini nostri obse-

quium

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

quium prouideri conuenit.

2 Præter id autem, quod ad Constitutiones, & dissolutionem, vel alienationem huiusmodi Collegiorum pertinet, vniuersa potestas & administratio, & (vt in genere dicatur) huius superintendentiæ executio penes Præpositum Generalem erit, qui finem illum, ad quem Collegia & Societas tota contendit, præ oculis habens, melius, quid eisdem cõueniat, intelliget.

3 Per se ergo, vel per alium, cui suam facultatem cõmunicauerit in hac parte, Præpositus Genera-
A lis Rectorem,* vt præsit cuicunque Collegio, aliquem ex Coadiutoribus Societatis constituet;* qui Præposito, Prouinciali, vel cui Generalis præscripserit, rationem sibi assignati muneris reddet. Et penes eundem erit Præpositũ, Rectorem amouere, taliq; cura, prout ei conuenientius in Domino videbitur, liberare.

4 Curandum est autem, vt ille, cui Rectoris officiũ imponitur, magni sit exẽpli, magnæ ædificationis, magnæ etiã mortificationis in omnibus prauis inclinationibus, & in Obediẽtia præcipuè, ac humilitate probatus; qui do-

IN CAPVT X. DE gubernatione Collegiorum.

A ¶ *HOC nõ prohibet, quin Professus aliquis ad visitandas vel reformandas alicuius Collegij res missus manere in eo posset, vel omnibus alijs ad tempus præesse, vel aliter; vt magis conuenire ad Collegij vel ad vniuersale bonum videretur.*

B ¶ *Sicut*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

nũ etiã discretionis habeat, ad gubernandũ idoneus, in rebus agẽdis versatus, in spiritualibus exercitatus sit; qui seueritatẽ suo tẽpore & loco cũ benignitate miscere nouerit; qui solicitus, qui patiẽs laborum, qui etiam in litteris eruditus sit; & demum eiusmodi, cui confidere, cuique suam potestatem tutò communicare Præpositi superiores possint; quandoquidem quo hæc potestas maior erit, eò melius regi Collegia ad maiorem Dei gloriam poterunt.

Rectoris officium erit, in primis oratione & sanctis desiderijs totum Collegium velut humeris suis sustinere; Deinde curare, * vt Constitutiones obseruẽtur, ' omnibus Collegialibus cum omni solicitudine inuigilare, eosdemq; ab ijs, quæ nocere possint domi & foris, defendere; tum præueniẽdo, tum etiam, siquid mali accideret, remedium adhibendo; vt ad singulorum & vniuersale bonũ conuenit; vtque in virtutibus & litteris proficiant, curando; sanitatem eorum, * & bona etiam Collegij tã stabilia, quàm mobilia conseruando; ' eos, qui officia gerant domestica, prudenter consti-

B ¶ *Sicut curare, vt obseruentur omnino Cõstitutiones, ita & in eisdẽ dispensare (quando eam fuisse mentem illius, qui eas condidit, in re aliqua particulari iudicaret iuxta euentus rerum, & necessitates, maius commune bonum intuendo) ad Rectorem, accepta à suis maioribus potestate, pertinebit.*

C ¶ *Ad ea, quæ dicta sunt, reducitur cura conueniens amicos*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

constituendo; & quomodo suis fungantur officiis, considerando; &, prout in Domino conuenire iudicabit, vel in eisdẽ ministeriis detinẽdo, vel ab ijsdem remouendo: Et generatim loquendo, curet, vt quæ in superioribus capitibus dicta sunt, quæ quidem ad collegia spectant, obseruẽtur. Memor sit etiam subordinationis integrè obseruandæ in Obedientia, nõ solum ad Generalem, sed ad Prouincialem quoque, certiorem eum, de quibus oportet, reddendo; ad eumq́ue referendo, quæ maioris erunt momenti; & quæ ab ipso iniuncta fuerint (quandoquidem ipsum Superiorem habet) exequendo; vt æquum est ad se referri, sibiq́ue obedientiam præstari ab iis, qui in Collegio degunt: Qui quidem Rectorem suum magnopere reuereri ac venerari, vt qui Christi Domini nostri vices gerit, debebũt; liberã sui ipsorum rerumq́; suarum dispositionem cum vera obedientia ipsi relinquendo: * nihil ei clausum, ' ne conscientiam quidem propriam tenẽdo, quam ei aperire (vt in Examine dictũ est) suis constitutis temporibus, & sæpius, si causa aliqua id posceret, oportebit; non repugnãdo, non contradicendo, nec vlla ratione iudicium proprium ipsius iudicio cõtrarium demonstrando; vt per vnionẽ eiusdem sententiæ & voluntatis, atq; per debitam submissionem melius in diuino obsequio

amicos conseruandi, & ex aduersarijs beneuolos reddendi.

D ¶ *Res clausa intelligitur ianua, vel arca, & cæt.*

E ¶ *Ido-*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

quio conseruentur, & progrediantur.

Ad bonam domus gubernationem non solùm nu 6
merum necessarium officialium
Rector prouideat; sed, * vt ido- E
nei sint, quoadeius fieri poterit,
ad suas functiones, curet:' * cui- F
que suas regulas, vbi, quæ ad sin-
gulorum officia pertinent, conti-
neantur, tradat:' & ne se hic in
illius officium ingerat, videat.
Præterea, vt eis prospicere de sub
sidio, si necessarium id fuerit, de-
bebit; ita, cùm tempus vacuum
illis fuerit, vt vtiliter illud impen
dant diuino seruitio, curet.

Inter officiales Rectori neces- 7
sarios, in primis Minister idone-
us, qui Vicerector, vel Magister
domus sit, & omnibus, quæ ad
bonum vniuersale pertinent, pro
uideat, est deligendus. Syndico e-
tiã ad exteriora obseruanda, * & G
aliquo, cui rerum spiritualium
cura sit, & duobus aliis, vel pluri
bus,' quorum prudentiæ & pro
bitati

E ¶ *Idonei sunt intelligendi habita ratione tum sufficientiæ personarũ, tum occupationũ. Quæ enim officia multum occupationis secum ferunt, valde occupatis in alijs rebus minimè conuenirent: & quia quibusdã experientia, vt bene fiant, necessaria est; non facilè mutari deberent.*

F ¶ *Ex regulis cuique videndæ essent singulis hebdomadis illæ, quæ ad ipsum pertinẽt.*

G ¶ *Si tanta non esset copia hominum; vnus plura officia sustinere posset. Sic Minister, & superintendens dictus curam habere possent eorũ, quæ ad Rectorem, vel Nouitios pertinent, & cæt.*

H ¶ *Sic*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

bitati multum confidat, opus eſt; vt cum eis de ijs, quæ difficiliora, & ad Dei gloriam maiorem com-
H municanda videbuntur, conferre poſſit. * Sunt & alij ad particularia officia neceſſarij.'

8 Curet Rector, vt in ſuo officio cuique integram obedientiam Collegiales præſtent, & alij officiales Miniſtro, & ſibi etiam ipſi, prout idem præſcripſerit. Illud in vniuerſum admonuiſſe conuenit; eos, qui curam aliorum ſuæ obedientiæ ſubditorum habent, præire eiſdem exemplo obedientiæ, quã ſuis Superioribus Chriſti loco ipſimet præſtent, oportere.

9 Ad omnia conferet temporis ordo in ſtudijs, orationibus, miſſis, lectionibus, cibo, ſomno, &
I in reliquis ſeruatus; * & ſignum conſtitutis horis detur;' quo audito omnes ſtatim vel imperfecta littera relicta ad id, ad quod vocantur, ſe conferãt. Erit autem penes Rectorem, vel eũ, qui primas tenebit, id curæ; vt videat, quando hæ horæ pro temporũ, vel aliarum cauſarum occurrentium ratione mutandæ ſint; & quod ipſe ſtatuerit, obſeruetur.

K * Rector ipſe legere, aut
10 docere Chriſtianam doctrinam quadra-

H ¶ *Sic eſſe poſſet qui ſcriberet, Ianitor, Sacriſta, Cocus, lotor. Alia officia minus operoſa poſſent inter Scholaſticos diuidi; ſi alij nõ eſsẽt, qui ea poſſent exercere.*

I ¶ *Signum dabitur per campanam, quæ pulſabitur, vt ſe recipiant ad ſomnum, & ad menſam.*

K ¶ *Si conuenire non videbitur ad ædificationem, vel ob ali-*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ob aliquam aliam causã sufficiẽtem, vt Rector ipse legat; re cum Prouinciali communicata, si eiusdẽ ille sententiæ fuerit, per alium id munus obire poterit.

L ¶ *Constitutiones, quæ ad Collegia pertinẽt, seorsum teneri, & publicè bis aut ter singulis annis legi possent.*

DECLA-

quadraginta dies debet. * Videat etiam, qui ex Collegialibus, & ad quem vsque limitem domi & foris in colloquiis, spiritualibus exercitiis tradendis, confessionibus audiendis, tum etiam in concionibus, vel lectionibus, vel doctrina Christiana tradenda partim ad ipsorum exercitationem (præcipuè sub finem studiorum) partim ob aliorum domesticorum, vel externorum fructum alijs se communicare debeant: * & in omnibus quod senserit diuinæ ac summæ bonitati gratius, ' & ad ipsius obsequium ac gloriã maiorem, omnibus perpensis, prouideat.

DE VNIVERSITATIBVS in Societate admittendis. Cap. XI.

EADEM charitatis ratio, qua Collegia admittuntur, & publicæ Scholæ in eis non tantùm ad nostrorũ, sed magis etiam ad externorum ædificationem in doctrina & moribus tenentur, extendi poterit ad Vniuersitatum curam suscipiendam; vt in eis hic fructus extendatur, latiusque pateat tam in Scientijs,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Scientijs, quæ traduntur, quàm in hominibus, qui ad eas conueniunt, & gradibus, ad quos pro mouentur; vt alijs in locis cum authoritate docere possint, quod in his bene ad Dei gloriam didicerint.

2 Quibus tamẽ conditionibus,
A * & obligationibus, ' quibusq; in locis huiusmodi Vniuersitates admitti debeant, ei, qui supremam curam Societatis habet, iudicandum relinquitur. Qui assistentium sibi auditis sententijs, & aliorum, quos in consilium adhiberi volet, per se ipsum deliberare poterit; an sint admittendæ.

DECLARATIONES Constitutionum circa Vniuersitates.

IN CAPVT XI.

A ¶ *CVM Fundator à Societate assignari certũ Lectorum numerum, vel alias obligationes suscipi vellet; animaduertendũ est, quòd, si admittantur, iudicando vtile etiam tunc esse Societati ad finem propositum diuini seruitij id oneris subire, omnino in eis implendis deesse non oportet; sicut nec facilè aliquid in hac parte præter id, ad quod obligantur (præsertim si id interpretari quis possit quasi noua induceretur obligatio) præstandum est sine Generalis consensu. Ille autem non se facilem ad id concedendum reddet: quin potius, re in consultationem cum suis Assistentibus adducta, videat ne Societatem grauet: &, siqua in re indulgeatur, constet obligationem nullam induci, sed id, quod additur, omnino voluntarium esse.*

B ¶ *Ad bo-*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

tendæ. Non tamen, postquàm admissæ fuerint, sine Congregatione generali per eum dissolui poterunt.

Quia tamen religiosa quies, & spirituales occupationes nec animi distractionem, nec alia incommoda, quæ iudicandi in rebus ciuilibus vel criminalibus officium sequi solent, Societati permittunt; iurisdictio huiusmodi, quam per se, vel per alios à se dependentes exercere debeat Societas, non admittatur: quamuis ad ea, * quæ ad bonum statum Vniuersitatis propriè pertinent, ' conueniat Iustitiæ ordinariæ siue secularis siue ecclesiasticæ ministros circa punitionem Scholasticorum voluntatem Rectoris Vniuersitatis sibi significatam exequi, * & generatim res studiorum fauore suo, præsertim cùm à Rectore fuerint commendatæ, promouere. '

B ¶ *Ad bonum vniuersitatis statum proprie pertineret, si Scholasticus aliquis rebellis, vel sic offendiculi causa alijs esset, vt nõ solùm Scholis eum, sed etiam ciuitate expelli, vel in carcerem conijci conueniret, vt certiores facti iustitię ordinariæ administratores id statim exequerentur. Et ad hoc & similia à Principe vel à suprema potestate huiusmodi facultatis, scriptum habere testimonium oportebit. vt cõmendatio etiam Rectoris in alicuius Scholastici fauorem momentũ apud eosdem iustitiæ ministros haberet, ne Scholastici opprimerentur, oporteret.*

C ¶ *Quoniam exemptio ab ordinarijs iudicibus, Scholasticorum*

DE SCIEN-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

lasticorũ numerum allicere non potest; alijs prærogatiuis & priuilegijs vt id compensetur, curandum est.

DE SCIENTIIS, QVÆ tradendæ sunt in Vniuersitatibus Societatis. Cap. XII.

1 CVM Societatis atque studiorum scopus sit, proximos ad cognitionem & amorem Dei, & salutem suarum animarum iuuare; cumque ad eum finem, medium magis proprium sit facultas Theologiæ: in hanc potissimùm Societatis Vniuersitates incumbent; ac diligenter per idoneos admodum Præceptores, quæ ad Scholasticam doctrinam, & sacras Scripturas pertinent, ac etiam ex Positiua quæ ad hunc finem nobis præfixum conueniunt (non attingendo tamen eam partem Canonum, quæ foro contentioso inseruit) pertractabunt.

2 Et quia tam doctrina Theologiæ, quàm eius vsus exigit (his
A præsertim temporibus) * litterarum humaniorum, ' & Latinæ, ac Græcæ, & Hebraicæ linguæ cognitionem: harum etiam idonei Professores & quidem iusto nu-
B mero constituentur. * Aliarum præterea

IN CAPVT XII.

A ¶ SVB litteris humanioribus præter Grammaticam intelligatur quod ad Rhetoricam, Poesim & Historiam pertinet.

B ¶ Cùm in aliquo Collegio, vel Vniuersitate eò specta-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ſpectaretur; vt homines ad Saracenos, vel Turcas iuuandos præpararentur: Arabica lingua, vel Caldaica conueniret; cùm ad Indos, Indica; & ſic de alijs dicendum, quę eſſe poſſent alijs in regionibus obſimiles cauſas, vtiliores.

C ¶ *Tractabitur Logica, Phyſica, Metaphiſica, Moralis ſcientia, & etiam Mathematicæ; quatenus tamen ad finem nobis propoſitum cõueniunt.*

præterea linguarum, qualis eſt Caldaica, Arabica, & Indica, vbi neceſſariæ vel vtiles ad dictũ finem viderentur, habita regionum diuerſarum, & cauſarum, quæ ad eas docendum mouent, ratione, poſſent Præceptores conſtitui.

Sic etiam quoniam * Artes, C
vel Scientiæ naturales ingenia di 3
ſponunt ad Theologiam, & ad perfectam cognitionem & vſum illius inſeruiunt, & per ſeipſas ad eundem finem iuuant; qua diligẽtia par eſt, & per eruditos Præceptores, in omnibus ſyncerè honorem & gloriam Dei quærendo, tractentur.

Medicinæ, & Legum ſtudiũ vt à 4
noſtro Inſtituto magis remotũ in Vniuerſitatibus Societatis vel nõ tractabitur; vel ſaltẽ ipſa Societas per ſe id oneris non ſuſcipiet.

DE

In legendo & ſcribendo alios inſtituere, opus etiam charitatis eſſet; ſi is perſonarum numerus Societati ſuppeteret, vt omnibus vacare poſſet: propter earum tamen penuriam hoc ordinariè docere non conſueuimus.

IN CAPVT

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

DE MODO ET ORDINE prædictas facultates tractandi. Cap. XIII.

1 AD tractanda tam facultatum inferiorum, quàm Theologiæ studia dispositio & ordo conueniens tam mane, quàm vesperi seruandus est.

A Et quamuis * pro regionum,
2 & temporum diuersitate in ordine, & statutis horis studio tribuẽdis possit varietas accidere; omnes tamen in eo conueniant, vt vbique fiat, quod inibi magis expedire ad maiorem in litteris profectum existimabitur.

3 Nec solùm lectiones sint, quæ
B publicè prælegantur; sed * Magistri etiam diuersi pro captu & numero

IN CAPVT XIII.

A¶ *DE statutis lectionum horis, ordine, ac modo, & de exercitationibus tam compositionum (quas à Magistris emẽdari oportet) quàm disputationum in omnibus facultatibus, & pronunciandi publicè orationes & carmina, speciatim in quodam tractatu per Generalem Præpositum approbato agetur seorsum; ad quem hæc Constitutio nos remittit, id duntaxat monendo, illa locis, temporibus, & personis accommodari oportere; quamuis ad illum ordinem accedere, quoad fieri potest, conueniat.*

B¶ *Tres ordinariè vt plurimũ erunt præceptores in tribus diuersis Grammaticæ classibus; quartus humaniores litteras, quintus Rhetoricam prælegat: et in horum duorũ*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

classibus Græca lingua, & Hebraica, & siqua alia disceretur, est prælegenda; ita, vt semper sint quinque classes. Quòd si tantum negotij aliquæ ipsarum exhiberent, vt vnus Magister eis solus non satisfaceret, adiutor aliquis ei adiungetur. Si verò auditorum numerus ferre non poterit, vt vnus præceptor solus omnibus det operam, quãuis alios auxiliares habeat; geminari posset classis ea, quæ sic numero abundaret, ita, vt duæ (verbi gratia) quintæ classes, duæ quartæ essent; & omnes præceptores, si fieri potest, ex Societate sint: quamuis, si necessitas vrgeret, externi esse possent. Si exiguus numerus, vel auditorum dispositio nec tot classes, nec tot præceptores exigeret, in omnibus prudentia ad moderandum numerum, et eos duntaxat, qui satis sint, designandos locum habebit.

C ¶ *An præter præceptores ordinarios, qui speciatim auditorum rationẽ habeant, esse vnũ oporteat, vel plures, qui more publicorum Professorum legant Philosophiam, Mathematicas scientias, vel quamuis aliam disciplinam maiori cum apparatu, quàm Lectores ordinarij; prudentia id constituet iuxta locorum, & personarum, cum quibus agitur, rationem, præ oculis maiorem ædificationem, & Dei seruitium habendo.*

numero audientium constituantur: '* qui quidem profectum C
vniuscuiusque ex suis Scholasticis speciatim procurent,' & lectionum rationem exigant;* vt- D
que eæ repetantur,' & studiosi litte-

D ¶ *Nõ solùm repetitiones vltimæ lectionis fieri oportebit,*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

litterarum humaniorum familiarem sermonem latinè communiter loquendo, & stylum scribendo, ac pronunciationem composita bene pronunciando ex poliant, curent; & his, ac multo magis facultatum superiorum studiosis crebras disputationes imponant; quibus dies & horæ certæ constituantur, vbi non solùm cum condiscipulis, verùm paulò inferiores cum aliquanto prouectioribus disputent in ijs, quæ ipsi capiunt; quod etiam vice versa prouectiores cùm minus prouectis, ad ea, quæ illi tractant, descendẽdo, & Præceptores alij cum alijs præstabunt; semper, qua decet, modestia obseruata; & aliquo præsidente, qui cõtentionẽ dirimat, & quid doctrinæ elici oporteat ex disputatis, declaret.

4 Erit itidem Rectoris, per se, vel per Cancellarium semper obseruare; vt qui noui accedunt, examinentur, & in ijs Classibus, cũque ijs Præceptoribus, qui ipsis conueniunt, collocentur; & eius discretioni (audita sententia eorum, qui ad id munus designati sunt) relinquetur, num diutius in eadẽ classe manere, an ad aliã
E vlterius progredi debeãt. * Eiusdẽ erit iudiciũ de studio linguarũ, præter Latinam, 'num Artibus, & Theologiæ anteponi, an postponi, & quàm diu in eis quemq;

tebit, verũ et hebdomadæ, & longioris tẽporis prout expedire iudicabitur.

E ¶ *Posset aliquis ea ætate vel ingenio esse, vt sola latina lingua ei sufficiat, & ex aliis facultatibus quantum ad confessiones audiendas, & agendum cũ proximis opus est;*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

est; cuiusmodi sunt aliqui, qui curam animarum gerũt, nec magnæ eruditionis sunt capaces. Alij rursum erunt, qui ad superiores sciẽtias progredientur. Has autem capessere, et illas relinquere quatenus conueniat, Superioris erit iudicare; quod cũ Scholasticis externis significauerit; si volent illi nihilo minus aliam rationem sequi, cogẽdi non erunt.

hærere oporteat. Sic etiã in alijs scientijs superioribus propter ingeniorum & ætatum inæqualitatem aliaque cõsideratione digna, ad eundem pertinebit expendere, quantum quisque eas discere, & quandiu in eisdem versari debeat: Quamuis ij, qui ætate & ingenij aptitudine pollent, melius sit, vt in omnibus proficere, & conspicui esse ad Dei gloriam enitantur.

Vt assiduitas in litterario exercitio, sic & aliqua remissio necessaria est.* Quanta hæc esse debeat, & quibus temporibus, prudenti considerationi Rectoris, expensis circunstantiis personarum & locorum, relinquetur. § F

DE

F ¶ Saltem singulis hebdomadis dies vnus à prandio quieti destinatus sit; in reliquis conferatur cum Prouinciali, qui ordo in vacationibus, vel intermissionibus studiorum ordinarijs sit tenendus.

IN Caput

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

DE LIBRIS, QVI prælegendi ſunt. Cap. XIIII.

1 GENERATIM (vt dictum eſt, cùm de Collegijs ageretur) illi prælegentur libri, qui in quauis facultate ſolidioris ac ſecurioris doctrinæ habebuntur.

A * Nec illi ſunt attingendi, quorum doctrina, vel authores ſuſpecti ſint.' Hi tamen particulatim in quauis Vniuerſitate nominentur; In Theologia legetur vetus & nouum Teſtamentum,

B * & doctrina Scholaſtica Diui Thomæ;'

IN Caput XIIII.

A ¶ *QVamuis liber ſuſpitione malæ doctrinæ vacet; cùm tamẽ ſuſpectus eſt author, legi eum non conuenit. Solet enim opus in cauſa eſſe, vt, qui legit, ad authorem afficiatur: & authoritas, quam apud ipſum habet in ijs, quæ bene dicit, poſſet poſtmodum aliquid perſuadere ex ijs, quæ malè dicit. Rarum eſt etiam, aliquid ueneni non admiſceri in ijs, quæ à pectore veneni pleno egrediuntur.*

B ¶ *Prælegetur etiam Magiſter ſententiarum. Sed ſi videretur temporis decurſu alius author ſtudentibus vtilior futurus, vt ſi aliqua ſumma uel liber Theologiæ Scholaſticæ conficeretur, qui his noſtris temporibus accommodatior videretur; graui cum conſilio & rebus diligenter expẽſis per viros, qui in vniuerſa Societate aptiſſimi exiſtimentur, cumq; Præpoſiti Generalis approbatione prælegi poterit. In alijs etiam ſcientijs & litteris humanioribus ſi libri aliqui admittentur in Societate compoſiti, vt*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

classibus Græca lingua, & Hebraica, & siqua alia disceretur, est prælegenda; ita, vt semper sint quinque classes. Quòd si tantum negotij aliquæ ipsarum exhiberent, vt vnus Magister eis solus non satisfaceret, adiutor aliquis ei adiungetur. Si verò auditorum numerus ferre non poterit, vt vnus præceptor solus omnibus det operam, quãuis alios auxiliares habeat; geminari posset classis ea, quæ sic numero abundaret, ita, vt duæ (verbi gratia) quintæ classes, duæ quartæ essent; & omnes præceptores, si fieri potest, ex Societate sint: quamuis, si necessitas vrgeret, externi esse possent. Si exiguus numerus, vel auditorum dispositio nec tot classes, nec tot præceptores exigeret, in omnibus prudentia ad moderandum numerum, et eos dun taxat, qui satis sint, designandos locum habebit.

C ¶ *An præter præceptores ordinarios, qui speciatim auditorum rationẽ habeant, esse vnũ oporteat, vel plures, qui more publicorum Professorum legant Philosophiam, Mathematicas scientias, vel quamuis aliam disciplinam maiori cum apparatu, quàm Lectores ordinarij; prudentia id constituet iuxta locorum, & personarum, cum quibus agitur, rationem, præ oculis maiorem ædificationem, & Dei seruitium habendo.*

numero audientium constituantur: '* qui quidem profectum C
vniuscuiusque ex suis Scholasticis speciatim procurent, ' & lectionum rationem exigant; * vt- D
que eæ repetantur, ' & studiosi litte-

D ¶ *Nõ solùm repetitiones vltimæ lectionis fieri oportebit,*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

litterarum humaniorum familiarem sermonem latinè communiter loquendo, & stylum scribendo, ac pronunciationem composita bene pronunciando ex poliant, curent; & his, ac multo magis facultatum superiorum studiosis crebras disputationes imponant; quibus dies & horæ certæ constituantur, vbi non solùm cum condiscipulis, verùm paulò inferiores cum aliquanto prouectioribus disputent in ijs, quæ ipsi capiunt; quod etiam vice versa prouectiores cùm minus prouectis, ad ea, quæ illi tractant, descendẽdo, & Præceptores alij cum alijs præstabunt; semper, qua decet, modestia obseruata; & aliquo præsidente, qui cõtentionẽ dirimat, & quid doctrinæ elici oporteat ex disputatis, declaret.

4 Erit itidem Rectoris, per se, vel per Cancellarium semper obseruare; vt qui noui accedunt, examinentur, & in ijs Classibus, cũque ijs Præceptoribus, qui ipsis conueniunt, collocentur; & eius discretioni (audita sententia eorum, qui ad id munus designati sunt) relinquetur, num diutius in eadẽ classe manere, an ad aliã
E vlterius progredi debeat. * Eiusdẽ erit iudiciũ de studio linguarũ, præter Latinam, 'num Artibus, & Theologiæ anteponi, an postponi, & quàm diu in eis quemq;

tebit, verũ et hebdomadæ, & longioris tẽporis prout expedire iudicabitur.

E ¶ *Posset aliquis ea ætate vel ingenio esse, vt sola latina lingua ei sufficiat, & ex aliis facultatibus quantum ad confessiones audiendas, & agendum cũ proximis opus est;*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

classibus Græca lingua, & Hebraica, & siqua alia disceretur, est prælegenda; ita, vt semper sint quinque classes. Quòd si tantum negotij aliquæ ipsarum exhiberent, vt vnus Magister eis solus non satisfaceret, adiutor aliquis ei adiungetur. Si verò auditorum numerus ferre non poterit, vt vnus præceptor solus omnibus det operam, quãuis alios auxiliares habeat; geminari posset classis ea, quæ sic numero abundaret, ita, vt duæ (verbi gratia) quintæ classes, duæ quartæ essent; & omnes præceptores, si fieri potest, ex Societate sint: quamuis, si necessitas vrgeret, externi esse possent. Si exiguus numerus, vel auditorum dispositio nec tot classes, nec tot præceptores exigeret, in omnibus prudentia ad moderandum numerum, et eos dun taxat, qui satis sint, designandos locum habebit.

C ¶ *An præter præceptores ordinarios, qui speciatim auditorum rationẽ habeant, esse vnũ oporteat, vel plures, qui more publicorum Professorum legant Philosophiam, Mathematicas scientias, vel quamuis aliam disciplinam maiori cum apparatu, quàm Lectores ordinarij; prudentia id constituet iuxta locorum, & personarum, cum quibus agitur, rationem, præ oculis maiorem ædificationem, & Dei seruitium habendo.*

numero audientium constituantur: '* qui quidem profectum C vniuscuiusque ex suis Scholasticis speciatim procurent, ' & lectionum rationem exigant; * vt- D que eæ repetantur, ' & studiosi litte-

D ¶ *Nõ solùm repetitiones vltimæ lectionis fieri oportebit,*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

litterarum humaniorum familiarem sermonem latinè communiter loquendo, & stylum scribendo, ac pronunciationem composita bene pronunciando ex poliant, curent; & his, ac multo magis facultatum superiorum studiosis crebras disputationes imponant; quibus dies & horæ certæ constituantur, vbi non solùm cum condiscipulis, verùm paulò inferiores cum aliquanto prouectioribus disputent in ijs, quæ ipsi capiunt; quod etiam vice versa prouectiores cùm minus prouectis, ad ea, quæ illi tractant, descendẽdo, & Præceptores alij cum alijs præstabunt; semper, qua decet, modestia obseruata; & aliquo præsidente, qui cõtentionẽ dirimat, & quid doctrinæ elici oporteat ex disputatis, declaret.

4 Erit itidem Rectoris, per se, vel per Cancellarium semper obseruare; vt qui noui accedunt, examinentur, & in ijs Classibus, cũque ijs Præceptoribus, qui ipsis conueniunt, collocentur; & eius discretioni (audita sententia eorum, qui ad id munus designati sunt) relinquetur, num diutius in eadẽ classe manere, an ad aliã
E vlterius progredi debeãt. * Eiusdẽ erit iudiciũ de studio linguarũ, præter Latinam, 'num Artibus, & Theologiæ anteponi, an postponi, & quàm diu in eis quemq;

tebit, verũ et hebdomadæ, & longioris tẽporis prout expedire iudicabitur.

E ¶ *Posset aliquis ea ætate vel ingenio esse, vt sola latina lingua ei sufficiat, & ex aliis facultatibus quantum ad confessiones audiendas, & agendum cũ proximis opus est;*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

classibus Græca lingua, & Hebraica, & siqua alia disceretur, est prælegenda; ita, vt semper sint quinque classes. Quòd si tantum negotij aliquæ ipsarum exhiberent, vt vnus Magister eis solus non satisfaceret, adiutor aliquis ei adiungetur. Si verò auditorum numerus ferre non poterit, vt vnus præceptor solus omnibus det operam, quãuis alios auxiliares habeat; geminari posset classis ea, quæ sic numero abundaret, ita, vt duæ (verbi gratia) quintæ classes, duæ quartæ essent; & omnes præceptores, si fieri potest, ex Societate sint: quamuis, si necessitas vrgeret, externi esse possent. Si exiguus numerus, vel auditorum dispositio nec tot classes, nec tot præceptores exigeret, in omnibus prudentia ad moderandum numerum, et eos dun taxat, qui satis sint, designandos locum habebit.

C ¶ *An præter præceptores ordinarios, qui speciatim auditorum rationẽ habeant, esse vnũ oporteat, vel plures, qui more publicorum Professorum legant Philosophiam, Mathematicas scientias, vel quamuis aliam disciplinam maiori cum apparatu, quàm Lectores ordinarij; prudentia id constituet iuxta locorum, & personarum, cum quibus agitur, rationem, præ oculis maiorem ædificationem, & Dei seruitium habendo.*

numero audientium constituantur: '* qui quidem profectum vniuscuiusque ex suis Scholasticis speciatim procurent, ' & lectionum rationem exigant; * vtque eæ repetantur, ' & studiosi litte- C D

D ¶ *Nõ solùm repetitiones vltimæ lectionis fieri oportebit,*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

litterarum humaniorum familiarem sermonem latinè communiter loquendo, & stylum scribendo, ac pronunciationem composita bene pronunciando ex poliant, curent; & his, ac multo magis facultatum superiorum studiosis crebras disputationes imponant; quibus dies & horæ certæ constituantur, vbi non solùm cum condiscipulis, verùm paulò inferiores cum aliquanto prouectioribus disputent in ijs, quæ ipsi capiunt; quod etiam vice versa prouectiores cùm minus prouectis, ad ea, quæ illi tractant, descendẽdo, & Præceptores alij cum alijs præstabunt; semper, qua decet, modestia obseruata; & aliquo præsidente, qui cõtentionẽ dirimat, & quid doctrinæ elici oporteat ex disputatis, declaret.

4 Erit itidem Rectoris, per se, vel per Cancellarium semper obseruare; vt qui noui accedunt, examinentur, & in ijs Classibus, cũque ijs Præceptoribus, qui ipsis conueniunt, collocentur; & eius discretioni (audita sententia eorum, qui ad id munus designati sunt) relinquetur, num diutius in eadẽ classe manere, an ad aliã
E vlterius progredi debeãt. * Eiusdẽ erit iudiciũ de studio linguarũ, præter Latinam, 'num Artibus, & Theologiæ anteponi, an postponi, & quàm diu in eis quemq;

tebit, verũ et hebdomadæ, & longioris tẽporis prout expedire iudicabitur.

E ¶ *Posset aliquis ea ætate vel ingenio esse, vt sola latina lingua ei sufficiat, & ex aliis facultatibus quantum ad confessiones audiendas, & agendum cũ proximis opus est;*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

classibus Græca lingua, & Hebraica, & siqua alia disceretur, est prælegenda; ita, vt semper sint quinque classes. Quòd si tantum negotij aliquæ ipsarum exhiberent, vt vnus Magister eis solus non satisfaceret, adiutor aliquis ei adiungetur. Si verò auditorum numerus ferre non poterit, vt vnus præceptor solus omnibus det operam, quãuis alios auxiliares habeat; geminari posset classis ea, quæ sic numero abundaret, ita, vt duæ (verbi gratia) quintæ classes, duæ quartæ essent; & omnes præceptores, si fieri potest, ex Societate sint: quamuis, si necessitas vrgeret, externi esse possent. Si exiguus numerus, vel auditorum dispositio nec tot classes, nec tot præceptores exigeret, in omnibus prudentia ad moderandum numerum, et eos dun taxat, qui satis sint, designandos locum habebit.

C ¶ *An præter præceptores ordinarios, qui speciatim auditorum rationẽ habeant, esse vnũ oporteat, vel plures, qui more publicorum Professorum legant Philosophiam, Mathematicas scientias, vel quamuis aliam disciplinam maiori cum apparatu, quàm Lectores ordinarij; prudentia id constituet iuxta locorum, & personarum, cum quibus agitur, rationem, præ oculis maiorem ædificationem, & Dei seruitium habendo.*

numero audientium constituantur: '* qui quidem profectum C
vniuscuiusque ex suis Scholasticis speciatim procurent, ' & lectionum rationem exigant; * vt- D
que eæ repetantur, ' & studiosi litte-

D ¶ *Nõ solùm repetitiones vltimæ lectionis fieri oportebit,*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

litterarum humaniorum familiarem sermonem latinè communiter loquendo, & stylum scribendo, ac pronunciationem composita bene pronunciando ex poliant, curent; & his, ac multo magis facultatum superiorum studiosis crebras disputationes imponant; quibus dies & horæ certæ constituantur, vbi non solùm cum condiscipulis, verùm paulò inferiores cum aliquanto prouectioribus disputent in ijs, quæ ipsi capiunt; quod etiam vice versa prouectiores cùm minus prouectis, ad ea, quæ illi tractant, descendẽdo, & Præceptores alij cum alijs præstabunt; semper, qua decet, modestia obseruata; & aliquo præsidente, qui cõtentionẽ dirimat, & quid doctrinæ elici oporteat ex disputatis, declaret.

4 Erit itidem Rectoris, per se, vel per Cancellarium semper obseruare; vt qui noui accedunt, examinentur, & in ijs Classibus, cũque ijs Præceptoribus, qui ipsis conueniunt, collocentur; & eius discretioni (audita sententia eorum, qui ad id munus designati sunt) relinquetur, num diutius in eadẽ classe manere, an ad aliã
E vlterius progredi debeãt. * Eiusdẽ erit iudiciũ de studio linguarũ, præter Latinam, 'num Artibus, & Theologiæ anteponi, an postponi, & quàm diu in eis quemq;

tebit, verũ et hebdomadæ, & longioris tẽporis prout expedire iudicabitur.

E ¶ *Posset aliquis ea ætate vel ingenio esse, vt sola latina lingua ei sufficiat, & ex aliis facultatibus quantum ad confessiones audiendas, & agendum cũ proximis opus est;*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

classibus Græca lingua, & Hebraica, & siqua alia disceretur, est prælegenda; ita, vt semper sint quinque classes. Quòd si tantum negotij aliquæ ipsarum exhiberent, vt vnus Magister eis solus non satisfaceret, adiutor aliquis ei adiungetur. Si verò auditorum numerus ferre non poterit, vt vnus præceptor solus omnibus det operam, quãuis alios auxiliares habeat; geminari posset classis ea, quæ sic numero abundaret, ita, vt duæ (verbi gratia) quintæ classes, duæ quartæ essent; & omnes præceptores, si fieri potest, ex Societate sint: quamuis, si necessitas vrgeret, externi esse possent. Si exiguus numerus, vel auditorum dispositio nec tot classes, nec tot præceptores exigeret, in omnibus prudentia ad moderandum numerum, et eos dun taxat, qui satis sint, designandos locum habebit.

C ¶ *An præter præceptores ordinarios, qui speciatim auditorum rationẽ habeant, esse vnũ oporteat, vel plures, qui more* numero audientium constituantur: '* qui quidem profectum vniuscuiusque ex suis Scholasticis speciatim procurent,' & lectionum rationem exigant;* vtque eæ repetantur,' & studiosi litte- C D

publicorum Professorum legant Philosophiam, Mathematicas scientias, vel quamuis aliam disciplinam maiori cum apparatu, quàm Lectores ordinarij; prudentia id constituet iuxta locorum, & personarum, cum quibus agitur, rationem, præ oculis maiorem ædificationem, & Dei seruitium habendo.

D ¶ *Nõ solùm repetitiones vltimæ lectionis fieri oportebit,*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

litterarum humaniorum familiarem sermonem latinè communiter loquendo, & stylum scribendo, ac pronunciationem composita bene pronunciando ex poliant, curent; & his, ac multo magis facultatum superiorum studiosis crebras disputationes imponant; quibus dies & horæ certæ constituantur, vbi non solùm cum condiscipulis, verùm paulò inferiores cum aliquanto prouectioribus disputent in ijs, quæ ipsi capiunt; quod etiam vice versa prouectiores cùm minus prouectis, ad ea, quæ illi tractant, descendẽdo, & Præceptores alij cum alijs præstabunt; semper, qua decet, modestia obseruata; & aliquo præsidente, qui cõtentionẽ dirimat, & quid doctrinæ elici oporteat ex disputatis, declaret.

4 Erit itidem Rectoris, per se, vel per Cancellarium semper obseruare; vt qui noui accedunt, examinentur, & in ijs Classibus, cũque ijs Præceptoribus, qui ipsis conueniunt, collocentur; & eius discretioni (audita sententia eorum, qui ad id munus designati sunt) relinquetur, num diutius in eadẽ classe manere, an ad aliã
E vlterius progredi debeãt. * Eiusdẽ erit iudiciũ de studio linguarũ, præter Latinam, 'num Artibus, & Theologiæ anteponi, an postponi, & quàm diu in eis quemq;

tebit, verũ et hebdomadæ, & longioris tẽporis prout expedire iudicabitur.

E ¶ *Posset aliquis ea ætate vel ingenio esse, vt sola latina lingua ei sufficiat, & ex aliis facultatibus quantum ad confessiones audiendas, & agendum cũ proximis opus est;*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

classibus Græca lingua, & Hebraica, & siqua alia disceretur, est prælegenda; ita, vt semper sint quinque classes. Quòd si tantum negotij aliquæ ipsarum exhiberent, vt vnus Magister eis solus non satisfaceret, adiutor aliquis ei adiungetur. Si verò auditorum numerus ferre non poterit, vt vnus præceptor solus omnibus det operam, quãuis alios auxiliares habeat; geminari posset classis ea, quæ sic numero abundaret, ita, vt duæ (verbi gratia) quintæ classes, duæ quartæ essent; & omnes præceptores, si fieri potest, ex Societate sint: quamuis, si necessitas vrgeret, externi esse possent. Si exiguus numerus, vel auditorum dispositio nec tot classes, nec tot præceptores exigeret, in omnibus prudentia ad moderandum numerum, et eos duntaxat, qui satis sint, designandos locum habebit.

C ¶ *An præter præceptores ordinarios, qui speciatim auditorum rationẽ habeant, esse vnũ oporteat, vel plures, qui more publicorum Professorum legant Philosophiam, Mathematicas scientias, vel quamuis aliam disciplinam maiori cum apparatu, quàm Lectores ordinarij; prudentia id constituet iuxta locorum, & personarum, cum quibus agitur, rationem, præ oculis maiorem ædificationem, & Dei seruitium habendo.*

numero audientium constituantur: '* qui quidem profectum vniuscuiusque ex suis Scholasticis speciatim procurent,' & lectionum rationem exigant;* vtque eæ repetantur,' & studiosi litte- C D

D ¶ *Nõ solùm repetitiones vltimæ lectionis fieri oportebit,*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

litterarum humaniorum familiarem sermonem latinè communiter loquendo, & stylum scribendo, ac pronunciationem composita bene pronunciando expoliant, curent; & his, ac multo magis facultatum superiorum studiosis crebras disputationes imponant; quibus dies & horæ certæ constituantur, vbi non solùm cum condiscipulis, verùm paulò inferiores cum aliquanto prouectioribus disputent in ijs, quæ ipsi capiunt; quod etiam vice versa prouectiores cùm minus prouectis, ad ea, quæ illi tractant, descendẽdo, & Præceptores alij cum alijs præstabunt; semper, qua decet, modestia obseruata; & aliquo præsidente, qui cõtentionẽ dirimat, & quid doctrinæ elici oporteat ex disputatis, declaret.

4 Erit itidem Rectoris, per se, vel per Cancellarium semper obseruare; vt qui noui accedunt, examinentur, & in ijs Classibus, cũque ijs Præceptoribus, qui ipsis conueniunt, collocentur; & eius discretioni (audita sententia eorum, qui ad id munus designati sunt) relinquetur, num diutius in eadẽ classe manere, an ad aliã
E vlterius progredi debeat. * Eiusdẽ erit iudiciũ de studio linguarũ, præter Latinam, 'num Artibus, & Theologiæ anteponi, an postponi, & quàm diu in eis quemq;

tebit, verũ et hebdomadæ, & longioris tẽporis prout expedire iudicabitur.

E ¶ *Posset aliquis ea ætate vel ingenio esse, vt sola latina lingua ei sufficiat, & ex aliis facultatibus quantum ad confessiones audiendas, & agendum cũ proximis opus est;*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

classibus Græca lingua, & Hebraica, & siqua alia disceretur, est prælegenda; ita, vt semper sint quinque classes. Quòd si tantum negotij aliquæ ipsarum exhiberent, vt vnus Magister eis solus non satisfaceret, adiutor aliquis ei adiungetur. Si verò auditorum numerus ferre non poterit, vt vnus præceptor solus omnibus det operam, quãuis alios auxiliares habeat; geminari posset classis ea, quæ sic numero abundaret, ita, vt duæ (verbi gratia) quintæ classes, duæ quartæ essent; & omnes præceptores, si fieri potest, ex Societate sint: quamuis, si necessitas vrgeret, externi esse possent. Si exiguus numerus, vel auditorum dispositio nec tot classes, nec tot præceptores exigeret, in omnibus prudentia ad moderandum numerum, et eos duntaxat, qui satis sint, designandos locum habebit.

C ¶ *An præter præceptores ordinarios, qui speciatim auditorum rationẽ habeant, esse vnũ oporteat, vel plures, qui more publicorum Professorum legant Philosophiam, Mathematicas scientias, vel quamuis aliam disciplinam maiori cum apparatu, quàm Lectores ordinarij; prudentia id constituet iuxta locorum, & personarum, cum quibus agitur, rationem, præ oculis maiorem ædificationem, & Dei seruitium habendo.*

numero audientium constituantur: '* qui quidem profectum C
vniuscuiusque ex suis Scholasticis speciatim procurent, ' & lectionum rationem exigant; * vt- D
que eæ repetantur, ' & studiosi litte-

D ¶ *Nõ solùm repetitiones vltimæ lectionis fieri oportebit,*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

litterarum humaniorum familiarem sermonem latinè communiter loquendo, & stylum scribendo, ac pronunciationem composita bene pronunciando ex poliant, curent; & his, ac multo magis facultatum superiorum studiosis crebras disputationes imponant; quibus dies & horæ certæ constituantur, vbi non solùm cum condiscipulis, verùm paulò inferiores cum aliquanto prouectioribus disputent in ijs, quæ ipsi capiunt; quod etiam vice versa prouectiores cùm minus prouectis, ad ea, quæ illi tractant, descendẽdo, & Præceptores alij cum alijs præstabunt; semper, qua decet, modestia obseruata; & aliquo præsidente, qui cõtentionẽ dirimat, & quid doctrinæ elici oporteat ex disputatis, declaret.

4 Erit itidem Rectoris, per se, vel per Cancellarium semper obseruare; vt qui noui accedunt, examinentur, & in ijs Classibus, cũque ijs Præceptoribus, qui ipsis conueniunt, collocentur; & eius discretioni (audita sententia eorum, qui ad id munus designati sunt) relinquetur, num diutius in eadẽ classe manere, an ad aliã
E vlterius progredi debeat. * Eiusdẽ erit iudiciũ de studio linguarũ, præter Latinam, 'num Artibus, & Theologiæ anteponi, an postponi, & quàm diu in eis quemq;

tebit, verũ et hebdomadæ, & longioris tẽporis prout expedire iudicabitur.

E ¶ *Posset aliquis ea ætate vel ingenio esse, vt sola latina lingua ei sufficiat, & ex aliis facultatibus quantum ad confessiones audiendas, & agendum cũ proximis opus est;*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

est; cuiusmodi sunt aliqui, qui curam animarum gerũt, nec magnæ eruditionis sunt capaces. Alij rursum erunt, qui ad superiores scientias progredientur. Has autem capessere, et illas relinquere quatenus conueniat, Superioris erit iudicare; quod cũ Scholasticis externis significauerit; si volent illi nihilominus aliam rationem sequi, cogẽdi non erunt.

hærere oporteat. Sic etiã in alijs scientijs superioribus propter ingeniorum & ætatum inæqualitatem aliaque cõsideratione digna, ad eundem pertinebit expendere, quantum quisque eas discere, & quandiu in eisdem versari debeat: Quamuis ij, qui ætate & ingenij aptitudine pollent, melius sit, vt in omnibus proficere, & conspicui esse ad Dei gloriam enitantur.

Vt assiduitas in litterario exercitio, sic & aliqua remissio necessaria est.* Quanta hæc esse debeat, & quibus temporibus, prudenti considerationi Rectoris, expensis circunstantiis personarum & locorum, relinquetur. ¶ F

DE

F ¶ Saltem singulis hebdomadis dies vnus à prandio quieti destinatus sit; in reliquis conferatur cum Prouinciali, qui ordo in vacationibus, vel intermissionibus studiorum ordinarijs sit tenendus.

IN Caput

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

DE LIBRIS, QVI prælegendi sunt. Cap. XIIII.

1 GENERATIM (vt dictum est, cùm de Collegijs ageretur) illi prælegentur libri, qui in quauis facultate solidioris ac securioris doctrinæ habebuntur.
A * Nec illi sunt attingendi, quorum doctrina, vel authores suspecti sint.' Hi tamen particulatim in quauis Vniuersitate nominentur; In Theologia legetur vetus & nouum Testamentum,
B * & doctrina Scholastica Diui Thomæ;'

IN Caput XIIII.

A ¶ *QVamuis liber suspitione malæ doctrinæ vacet; cùm tamẽ suspectus est author, legi eum non conuenit. Solet enim opus in causa esse, vt, qui legit, ad authorem afficiatur: & authoritas, quam apud ipsum habet in ijs, quæ bene dicit, posset postmodum aliquid persuadere ex ijs, quæ malè dicit. Rarum est etiam, aliquid ueneni non admisceri in ijs, quæ à pectore veneni pleno egrediuntur.*

B ¶ *Prælegetur etiam Magister sententiarum. Sed si videretur temporis decursu alius author studentibus vtilior futurus, vt si aliqua summa uel liber Theologiæ Scholasticæ conficeretur, qui his nostris temporibus accommodatior videretur; graui cum consilio & rebus diligenter expẽsis per viros, qui in vniuersa Societate aptissimi existimentur, cumq; Præpositi Generalis approbatione prælegi poterit. In alijs etiam scientijs & litteris humanioribus si libri aliqui admittentur in Societate compositi, vt*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

vtiliores, quàm alij, qui communiter in manibus habentur; magna cum consideratione id fiet, præ oculis habendo scopum nostrum maioris boni vniuersalis.

C ¶ *Vt ex aliqua parte Iuris Canonici, & Conciliorum, & cæt.*

D ¶ *Si aliqui omnino purgari non poterunt, quemadmodum Terẽtius; potius non legantur: ne rerum qualitas animorũ puritatem offendat.*

IN Cap.

Thomæ;' * & in ea, quã Positiuam vocant, eligentur ij authores, ' qui ad scopum nostrũ magis conuenire videbuntur. C

Quod attinet ad libros humaniorum litterarum Latinos, vel Græcos; abstineatur in vniuersitatibus quoque, quemadmodum in Collegijs, quoadeius fieri poterit, ab eis iuuẽtuti prælegendis, in quibus sit aliquid, quod bonis moribus nocere queat; * nisi prius à rebus, & verbis inhonestis purgati sint.' 2 D

In Logica, & Philosophia Naturali, & Morali, & Metaphysica, doctrina Aristotelis sequenda est; & in alijs Artibus liberalibus, & in commentarijs tam huiusmodi authorum, quàm humaniorum litterarum, habito eorum delectu, nominentur ij, quos videre discipuli, quosque ipsi Præceptores præ alijs in doctrina, quam tradunt, sequi debeant. Rector autem in omnibus, quæ statuerit, procedet iuxta id, quod in vniuersali Societate magis conuenire ad Dei gloriam iudicabitur. 3

DE

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

DE CVRSIBVS, ET gradibus. Cap. XV.

1 A IN litteris humanioribus, & linguis * cursus temporis limitatus ad earum studium absoluendum esse nequit, ' propter ingeniorum & doctrinæ auditorum varietatem, multasque alias causas; quæ non aliam temporis præfinitionem, quàm quæ vnicuique conuenire iuxta prudentis Rectoris, vel Cancellarij arbitrium videbitur, permittunt.

2 B In Artium studio cursus erunt ordinãdi, in quibus Scientiæ Naturales * (ad quas minus, quàm trium annorum, spatium satis nõ erit) ' prælegantur; præter quos medius adhuc annus ad audita repetenda, & actus scholasticos celebrandos, & gradum magisterij suscipiendum ijs, qui eum suscepturi sunt, relinquetur. Cursus

IN Caput XV.

A ¶ *BONO ingenio præditis, qui studia inchoant, videatur, an medius annus in quauis quatuor classium inferiorũ sufficiat, & duo in suprema; quod tempus Rhetoricæ, & linguarum studijs impendatur, certa tamen regula præscribi non potest.*

B ¶ *Si aliquis alibi audiuisset aliquid ex artibus liberalibus; posset eius temporis ratio haberi: vt plurimùm tamen, vt quis ad gradum magisterij promoueatur, tres annos, vt dicitur, studuerit oportet: et tantundem de quatuor Theologiæ annis, ut ad actus admittantur, et in eadem gradum doctoratus accipiant, dictum sit.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

C ¶ *Si opportunum non fuerit id ita omnino præstare, vel quòd desint homines, vel alias ob causas; præstabitur cum Præpositi Generalis, vel certè Prouincialis assensu, quod poterit.*

D ¶ *Si talis esset rerum status in aliquo Collegio, vel Vniuersitate Societatis; vt secundo quoque anno inchoare melius videretur, vel aliquātò post quartum; de consensu Generalis, vel Prouincialis fieri poterit quod magis conuenire comperietur.*

E ¶ *Si iustas ob causas aliquis publicè non examinandus*

sus ergo integer trium erit annorum cum dimidio vsque ad promotionem ad magisteriū. * Singulis autē annis vnus huiusmodi cursus inchoabitur, & alius cum diuino auxilio absoluetur. C

Theologiæ curriculum sex annis emetietur. In primis quatuor ea omnia, quæ legi oportebit, prælegentur; in duobus reliquis, præter repetitionē, actus soliti ad gradum doctoratus ab ijs, qui promouendi sunt, absoluentur. * Quarto quoque anno ordinariè cursus inchoabitur, sic libris prælegendis distributis, vt quolibet quatuor annorum quiuis studiosus inchoare possit; & quod reliquum est incœpti quadriennij, & eius, quod sequitur, quadriennij, vsque ad illum terminum, vnde incœperat, audiendo, quatuor annis peragere omnino cursum Theologiæ possit. 3 D

In gradibus tā magisterij Artium, quàm doctoratus Theologiæ tria obseruentur; Primùm, nequis nisi diligenter * & publicè exami- 4 E

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

cè examinatus' (per personas designatas, quæ bene suum officium faciant) & idoneus ad præ legendum eandem Scientiam inuentus, promoueatur, siue ille de Societate sit, siue extra eam: Alterum, vt præcludatur ostium ambitioni, nullis locis certis eis, qui ad gradus promouentur, assignatis; quin potius honore se inuicem præuenire, nulla locorum differentia obseruata, curent: Tertium, vt quemadmodum gratis docet, ita & ad gradus Societas gratis promoueat, F * & non nisi admodum exigui sumptus (licet voluntarij sint) externis permittantur: ' ne consuetudo vim legis tandem obtineat, & in ea parte temporis decursu excessus fiat. Videat etiam Rector, ne Magistris, vel vllis alijs de Societate sibi, aut Collegio pecuniam, aut dona quæuis ab vllo pro re quauis in ipsorum vtilitatem facta accipere permittat; quandoquidem præmium nostrum solus Christus Dominus iuxta nostrum Institutum futurus est; qui est merces nostra magna nimis.

nādus videretur; habita à Generali, vel Prouinciali facultate, fieri poterit quod Rector ad maiorem Dei gloriam fore iudicauerit.

F ¶ *Et sic non permittentur conuiuia, nec alij ludi, qui cum sumptibus non mediocribus fiunt, & ad finem nobis propositum inutiles sunt: nec pilei, aut chirothecæ, vel quid aliud detur.*

IN Ca-

DE

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

IN Caput XVI.

A ¶ *QVI facilè compelli possunt, compellantur ad id, quod de confessione, missa, concione, doctrina Christiana, & declamatione dicitur. Alijs amanter qui dē persuadere conuenit: sed ad id ne cogantur, nec, si id nō præstiterint, à Scholis expellātur; dum tamen nec dissoluti, nec alijs offendiculo esse videantur.*

B ¶ *Quamuis vt plurimùm ex prima Classe sit futurus, qui hanc declamationem dicet, siue ex Scholasticis Societatis, siue*

DE IIS, QVAE PERtinent ad bonos mores. Cap. XVI.

Dlligenter curetur, vt qui litteras discendi gratia ad Vniuersitates Societatis se conferūt, simul cum illis bonos ac Christianis dignos mores addiscant: ad quod multum iuuerit, * si omnes singulis saltem mensibus semel ad confessionis sacramētum accedēt; si missam quotidie, concionē singulis diebus festis (cùm ea fiet) audient.' Ex Præceptoribus autem quisque hocà suis discipulis præstari curabit. 1 A

Prælegetur etiam in Collegio, aliquo die cuiuscunque hebdomadæ, Christiana doctrina; & vt pueri eam ediscant, & recitent, omnesque etiam adultiores, si fieri potest, eandem sciant, curabitur. 2

Habebitur etiam singulis hebdomadis (vt de Collegiis est dictum) * ab aliquo ex Scholasticis declamatio de rebus, quæ audiētibus ædificationi sint, 'eosque 3 B

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

que ad augmentum in omni puritate ac virtute expetendum inuitent: vt non solùm stylus exerceatur; sed mores meliores reddantur. Omnes autem eos, qui latinè sciunt, huiusmodi declamationi interesse oportebit.

4 In scholis nec iuramenta, nec iniuriæ verbo vel facto illatæ, nec inhonestum aut dissolutum quid in externis ad scholas accedentibus permittatur. Feratur autem Præceptorum peculiaris intentio tam in lectionibus, cùm se occasio obtulerit, quàm extra eas ad eosdem ad obsequium & amorem Dei ac virtutum, quibus ei placere oportet, mouendos, & vt omnia sua studia ad hunc finem referant. Quod vt ad memoriam eis reducatur,
C * ante lectionis initium dicat aliquis breuem orationem' ad id institutam, quam Præceptor, & discipuli omnes aperto capite attentè audient.

siue ex externis sit: posset tamen aliquando aliquis alius, qui Rectori videretur, eã conficere; vel quod alius confecerit, pronũciare. Quia tamen res erit publica; huiusmodi esse debebit, vt, à quocunq; pronuncietur, eo loco non indigna esse iudicetur.

C ¶ *Oratio vel eo modo dicenda est, vt deuotionem & ædificationem addat, vel non est dicenda; Sed præceptor signo crucis se muniat aperto capite, & incipiat.*

D ¶ *Si*

5 Propter eos, qui tam in diligentia suis studiis adhibenda, quàm in iis, quæ ad bonos mores pertinent, peccauerint; & cum quibus sola verba bona, & exhor-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

& exhortationes non ſufficiunt, Corrector (qui de Societate non ſit) conſtituatur, qui pueros in timore contineat, & eos, quibus id opus erit, quiſque caſtigationis huiuſmodi erunt capaces, caſtiget. Cùm autem nec verba, nec Correctoris officium ſatis eſſet, & in aliquo emendatio non ſperaretur, aliisque eſſe offendiculo videretur; * præſtat à ſcholis eum remouere, ' quàm, vbi parum ipſe proficit, & aliis nocet, retinere. Hoc autem iudicium Rectori Vniuerſitatis, ut omnia ad gloriam & ſeruitium Dei, ut par eſt, procedát, relinquetur.

D ¶ *Si caſus aliquis accideret, vbi in remedium offendiculi præſtiti ſatis non eſſet, à Scholis expellere; videat Rector, quid præterea cõueniat prouidere: quamuis, quoadeius fieri poterit, in ſpiritu lenitatis, pace & charitate cum omnibus conſeruata, ſit agendum.* D

DE OFFICIALIBVS, vel miniſtris Vniuerſitatis. Cap. XVII.

IN Caput XVII.

A ¶ *Quamuis hoc ita ſe habeat, tamen nec Lectores*

* CVRA vniuerſalis, vel ſuperintendentia & gubernatio Vniuerſitatis penes Rectorem erit; ' qui idem eſſe poterit qui in Collegio præcipuo Societatis præeſt, & iis præditus Dei donis, de quibus dictum eſt, vt poſſit A 1

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

possit commisso sibi officio dirigēdi in litteris & moribus totam Vniuersitatem satisfacere. Eius electio ad Præpositum Generalem, vel alium, cui ille id commiserit (cuiusmodi esset Prouincialis, vel Visitator) spectabit; confirmatio vero semper erit Generalis. * Habebit autem Rector
B quatuor Consiliarios, vel Assistentes, 'qui in rebus ad ipsius officium pertinentibus vtplurimum possint eum iuuare, & cum quibus ipse, quæ sunt maioris momenti, conferat.

C * Erit & Cancellarius, 'vir in
2 litteris egregiè versatus, qui & zelo bono, & iudicio ad ea, quæ sunt ei committenda, polleat: cuius sit munus, generale Rectoris instrumentum esse ad studia bene ordinanda, & disputationes in actibus publicis dirigendas, & ad discernendum, an sufficiens doctrina sit eorum, qui ad actus & gradus (quos quidem ipsemet dabit) sunt admittendi.

res primarios, nec officiales (qualis est Cancellarius) inconsulto Prouinciali, vel Generali, si vicinior est, mutabit; si ille nō eidem id commisisset; cui vt res omnes perspectæ sint, curare debet.

B ¶ *Ex his Cōsiliarijs vnus posset Collateralis esse; si Præposito Generali id necessariū videretur: & si tam multi esse commodè nō possent, fiet, vt optimè poterit.*

C ¶ *Si satis esset Rector, ut præter suum, Cancellarij etiam munus obire posset; in*

Sit

eādem personam hæc duo officia possent conuenire.

D ¶ *Quando*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

D ¶ *Quando vltra vnam hebdomadā assiduè scholas frequentant; inuitandi sunt ad nomina sua dāda, quæ in librum matriculæ referātur: et legentur eisdem non omnes Constitutiones, sed quæ vnicuique sunt obseruandæ; & promissio ab eis, non autem iusiurādū, de obedientia & obseruatione propositarum Constitutionum exigetur. Si nollent aliqui promissione obligari, vel nomina in matriculam referenda dare; non ideo à Scholis excludendi sunt; dummodo pacificè & sine offendiculo in eis versentur: & sic eis significari poterit; addendo nihilominus, quòd cura magis peculiaris Scholasticorum, quorum nomina scripta in libro Vniuersitatis sunt, haberi solet.*

Sit Secretarius ex eadem Societate, qui librum habeat, * vbi omnium Scholasticorum, qui Scholas assiduè frequentant, nomina scribantur; ' quiq; eorum promissionem de obedientia Rectori præstanda, & Constitutionibus obseruandis (* quas ipsemet proponet ') admittat; & sigillum Rectoris, & Vniuersitatis habeat: quæ tamen omnia sine vllis expensis Scholasticorum fient. 3 D E

* Erit et Notarius, ' vt fidem publicam faciat de susceptis gradibus, 4 F

E ¶ *Quamuis postea quæ ab omnibus sunt obseruandæ, eo in loco, vbi publicè legi possint; quæ verò in quauis classe, in ea ipsa sunt affigendæ.*

F ¶ *Hic poterit aliquid vtilitatis ab externis, qui testimonium suorum graduum requirent, percipere: sit tamen quid moderatum, nihilque in Societatis vtilitatem redundet.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

redundet. Ad testimonium autem nostris reddendum litteræ patentes Rectorum satis erunt.

dibus, & aliis, quæ occurrent.
G * Sint & duo, uel tres Bidelli, ' unus ad facultatis linguarum, alter ad Artium, tertius ad Theologiæ functiones destinatus.
5 In has tres facultates Vniuersitas diuidetur; & in quauis earum sit Decanus, & duo alii Designati ex iis, qui melius res facultatis illius callent; qui à Rectore uocati possint dicere, quid sentiãt ad suæ facultatis bonum conuenire: & siquid tale in mentem uenerit, dum inter se de huiusmodi rebus agunt, ad Rectorem, quamuis non uocentur, referent.
6 In rebus, quæ ad solam unam
H facultatem pertinent, * uocabit Rector, præter Cancellarium & suos Assistentes, ' Decanum etiã & Designatos illius facultatis: in iis, quæ ad omnes pertinent, Decani & Designati omnium uocentur. Et si Rectori uisum fuerit & alios de Societate, uel extra

G ¶ *Hi ex Societate non erunt: quia tamen non parũ laboris sunt habituri; commodũ stipendium accipient; & vnus eorũ corrector esse poterit.*

H ¶ *Quamuis decisio rerum ex suffragijs horum non pendeat; ipsos tamen vocari & audiri cõuenit. Sentẽtiæ autem eorũ, qui res melius intelligunt, eam, quã par est, rationem Rector habebit. Si tamen omnes alij aliter, quã ipse, sẽtirent: contra omniũ sententiam ne agat; nisi prius rẽ cũ Prouinciali cõtulerit.*

I ¶ *Hoc*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

tra eam ad Congregationem uocare, facere id poterit; ut cùm omnium sententias audierit, melius, quod conuenit, constituat.

I ¶ *Hoc Syndici officium posset conuungi cum Collateralis, vel consiliarij officio, si sic videretur cõuenire; quod alius in vniuersitate magis ad id idoneus, quàm aliquis eorum, non esset.*

* Erit Syndicus unus generalis, ' qui tam de personis, quàm de rebus (de quibus uidebitur) Rectorem & Præpositum Prouincialem, & Generalem admoneat; qui quidem Syndicus uir magnæ fidelitatis & iudicij esse debebit. Præter hunc, suos habebit Syndicos particulares Rector; * vt quæ quauis in classe accidérint, quibus prouidere oporteat, ad ipsum referant. ' Et ut ipse de omnibus Præceptoribus, & alijs de Societate; ita & Collateralis, & Syndicus, & Cõsiliarij de ipso, & de alijs * scribẽt semel I 7 K L

K ¶ *Et quamuis Syndici nihil habeant, quod alicuius momenti sit; singulis tamẽ diebus Sabbati saltem, se nihil habere Superiori referant.*

L ¶ *Mittantur huiusmodi litteræ eo modo obsignatæ, vt nullus sciat, quid alius scripserit. Et cùm vellet Prepositus Generalis vel prouincialis pleniorem rerum notitiam: non tantùm Collateralis, Syndicus, & Consultores de Rectore, deque omnibus alijs scribent; verùm etiam quisque Magistrorum, & Scholasticorum approbatorum, & Coadiutorum quoque formatorum scribet, quid de omnibus ac etiã de Rectore sentiat. Et ne id nouum videa-*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ſemel ſingulis annis Præpoſito Generali, & bis Prouinciali, 'qui Generalem (ſi quid oportuerit) admonebit; vt in omnibus maiori cum circunſpectione & cura præſtandi quod quiſque debet, procedatur.

8 De aliquibus inſignijs, num eis Rector, Cancellarius, Bidelli, Doctores, & Magiſtri, vt in Vniuerſitate cognoſcantur, vel ſaltem in actibus publicis vti debeant, nec ne, & ſi vtantur, qualia
M eſſe debeant, * conſiderationi Generalis tunc exiſtētis, cùm aliqua Vniuerſitas admittitur, relinquetur.' Ille autem per ſe, vel per alium, expenſis circunſtantiis, quod iudicauerit ad maiorem Dei gloriam & obſequium, & bonum vniuerſale fore (qui vnicus ſcopus in hac & in omnibus rebus nobis eſt) conſtituet.

uum videatur; tertio quoq; anno ſaltem hæc referri quaſi ordinariè ſic debeant.

M ¶ *Quamuis hoc ita ſe habeat; id tamen, quod in quouis loco conuenire ex inſignijs huiuſmodi videbitur, diſtinctè in cuiusque Vniuerſitatis regulis conſtituetur.*

DECLA-

I QVINTA

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

QVINTA PARS

DE IIS, QVÆ AD ADMITTENDVM IN CORPVS SOcietatis pertinent.

DE ADMISSIONE, ET QVIS, & quando debeat admittere. Cap. I.

DECLARATIONES IN quintã Partẽ de ijs, quæ ad admittendum in corpus Societatis pertinent.

IN CAPVT I.

A ¶ *Societas, vt eius nomen latissimè accipitur, omnes eos, qui sub obedientia Præpositi Generalis viuunt, etiam Nouitios; & quicunque, cùm propositum viuendi & moriendi in Societate habeant, in probationibus versantur; vt in eã ad aliquem ex alijs gradibus, de quibus dicetur, admittantur,*

QVI in Societate, quantum satis est, probati fuerunt; & tandiu, vt vtrinque intelligi iam possit, num in eadem manere ad maius Dei obsequium & gloriam conueniat; * admitti debent, non, vt prius, ad probationem, sed modo magis interno, vt membra vnius ac eiusdem corporis Societatis. Huiusmodi autem sunt præcipue, qui ad professionem, vel in Coadiutores formatos admittuntur. Sed

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Sed quia Scholastici approbati etiam modo quodam interiori, quàm admissi ad probationem, in corpus Societatis cooptantur; de eorum quoque admissione in hac quinta Parte dicetur, quid in Domino obseruandum videatur.

2 Primo quidem facultas admittendi in corpus Societatis eos, qui admittendi erunt, penes eius caput erit; vt ratio postulat. Sed quia Præpositus Generalis tam variis locis interesse non potest; * alijs

tantur, complectitur.

Secundo modo, qui minus latè patet, Societas cum Professis et Coadiutoribus formatis, etiam Scholasticos approbatos continet. Ex his enim tribus partibus, seu membris, Societatis corpus constat.

Tertio modo & magis proprio Professos & Coadiutores formatos duntaxat continet: & sic accipiendus est in Societatem ingressus, quem Scholastici promittunt; scilicet, vt inter Professos, vel Coadiutores formatos illius numerentur.

Quarta huius nominis Societatis acceptio & maximè propria Professos duntaxat continet; non quòd eius corpus alia membra non habeat, sed quòd hi sint in Societate præcipui, & ex quibus aliqui, vt inferius dicetur, suffragium actiuum et passiuum habent in electione Præpositi Generalis, &c.

Quocunque ex his quatuor modis aliquis in Societate sit, capax est communicationis gratiarum spiritualium, quas in ea Præpositus Generalis secundum concessionem sedis Apostolicæ ad maiorem Dei gloriam po-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

teſt concedere. Cæterũ de primo admittendi modo, cũ idem ſit, atque ad probationẽ admittere, in prima Parte dictum eſt; Et de admiſſione in tribus alijs modis in hac quinta Parte agetur.

B ¶ *Alij, quibus ordinariè magis, & abſolutè communicabitur, Præpoſiti Prouinciales erunt. Quibuſdã tamen Præpoſitis localibus, vel Rectoribus, et alijs Viſitatoribus, aut perſonis inſignibus poterit Præpoſitus Generalis hãc authoritatem communicare; immo & alicui, qui de Societate non eſſet, aliquo in caſu, vt Epiſcopo alicui, vel perſonæ in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ; cùm nullus ex Profeſſis eiuſdem Societatis eo in loco, vbi aliquis ita eſt admittendus, inueniretur.*

C ¶ *Quamuis hoc ita ſe habeat; tamen vt prorogari, ita & contrahi hoc ſpatium quibuſdam in caſibus, ex cauſis*

* aliis de Societate eam partem huius facultatis, quæ ad totius corporis huius bonum facere videbitur, poterit communicare.

Tempus ad admittẽdum modo ſuperius dicto, in vniuerſum loquendo, * vltra biennium eſſe oportebit; Sed ſiquis antequàm ad ſtudia mitteretur, vel in eiſdẽ diu probatus fuiſſet, poſt illa abſoluta, ſi ad profeſſionem eſt admittendus, integrum adhuc probationis annum habebit; vt adhuc magis perſpectus ſit antequàm eam emittat. Et prorogari hoc tẽpus poterit (vt in Examine dictum eſt) cum Societas, vel qui ab ea hãc in Domino curã habet, plenius ſibi ſatisfieri deſideraret.

QVALES

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

causis tamen non leuis momenti iudicio Præpositi Generalis (cuius erit dispensandi ius) licebit: rarò tamen id fiet.

QVALES ESSE DEBEANT, qui admittendi sunt. Cap. II.

1 CVM nullo ex his modis admitti debeat, nisi qui idoneus in Domino fuerit existimatus; illi ad professionem idonei habebuntur, quorum vita diuturnis ac diligentibus probationibus A * à Præposito Generali (ad quem referent particulares Præpositi, vel alij, quorum testimonium Generalis requiret) perspecta vade & approbata fuerit. Ad hoc autem conferet illis, qui ad studia missi fuerunt, absoluta iam ea cura & diligentia, quæ ad excolendum

IN CAPVT II.

A ¶ *QVAMquis in remotissimis regionibus (cuiusmodi sunt Indiæ) possit Præpositus Generalis iudicio Prouincialis relinquere, non expectata hinc approbatione (quæ non, nisi per multos annos, eo peruenirent) nũ aliquis ad professionem admitti debeat, nec ne: in locis tamen, ex quibus maior potest haberi cõmunicatio, non facilè vlli Prouinciali facultatem admittẽdi ad professionem committet; nisi prius ipse certior factus ad eos, qui ei videbũtur in Domino, ad professionem admittendos particulariter consensum præstiterit.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

colendum intellectũ adhibita fuerit, vltimæ probationis tẽpore in schola affectus diligentius se exercere, & in rebus spiritualibus, & corporalibus, quæ ad profectum in humilitate & abnegatione vniuersi amoris sensualis, voluntatis & iudicij proprij, & ad maiorem cognitionem & amorem Dei conferunt, insistere; vt cùm in seipsis profecerint, melius ad profectum spiritus alios ad gloriam Dei & Domini nostri iuuent.

Doctrina etiam in huiusmodi sufficiens esse debebit, præter humaniores litteras, & Artes liberales, in Theologia Scholastica & sacris litteris. Et quamuis aliqui breuiori tẽpore non minorem progressum, quàm alij longiori, facere possent; nihilominus, vt communis aliqua mensura sumatur, spatium aliquod temporis præscribetur, & hoc erit, * quadriennium integrum post Artium liberalium & Philosophiæ studia in Theologia expleuisse.' Vt ergo ad

2

B

B ¶ *Quamuis vt plurimùm hæc mẽsura studij quatuor annorum in sacra Theologia (præter litterarum humaniorum & artium studia, & examinationem dictam, vt, quem progressum in ea doctrina fecerint, videri possit) sit obseruanda: nihilominus tamen qui in iure Canonico doctrinam sufficientem, vel alia egregia Dei dona haberet, ex quibus quod studio Theologiæ deest, compensari posset; sine eo ad professionem trium & aliqui viri insignes etiam ad quatuor votorum (quamuis hoc extendi non debeat) admitti possent. Horum dono-*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

go ad professionem quis admittatur, in ea facultate hoc tempus se exercuisse, & quidem ad gloriam Dei satis in ea profecisse cõuenit; & in profectus huiusmodi testimoniũ quisque ante professionem Assertiones Logices, Philosophiæ, & Theologiæ Scholasticæ tuebitur. Quatuor autem ad argumentandum, & iudicandum de eorum doctrina, an sit quanta oportet, prout iuxta veritatẽ syncerè senserint, deligãtur. Quòd si doctrina ea præditi esse, quæ satis sit, non inuenientur; conducibilius erit, vt, donec eam consequantur, expectent: vt illos etiam expectare oportebit, qui in abnegatione sui ipsorum & virtutibus Religioso dignis testimonium, quod par esset, nondum omnino haberent.

C Præter hos, * nonnulli ad triũ
3 votorum solemnium tantũ professionem admitti possent, ' rarò tamen

rum donorum iudicium Præposito Generali tantùm, vel sicui peculiari præscripto id ille committeret, vt quod foret ad maiorem Dei gloriã, faceret, relinquetur.

C ¶ *Qui ad professionem triũ votorum solemnium admittuntur, ordinarie sufficientiã, quæ saltem ad Cõfessarij munus bene obeundum satis sit, habeant oportet; vel certè dona Dei aliqua rara, quæ id cõpensare videãtur, ita, vt Præpositus Generalis, vel alius, cui suas vices ad hoc ille speciali commissione concederet, ad maius Dei obsequium, & Societatis bonum sic conuenire iudicaret. Et hi vt plurimum homines erunt, qui, propterea quòd*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

bene meriti sint, & valde deuoti, quãuis minori doctrina, ac concionãdi aptitudine præditi, quàm nostrũ Institutum in Professis requirat, admittẽdi esse in Domino videbuntur.

IN CA-

tamen, & non sine causis peculiaribus alicuius momenti: & hos septem annos in Societate notos fuisse, & non mediocrem sui talẽti, ac virtutum satisfactionem ad gloriam Dei præbuisse in ea oportebit.

Vt quis etiam in Coadiutorem formatum admittatur, oportet Societati esse satisfactum de eius vita, deque bono exemplo ac talento ad se iuuandam vel cum litteris in rebus spiritualibus, vel sine illis in exterioribus, prout cuique diuina bonitas dona sua communicauerit. Hoc ipsum autem metiatur oportet Præpositi Generalis prudentia; nisi alicui ex particularibus, cui multum in Domino confideret, id committendum videretur. 4

Vt aliqui admittantur in Scholasticos approbatos; quadam proportione seruata, eadem requiruntur; & id peculiari quadam ratione: vt ex eorum ingenio speretur, eos in litteris profecturos Præpositi Generalis iudicio, vel eius, cui hoc munus ille commiserit, confidendo prudentiæ ac probitati à Deo ipsi donatæ. 5

DE

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

DE MODO ADMITTENdi ad professionem. Cap. III.

1 QVANDO aliqui, peracto probationis tempore, & experimentis, ac alijs, quæ in Examine continentur, confectis, ad professionem admittendi fuerint; cùm Societati, vel eius Præposito Generali plenè sit in Domino satisfactum, professio hoc modo, qui sequitur, emittetur.

2 In primis Præpositus Generalis, vel qui accepta ab eo facultate, ad professionem admittet,
A * postquàm publicè missæ sacrificium obtulerit in ecclesia corã domesticis & alijs externis, qui interfuerint, ' cum sanctissimo Sacramẽto Eucharistiæ ad eum, qui professionem est emissurus, se conuertat: Ille autem absoluta generali cõfessione, & verbis, quæ ante communionem dici solent, voce alta Votum suum scriptum

IN CAPVT III.

A ¶ P *Articularia quæ hic, & inferius attinguntur, decent quidẽ, & cùm fieri potest, obseruanda sunt; non tamen, vt necessaria. Fieri enim posset, vt sacerdos non esset, vel missam celebrare nõ posset, qui ex ordinatione Præpositi Generalis professionem admittit. Illud autem essentiale est, vt publicè votum legatur coram ijs de Societate & externis, qui adfuerint, atq; vt tanquam solemne & emittatur, & admittatur.*

B ¶ Promissio

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ptum (quod aliquot ante dies considerauerit oportet) leget; cuius formula hæc est.

EGO .N. professionem facio, & promitto omnipotenti Deo coram eius Virgine matre, & vniuersa cœlesti curia, ac omnibus circunstantibus, & tibi Patri Reuerendo Præposito Generali Societatis IESV locum Dei tenenti, & successoribus tuis; vel, tibi Reuerendo Patri vice Præpositi Generalis Societatis IESV & successorum eius, locum Dei tenenti; perpetuam Paupertatem, Castitatem, & Obedientiam, & secundum eam, * peculiarem curam circa puerorum eruditionem, iuxta formam viuendi in litteris Apostolicis Societatis IESV, & in eius Constitutionibus contentam. * Insuper

B ¶ *Promissio docendorum puerorum, ac rudium hominum iuxta litteras Apostolicas, & Constitutiones, non inducit aliam obligationem, quàm reliqua spiritualia exercitia, quæ ad auxilium proximorum adhibentur; cuiusmodi sunt confessiones, & prædicationes, et cæt. in quibus quisque se debet occupare iuxta rationem obedientiæ suorum Superiorum. Quòd autem de pueris docendis in voto fit mẽtio; ea de causa fit, vt sancta hæc exercitatio peculiari modo sit commendata, & deuotius curetur propter singulare obsequium, quod Deo per eã in animarum auxilio exhibetur, & quia facilius obliuioni tradi poterat, & in desuetudinem abire, quàm alia magis speciosa, cuiusmodi est prædicatio, & cæt.*

C ¶ *Tota*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

C * Insuper promitto specialē Obedientiam summo Pontifici circa missiones; ' prout in eisdem litteris Apostolicis, & Constitutionibus continetur. Romæ, vel alibi, tali die, mense, & anno, & in tali ecclesia.

C ¶ *Tota intentio quarti huius voti obediēdi sūmo Pontifici fuit & est circa missiones; & sic intelligi oportet litteras Apostolicas, vbi de hac obedientia loquūtur; In omnibus, quæ iusserit summus Pontifex, et quòcunque miserit, et cæt.*

4 Post hæc sumet sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Quibus peractis, in libro, quem adhoc habebit Societas, eius nomen, qui professionem emisit, & illius, in cuius manibus emisit, adnotato die, mēse, & anno, scribetur; & eius Vota scripta asseruabuntur; vt omnia semper constare possint, ad Dei gloriam.

IN CA-

5 Aliqui, qui ad professionem trium votorum solemnium duntaxat admittētur, in ecclesia, ac coram domesticis & externis, qui aderunt, antequàm sanctissimum Christi corpus accipiāt, ex scripto suum votum iuxta formulam sequentem legent.

6 EGO .N. Professionem facio, & promitto omnipotenti Deo coram eius Virgine Matre, & vniuersa cœlesti curia, ac omnibus circunstantibus, & tibi Reuerendo Patri Præposito Generali Societatis IESV locum Dei tenenti, ac successoribus tuis; vel, tibi Reuerendo Patri vice Præpositi Generalis Societatis IESV, & successorum eius, locum Dei tenenti;

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

tenenti; perpetuam Paupertatē, Castitatem, & Obedientiam, & secundum eam, peculiarem curam circa puerorum eruditionem, iuxta formam viuendi in litteris Apostolicis Societatis IESV, & in eius Constitutionibus contentam; Romæ, vel alibi, tali die, mense, & anno; & in tali Ecclesia. Deinde sequetur Communio, & reliqua superius dicta.

DE ADMITTENDIS Coadiutoribus formatis, & Scholasticis. Cap. IIII.

QVI in Coadiutores formatos spirituales cum simplicibus votis, & non solemnibus admittuntur, in Ecclesia, vel sacello Domus, aut alio decēti loco coram domesticis & externis, qui aderunt, * in manibus eius, qui admissurus sit, votum suum emittent in hac formula, quæ sequitur, id legentes; EGO

IN CAPVT IIII.

¶ A IN manibus fieri

vota dicuntur, quando emittuntur coram aliquo; qui, cùm ad id habeat potestatem, ea admittit. Et quamuis multi adessent, cùm huiusmodi vota fiunt; non ideo tamē mutant naturam simplicium; quandoquidem intentio emittentis & admittentis iuxta traditam à sede Apostolica facultatem hæc est, vt nec emittantur, nec admittantur vt solemnia. Ad prudentiam autem admittentis pertinebit consecuturæ ædificationis rationem habere; & sic

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

2 EGO .N. promitto omnipotenti Deo coram eius Virgine matre, & tota cœlesti curia, & tibi R. Patri Præposito Generali Societatis IESV locum Dei tenenti, & successoribus tuis; vel, tibi R. Patri vice Præpositi Generalis Societatis IESV, & successorum eius, locum Dei tenenti; perpetuam Paupertatem, Castitatem, & Obedientiam, & secundum eam, peculiarem curam circa puerorum eruditionem,
B * iuxta modum in litteris Apostolicis, & Constitutionibus dictæ Societatis expressum.' Romæ, vel alibi, in tali loco, die, mense, & anno &cæt. Demum sumat sanctissimum Christi corpus; & fient, quæ de Professis dicta sunt.

& sic curabit, vt plures, vel paucio res intersint. Cæterum eadem erit formula, qua Coadiutores temporales, & spirituales vtẽtur; & vtraq; in exterioribus persimilis erit ei, qua Professi vtuntur.

B ¶ *Quod dicitur, iuxa Bullas, & Constitutiones; intelligendum est, quòd Coadiutores emittunt huiusmodi simplicia vota cum tacita quadam, quod ad perpetuitatem attinet, conditione, quæ hæc est; Si Societas eos tenere volet. Quamuis enim illi, quod in ipsis est, se obligent in perpetuum, suæ deuotionis & stabilitatis gratia: liberum tamen erit Societati eos dimittere; vt in secunda Parte dicitur: quod si accideret; tunc illi liberi ab omnium votorum obligatione manent.*

* Formula

C ¶ Si

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

C ¶ *Si homines essent, qui latinam linguam non intelligerent, quales ali qui Coadiutores tẽporales erunt; votum in vernaculã linguã vertetur; & legant ipsi, vel præeat alius legẽdo uerba, quę mox ipsimet, eum insequendo, pronunciabunt.*

D ¶ *Vt hoc votum soli Deo offertur, & non homini: ita nemo id admittit. Propterea in nullius manibus fieri dicitur: et cõditio illa tacita, quæ inesse dicta est in voto Coadiutorum, quod ad perpetuitatem attinet, etiam in hoc est intelligenda, scilicet; Si Societas eos tenere volet.*

* Formula ad Coadiutores in rebus tẽporalibus admittendos eadẽ erit, clausula illa de puerorum institutione solùm remota. C 3

Qui, peracta sua priori probatione & experimentis per biennũ, in Scholasticos approbatos admittuntur, coram aliquibus domesticis, * quamuis non in manibus cuiusquam, vota sua emittent' ad hunc modum. D

Omnipotẽs sempiterne Deus, EGO .N. licet vndecunque diuino tuo conspectu indignissimus, fretus tamen pietate ac misericordia tua infinita, & impulsus tibi seruiẽdi desiderio voueo corã sacratissima Virgine Maria, & curia tua cœlesti vniuersa, diuinæ Maiestati tuæ Paupertatẽ, Castitatem, & Obedientiam perpetuam in Societate IESV; * & promitto eandem Societatẽ me ingressurum, ' vt vitam in ea perpetuò degam; omnia intelligendo 4 E

E ¶ *Promissio ingrediendi Societatem, vt declaratum est ini-*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

gendo iuxta ipsius Societatis Cõstitutiones. A tua ergo immensa bonitate & clementia per IESV Christi sanguinem peto supplici-ter, vt hoc holocaustũ in odorem suauitatis admittere digneris; &, vt largitus es ad hoc desiderandum & offerendum, sic etiam ad explendum, gratiam vberem largiaris. Romæ, vel alibi, tali loco, die, mense, & anno. Post hæc perinde, vt alij, sanctissimũ Christi corpus sument; & reliqua, quæ superius dicta sunt, peragentur.

est initio huius partis, est de uotis Professorum solemnibus, vel Coadiutorum formatorum, prout Præposito ad maius Dei obsequium fore videbitur, emittẽdis.

F ¶ *Proponere quæ in animo versantur, quæque occurrunt, licitũ est: nihilominus, vt in Examine dicitur, omnino paratum esse oportebit, vt id melius esse existimet, quod Superiori suo melius videbitur.*

5 Postquàm aliquis in corpus Societatis cooptatus fuerit in ali F quo gradu, * ad alium progredi curare non debet: sed in suo perfici, ' & obsequio Dei & gloriæ sese impendere, ac Superiori, qui scilicet Christi Domini nostri vices gerit, curam aliorum omnium relinquere.

G ¶ *Etiam*

6 Qui in domibus versantur, post biennium vote eadem emittere, quæ Scholastici, & Christo Domino nostro se obstringere debent; & id, quamuis studijs applicandi non videantur, nec expedire, vt tam citò in Coadiutores formatos, vel Professos admittantur, existimetur. Quòd siquis propria impulsus deuotione

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

G ¶ *Etiam in libro aliquo horum memoria (sicut & aliorum) honestas ob causas debet asseruari.*

H ¶ *Quod ad Scholasticos attinet; iam in quarta Parte dictum est, quibus tempo ribus sua vota renouare debeant. Eadem erit ratio eorum, qui in Domibus habitant, et vota emiserũt.*

deuotione ante id tempus biennij vellet votis se Deo offerre; eãdem formulam sequi poterit; & * vno voti sui scripti exemplo tra dito Superiori, ' alterum penes se retineat; vt quid Deo ac Domino nostro obtulerit, recordetur. Et ad hoc ipsum, simulque ad deuotionem augendam conferet, * statutis quibusdã temporibus, quæ congrua videbuntur, vota sua renouare. ' Quod quidem non est, obligatione noua se obstringere, sed eius, qua obstricti sunt in Domino, recordari, atque eandem confirmare. G H

SEXTA

In tribus enim festis solemnibus singulis annis ea renouare debent, & in aliquo alio, si Superiori videretur expedire: non in cuiusquam manibus, sed vnoquoque suum votum legente coram sanctissimo Sacramento, reliquis, vel nonnullis de Societate præsentibus; vt magis ad deuotionem obseruandi quod Deo ac Domino nostro promiserunt, magisque præ oculis habendum id, quod ex obligatione debent eidem Domino, excitentur.

DECLA-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

SEXTA PARS

DE IIS, QVI ADMISSI, ET IN CORPVS SOCIETATIS cooptati sunt, quod ad ipsorum personas attinet.

DE IIS, QVÆ AD OBEDIENTIAM pertinent. Cap. I.

VT ILLI, qui iam ad professionem, vel in Coadiutores formatos admissi sunt, vberiori cum fructu iuxta nostrum Institutum diuino seruitio, & proximorum auxiliis se impendant; aliqua in seipsis obseruare debent; quorum præcipua licet ad ea vota, quæ Deo & Creatori nostro iuxta litteras Apostolicas obtulerunt, reducantur; de illis tamen, vt magis & declarentur, & commendentur, in hac sexta Parte dicetur. Et quoniam quæ ad votum Castitatis pertinẽt, interpretatione non indigent; cum constet, quàm sit perfectè obseruanda, nempe enitendo Angelicam puritatem imitari & corporis, & mentis nostræ mũditia: His suppositis, de sancta Obediẽtia dicetur; quam quidem omnes plurimum obseruare, & in ea excellere studeant; nec solum in rebus obligatorijs, sed etiam in alijs; licet nihil aliud, quàm si-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

gnum voluntatis Superioris ſine vllo expreſſo præcepto, videretur. Verſari autem debet ob oculos Deus Creator ac Dominus noſter, propter quem homini obedientia præſtatur: &, vt in ſpiritu amoris, & non cum perturbatione timoris procedatur, curãdum eſt; ita, vt omnes conſtanti animo incumbamus, vt nihil perfectionis, quod diuina gratia conſequi poſſimus, * in abſoluta omnium Conſtitutionum obſeruatione, ' noſtrique Inſtituti peculiari ratione adimplenda prætermittamus: & exactiſſimè omnes neruos virium noſtrarum ad hãc virtutem Obedientiæ in primis Summo Pontifici, deinde Superioribus Societatis exhibendam intendamus; ita, * vt omnibus in rebus, ad quas poteſt cum charitate ſe Obedientia extendere, ' ad eius vocem perinde, ac ſi à Chriſto Domino egrederetur (quandoquidem ipſius loco, ac pro ipſius amore & reuerentia obedientiam præſtamus) quàm promptiſſimi ſimus, re quauis, atque adeo littera à nobis inchoata nec dum perfecta ſtudio celeriter

DECLARATIONES IN Sextam Partem.

IN CAPVT I.

A ¶ *HÆ primæ Declarationes, quæ ſimul cum Conſtitutionibus promulgantur, eandem, quam illæ, authoritatem habent; et ita in vtrarumque obſeruatione eandem curam adhiberi oportet.*

B ¶ *Huiuſmodi ſunt illæ omnes, in quibus nullum manifeſtum eſt peccatum.*

C ¶ *Obe-*

A

B

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

leriter obediendi relicta; ad eum ſcopum vires omnes ac intentionem in Domino conuertendo;
C * vt ſancta Obedientia tum in executione, tum in voluntate, tum in intellectu ſit in nobis ſemper omni ex parte perfecta; ' cum magna celeritate, ſpirituali gaudio, & perſeuerantia, quidquid nobis iniũctum fuerit, obeundo; omnia iuſta eſſe, nobis perſuadẽdo; omnem ſententiam ac iudicium noſtrum contrarium cœca quadam obedientia abnegando; & id quidem in omnibus, quæ à Superiore diſponuntur, vbi definiri non poſſit (quemadmodũ dictum eſt) aliquod peccati genus intercedere. Et ſibi quiſque perſuadeat, quòd qui ſub Obedientia viuunt, ſe ferri ac regi à diuina Prouidentia per Superiores ſuos, ſinere debent, perinde, ac ſi cadauer eſſent; quod quoquòuerſus ferri, & quacunque ratione tractari ſe ſinit; vel ſimiliter, atque ſenis baculus, qui, vbicunque, & quacunque in re velit eo vti, qui eum manu tenet, ei inſeruit. Sic enim obediens rem quamcumque, cui eum Superior ad

C ¶ *Obedientia, quod ad executionem attinet, tunc præſtatur, cùm res iuſſa completur: quod ad voluntatem; cum ille, qui obedit, id ipſum vult, quod qui iubet: quod ad intellectum; cùm id ipſum ſentit, quod ille; & quod iubetur, bene iuberi exiſtimat: & eſt imperfecta ea obedientia, in qua præter executionẽ non eſt hæc eiuſdem voluntatis & ſententiæ inter eum, qui iubet, & qui obedit, conſenſio.*

IN CA-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

auxilium totius corporis religionis velit impēdere; cum animi hilaritate debet exequi, pro certo habens, quòd ea ratione potius, quam re alia quauis, quam præstare possit propriā voluntatē ac iudicium diuersum sectando, diuinæ uoluntati respondebit.

Omnibus itidem maxime commendatum sit, 2
ut multum reuerentiæ (& præcipuè in interiori homine) suis Superioribus exhibeant, IESVM CHRISTVM in eisdem considerent, ac reuereantur, eosdem ex animo ut patres in eodem diligant; ac sic in spiritu charitatis in omnibus procedant, ut nihil ex externis uel internis eos celent; quin potius, ut omnia prorsus intelligant, quò melius in uia salutis & perfectionis se dirigant, optare debent. Et ea de causa omnes tam Professi, quàm formati Coadiutores semel singulis annis (& quoties præterea superiori visum fuerit) ad suas conscientias in confessione, vel secretò, vel alia ratione eidem aperiendas propter magnam eius rei vtilitatē (vt in Examine dictum est) parati esse debebunt; tum etiam ad confessionem generalem, quæ ab vltima generali inchoetur, ei, quem Superior sibi substituerit, faciendam.

Deferant omnes ad Superiorem suum res, quæ 3
eis expetendæ occurrerint: nec priuatus quispiam directè, vel indirectè sine eius facultate, & approbatione, à Summo Pontifice, nec ab alio extra Societatem gratiam vllam in suum priuatum, vel alterius vsum petat, aut petendam curet: sibique persuadeat,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

persuadeat, si per Superiorem suum, vel cum eius consensu, quod optat, non obtinuerit, ne id quidem ad diuinum seruitium sibi conuenire; &, si conuenit, cum Superioris consensu, vt qui Christi Domini nostri locum erga ipsum tenet, id se consecuturum.

DE IIS, QVÆ AD Paupertatem, quæque eam consequuntur, pertinent. Cap. II.

1 PAVPERTAS, vt murus Religionis firmus, diligenda & in sua puritate conseruanda est; quãtum diuina gratia aspirãte fieri poterit. Et quia humanæ naturæ hostis ad hoc propugnaculum ac refugium debilitandum (quod Deus Dominus noster Religionibus inspirauit contra illum, aliosq; religiosæ perfectionis aduersarios) eniti solet, ea, quæ à primis Fundatoribus bene ordinata fuerant, immutare; per declarationes, vel innouationes, primo illorum spiritui minimè consentaneas: vt quod in nobis situm fuerit, hac parte Societati prospiciamus: Quicunq; in ea professionem emiserint,

A * se ad innouationem Constitutionum in ijs, quæ ad Paupertatem pertinẽt, nihil facturos promittant; nisi aliquo modo pro

IN CAP. II.

A ¶ *Innouari, quod ad paupertatem attinet, est relaxari ad red-*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ad redditus, vel possessionem vllã in propriũ vsum, uel ad sacristiam, vel ad fabricam, uel ad aliquem alium finem præter id, quod ad Collegia, & Domos probationum attinet, admittẽdum. Et ne in re, quæ tantum habet momenti, Constitutiones mutẽtur; post emissam professionem vnusquisque promittat coram Præposito Generali, & ijs, qui apud eum erunt; offeratque in conspectu Creatoris & Domini nostri, quòd nunquam assentietur, vel quidquam aget ad immutandum quod ad Paupertatem in Constitutionibus pertinet; nec in conuentu totius Societatis congregatæ, nec per seipsum vlla ratione id curando.

rerum occurrẽtium ratione, eam in Domino magis restringẽdam iudicarent.

In Domibus, vel Ecclesijs, quæ à Societate ad auxilium animarum admittentur, *redditus nulli, ne sacristiæ quidem, aut fabricæ applicati haberi possint: sed neq; vlla alia ratione, ita, vt penes Societatem eorum sit vlla dispẽsatio: sed in solo Deo, cui per ipsius gratiã ea inseruit, fiducia cõstituatur; sine redditibus vllis ipsum nobis prospecturũ de rebus omnibus cõuenientibus ad ipsius maiorem laudẽ & gloriã. Professi 2 B

B ¶ *Si aliquis ex Fundatoribus Domorũ vel Ecclesiarũ vellet redditus aliquos ad fabricę usum relinquere; dũmodo nec dispositio eorũ ad Societatẽ pertineat, nec sit, unde ei cõpetat actio in illos (quãuis id illi curæ esset, vt is, cui tale munus cõmissum est, suum officiũ faceret) et sic in rebus similibus; nõ esset id à paupertate Societatis alienũ.*

C ¶ *In*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

C * Professi viuant ex eleemosy-
3 nis, in Domibus, cùm aliquò
nõ mittuntur: nec officium Re
ctorum ordinariũ in Collegijs,
vel Vniuersitatibus Societatis ha
beant (nisi ipsarum necessitas,
vel magna vtilitas id exigeret)'
D * nec redditibus eorum in Do-
mibus vtantur.'

C ¶ *In Collegijs Professos non habitare; intelligitur, diu in eis manendo: quamuis, dum aliò iter faciũt, diẽ aliquem, vel tempus congruum in eis manere possint: habitare autem diu etiam possent, cùm necessariũ aut cõueniens ad ipsius Collegij, vel Vniuersitatis bonum id esset: ut si ad gubernationem studiorum essent necessarij; vel si legerent, aut in spiritualibus exercitijs confessionum & concionum, ad Scholasticos, qui id præstare deberent, subleuandos, vel ad id demum, quod ipsi non possunt, præstandum, occuparentur; vel si ad visitanda & dirigenda huiusmodi Collegia, vel Vniuersitates mitterentur: quando etiam necessarium aut conueniens ad vniuersale bonum id videretur; vt si aliquis cum expressa facultate Præpositi Generalis scribendi gratia per tempus aliquod, se eò reciperet.*

D ¶ *Res minimæ ducuntur pro nihilo; et ita ad scrupulos eximendos declaratur vbi Rector eum, qui iter per ipsius Collegium haberet, ac viatico egeret, viatico aliquo, ac eleemosyna prosequeretur, recipi eam posse. Quòd autem Collegia suppleant aliquos sumptus, quos si ipsa non facerent, facturæ essent domus, si possent, vt vestitum & viaticum eis, qui ad Collegia ex domibus mittuntur,*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

tūtur, prouidere: quamuis id sit, aut esse videatur Domum iuuare; non tamen est cōtra intentionē huius Cōstitutionis, quæ cauet, ne Collegiorū redditibus ad victū, & vestitū, & alias expēsas proprias Domus iuuētur. Sic etiam intelligitur cōtra Cōstitutionē non esse, quòd in aliquo horto Collegij aliquid recreationis infirmi, vel sani, qui sunt in Domibus, sumant; dum tamen expensis Collegij, quamdiu sunt in Domibus, non alātur: & tantundem de rebus similibus potest iudicari.

Coadiutores, quandiu in Domibus erunt, quæ ex eleemosynis viuunt, & ipsi eodem modo viuent: In Collegijs, si Rectores fuerint, vel Lectores, aut alioqui in rebus necessarijs, vel valde conuenientibus eisdē Collegijs vtiles fuerint, viuēt sicut reliqui, ex eorum redditibus, quandiu eorum opera Collegia indigebunt. Cùm autem desierint vtiles esse Collegijs, desinēt in eis habitare; & in Domibus Societatis, vt de Professis est dictum, habitabunt. 4

Non solum redditus,* sed nec possessiones vllas habeant in particulari 5

E ¶ *Quia, vt in litteris Apostolicis dicitur, non est habitura Societas ius ciuile ad rem vllam stabilem, nisi ad ipsius habitationem & vsum esset opportuna: quidquid stabile illi datum fuerit; teneatur eo, quàm primum poterit, se exuere, ac vendere; vt pauperibus Societatis, vel externis sua in penuria subueniatur.*

Quamuis hoc ita se habeat; temporis tamen opportunitas ad vendendum non est excludenda. Et hoc intelligatur.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ticulari nec in cõmuni Domus vel Ecclesiæ Societatis, ' præterquam quod ad habitationem, vel vsum necessarium eis, aut valde conueniens fuerit; cuiusmodi duceretur; si in vsum conualescentium, vel eorum qui, vt rebus spiritualibus vacent, se ab hominum frequentia recipiunt, locus aliquis à communi habitatione separatus, qui aere salubriori, & alijs commodis polleret, admitteretur; & tunc huiusmodi ille sit, vt nec alijs locetur,
F * nec fructus, qui redditum loco esse possint, habeat. '

6 Quamuis ad bona & sancta opera, & maximè perpetuo duratura incitare laudabile sit; ob maiorem

tur, cùm res illa stabilis necessaria non est ad Domus vsum, vt aliqua ex superius memoratis. Aliarum rerum mobilium, vt pecuniarum, vel librorum, vel earum, quæ ad victũ & vestitum pertineant, potest in cõmuni Societas proprietatẽ ad vsum suum habere.

F ¶ *Huiusmodi essent, si vini, vel olei, vel tritici prouentũ dictæ possessiones ferrent; vel si fructus, & olera ex hortis venderentur; quorum nihil licebit. Quamuis fructibus, aut parte ipsorum ad commodum domus suæ vti possint: si tamen Societas colonum aliquem, vel secularem hominẽ haberet, qui hortis vel agris, quos dictæ Domus habent, præesset; non esset etiam ei prohibendum, ne ad priuatam suam vtilitatẽ, quod videretur conuenire, ex dictis, faceret: dummodo tunc nec ad Domos nec ad particulares personas Societatis vtilitas interim vlla peruenirẽt.*

G ¶ *Quamuis*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

maiorem tamen ædificationem nullus de Societate debet, nec potest quemquam ad eleemosynas perpetuas Domibus vel Ecclesiis eiusdem Societatis relinquendas incitare: & si aliqui sponte sua eas relinquerent; nullum ius ciuile ad eas petendas in iudicio adquiratur. Sed, cùm ad id charitas propter Deum eos mouerit, tunc eas elargiantur.

G ¶ *Quamuis quicunque voluerint, Domum vel Ecclesiam eleemosynis iuuare possint (siue in spiritualibus ipsi ab ea iuuẽtur, siue non) tamẽ nõ debet quidquam accipi tanquam stipẽdium, vel eleemosyna pro ijs, quæ ob solum Christi domini nostri obsequium eis communicantur; ita, ut hoc detur, aut accipiatur pro illo.*

Omnes, qui sub obedientia 7
sunt Societatis, * meminerint G
se gratis dare debere, quæ gratis acceperunt, nec postulando, nec admittendo stipendium, vel eleemosynas vllas, quibus Missæ, vel confessiones, vel prædicationes, vel lectiones, vel visitationes, vel quoduis aliud officium ex ijs, quæ Societas iuxta nostrum Institutum exercere potest, compensari videatur: vt sic maiori cum libertate possit & proximorum ædificatione, in diuino seruitio procedere.

Vt omnis auaritiæ species euite 8
tur, præcipue in pijs ministerijs, quibus ad animarũ auxilium Societas vtitur; nulla sit in Ecclesia arca, in quã eleemosynæ ab ijs, qui ad cõciones, missas, vel confessiones, & reliqua spiritualia ad eam conueniunt,

H ¶ *Intel-*

conijci

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

conijci ſolent.

9 Eadem de cauſa munuſcula, quæ Magnatibus ad res maiores ab ipſis obtinendas offerri ſolent, ne offerantur; nec huiuſmodi primarios viros inuiſere noſtri conſueſcant, niſi ſancto ſtudio piorum operam ducerentur; vel quando intima beneuolentia in Domino tam eſſent coniuncti, ut huiuſmodi officium aliquoties eis deberi videretur.

10 Parati ſint ad mendicandum oſtiatim, quando uel obedientia, uel neceſſitas id exiget. Et ſit vnus, vel plures ad eleemoſynas petendas, quibus perſonæ Societatis ſuſtententur, deſtinati; quas eleemoſynas ſimpliciter amore Domini noſtri petent.

H * Vt nihil proprium domi te-
11 neri, ita nec foris apud alios poteſt.' Et quiſque ijs, quæ de communi data fuerint ad vſum ſuũ neceſſarium aut conuenientem, reſecatis ſuperfluis, ſit contentus.

H ¶ *Intelligendum eſt hoc abſolute de Profeſsis, & Coadiutoribus formatis. Cæterum in Scholaſticis, & alijs, qui tempus probationis nondum expleueruut, hoc intelligi debet de rebus ijs, quæ in præſentia ſubſint eius diſpoſitioni. Nihil enim horum habere debent, niſi conſcio & approbante Superiore. Neque vero ſermo eſt de bonis, quæ forte procul inde illi habent, de domibus ſcilicet, vel rebus alijs: ſed, quod ad hæc attinet, parati etiam eſſe debebunt, vt illis ſe abdicent, quandocunque Superiori videretur; vt in Examine dictum eſt.*

Quo

I ¶ *Id*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Quo melius Paupertatis puritas, & quies illa, 18
quam secum affert, conseruetur; non solum particulares Professi, vel Coadiutores formati hæreditariæ successionis nõ erunt capaces; verum nec Domus, nec Ecclesiæ, nec Collegia eorum ratione. Sic enim, omnibus litibus & controuersijs præcisis, charitas cum omnibus ad Dei gloriam melius conseruabitur.

Quando Summus Pontifex, vel Superior huiusmodi Professos, vel Coadiutores ad laborandum in 19
vineam Domini mittet; nullum viaticum petere possint, sed se liberaliter repræsentent, * vt mittantur, prout I
illis ad maiorem Dei gloriam fore videbitur.

Vt in hac etiam parte modo 14
consentaneo debitæ paupertati
procedatur, * nullum in Domi- K
bus Societatis iumentum ad æquitandum ad vsum alicuius de ipsa

I ¶ Id est pedites, vel equites cum pecunijs, vel sine illis: & omnino parati esse debebunt ad id faciendum, quod is, qui mittit, magis conuenire, & ad maiorem ædificationem vniuersalem fore iudicauerit.

K ¶ Nisi id fieret propter aduersam valetudinem cõtinuam, uel necessitatẽ vrgentem propter publica negotia, præcipue in amplis populis. Tunc enim potius vniuersalis boni, & sanitatis nostrorum, quàm tẽporis definiti, aut perpetui, quàmq; suis vel alienis pedibus incedendi, ratio est habenda; intuendo semper quod necessariũ et honestũ sit, & nulla ratione quod ad pompam vllam pertineat.

L ¶ Vel

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ipsa Societate (siue Præpositus, siue subditus ille sit) ordinarie habebitur.'

15 In vestitus itidem ratione tria obseruentur; Primum, vt honestus ille sit; Alterum, * vt ad vsum loci, in quo viuitur, accommodatus; 'Tertium, vt professioni paupertatis non repugnet.

L

M * Videretur autem repugnare, si sericis, vel preciosis pannis vteremur; ' à quibus abstinendum est; vt in omnibus humilitatis & submissionis, debita ad maiorem Dei gloriam ratio habeatur.

16 In ijs, quæ ad rationem victus, somni, ac vsus reliquarum rerum vitæ necessariarum, vel conuenientium spectant, *quamuis

L¶ *Vel saltem quòd omnino non recedat.*

M¶ *Hoc intelligẽdum est in ijs, quibus Domus nouas vestes prouidet. Non tamen repugnat, quòd qui Societatem ingrediuntur, si panno preciosiore, aut re simili induti venerunt, eo vti possint; nec etiam, si in occurrenti aliqua occasione, vel necessitate quis vestibus melioribus, honestis tamen, indueretur: sed ad ordinarium vestiendi modum eis vti non debent. Est nihilominus considerandum, quòd non omnes eisdem viribus naturalibus, nec sanitate corporis, nec ætate ad eam conuenienti pollent: atque ita iuxta maius particulare bonum huiusmodi personarum, & vniuersale aliarum multarum, id considerandum est, &, quoadeius fieri poterit, ad maiorem Dei gloriam prouidendum.*

N¶ *In par-*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

N ¶ *In particularibus si magis vel minus necessariũ erit iuxta circũstantias personarum, relinquetur discretioni eorũ, qui ipsis præsunt; vt, quemadmodum eis conueniet, prouideant.*

*quamuis cõmunis illa sit, mini meq; diuersa ab eo, quod Medicus illius loci, in quo uiuitur, iudicabit, 'ita, ut quod quisque sibi inde subtraxerit, ex deuotione, non ex obligatione subtrahat; habenda tamen semper erit ratio humilitatis, paupertatis, ac spiritualis ædificationis; quæ semper nobis in Domino ob oculos uersari debet. N

DE IIS REBVS, IN quibus occupari, & à quibus abstinere debent qui in Societate sunt. Cap. III.

QVONIAM habita ratione temporis, ac approbationis uitæ, quæ expectatur, ut aliqui ad professionem, uel in Coadiutores formatos in Societate admittantur, tanquam certum ducitur, eos uiros spirituales futuros; & qui sic in uia Christi Domini nostri profecerint, ut per eam currere possint, quantum corporis ualetudo & externæ occupationes charitatis atque obedientiæ permittent: non uidetur in ijs, quæ ad orationem, meditationem, & studium pertinent, ut nec in corporali exercitatione ieiuniorum, uigiliarum, aut aliarum rerum ad austeritatem uel corporis castigationem spectantium 1

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

A ſpectantium * ulla regula eis præſcribenda; niſi quam diſcreta charitas unicuique dictauerit :' dum tamen ſemper Confeſſarius conſulatur, &, ubi dubium acciderit, quid conueniat, res ad Superiorem referatur. Hoc tamen dicetur in uniuerſum; eſſe quidem animaduertendum, ne nimius huiuſmodi rerum uſus tantopere uires corporis debilitet, tantumque temporis eos diſtineat; ut deinde ſpirituali proximorum auxilio iuxta noſtri Inſtituti rationē non ſufficiant: Nec contra tanta in illis ſit relaxatio; ut, feruore ſpiritus refrigeſcente, humani ac inferiores affectus incaleſcant.

2 Sacramentorum frequentatio ualde commendetur. Differri autem non debet communio, aut Miſſæ celebratio ſine cauſis iudicio Superioris legitimis, ultra octo dies: omnesque aſſignato ſibi Confeſſario, uel alioqui iuxta ordinem, quem quiſque præſcriptum habet à Superiore, confiteantur.

Ex Regu-

IN CAPVT III.

A ¶ *Si quibuſdam conuenire iudicabitur certū tempus præſcribi, ne excedāt, uel deficiant in ſpiritualibus exercitijs; Superior id facere poterit. Sic etiam in vſu aliorum mediorum, ſi ipſe omnino iudicaret aliquo vtendum eſſe, non id relinquendo arbitrio cuiuſquā particularis perſonæ, procedet, vt in Domino conuenire iudicabit. Subditi autem erit, cum omni deuotione, quod ſibi præſcriptum fuerit, amplecti.*

B ¶ *Si*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Ex Regulis particularibus, quæ in domibus, ubi 3
ipsi fuerint, obseruantur, debent operam dare, ut
eam partem obseruent, quæ conueniens est, ac iu-
dicio Superioris ipsis imponetur; siue ad profectum
uel ædificationem suam id sit, siue etiam aliorum;
inter quos uersantur.

Quoniam occupationes, quæ ad animarum au- 4
xilium assumuntur, magni momenti sunt, ac no-
stri Instituti propriæ, & ualde frequentes; cum-
que alioqui nostra habitatio tam sit in hoc uel in
illo loco incerta: * non uten- B
tur nostri choro ad horas cano-
nicas, uel missas, & alia officia
decantanda: quandoquidem il-
lis, quos

B ¶ *Si in quibusdam Domibus vel Collegijs sic conuenire iudicaretur; eo tempore, quo vesperi prædicandum, vel legendum est, ad populum detinendum ante huiusmodi lectiones vel conciones posset vespertinum officium tantum dici. Sic etiam ordinarie Dominicis & festis diebus sine cantu figurato uel firmo, vt vocant, sed tono quodam deuoto, suaui, & simplici, & id in hunc finem, et quatenus iudicaretur, quòd populus ad magis frequentandas confessiones, conciones, & lectiones moueretur, & non aliter. Eodem tono officium, quod tenebrarum dici solet, cum suis ceremonijs in hebdomada sanctâ fieri posset.*

In Missis maioribus, quæ dicentur (licet submissa voce) habita deuotionis et decentiæ ratione, licebit duos uestitos superpellicijs, vel vnum assistere: prout in Domino fieri poterit.

C ¶ *Quod*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

lis, quos ad ea audienda deuotio mouerit, abunde suppetet ubi sibiipsis satisfaciant. Per nostros autē ea tractari conuenit, quæ nostræ uocationis ad Dei gloriam magis sunt propria.

5 Cum homines itidem huius Societatis semper parati esse debeant ad discurrendū per quasuis mundi partes, quo fuerint à Summo Pontifice, uel à suis Superioribus missi; non debent curam animarum, neque item mulierum Religiosarum, uel aliarum quarumcunque suscipere, ut ordinarie illarum confessiones audiant, uel ipsas regant: Quamuis nihil repugnet, semel unius Monasterij confessiones ob speciales causas audire.

C 6 *Obligari etiam ad missas perpetuas in suis ecclesijs dicēdas, uel ad curam similem, quam libertas nostro procedendi modo in Domino necessaria non patitur, minimè conuenit.

7 Vt plenius possit Societas rebus spiritualibus iuxta suum Institutum uacare; * quoadeius fieri poterit, à negotijs secularibus abstineat

C ¶ *Quod ad Collegia attinet, in quarta Parte attingitur, quid horum possit tolerari: Domibus quidem omnino conuenit tale onus nō suscipere.*

D ¶ *Hoc obseruetur, quoadeius fieri poterit: Superiori tamen ad casum aliquem necessitatis, vel maioris momenti ad finem diuini seruitij præfixum facultas dispensandi ad tempus relinquetur. Hic autem Superior Præpositus Generalis erit, vel qui ab eo facultatem ad hoc acceperit.*

L E ¶ *Si Supe-*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

abſtineat (qualia ſunt teſtamentariorum, uel executorum, uel procuratorum rerum ciuilium, aut id genus officia) nec ea ullis precibus adducti obeũda ſuſcipiant, vel in illis ſe occupari ſinant. Quod ſi Collegiorum aliqua negotia tractanda fuerint, ſuos habeãt procuratores, per quos ea tractẽt, & iura ſua tueantur. Si uerò ad Domos Societatis, uel ad totũ eius corpus pertinent: quò pacem ſuam melius cõſeruare poſſit Societas; idem procurator, uel alius ex Coadiutoribus, uel demum aliquis extra Societatem, aut Familia quæpiam, quæ domus patrocinium ſuſciperet, ius Societatis ad maiorem Dei gloriam poſſet defendere.

Eadem de cauſa, vtque inquietudinis à noſtra profeſſione alienæ occaſiones euitentur, & melius pax ac beneuolentia cum omnibus ad maiorem Dei gloriam conſeruetur, nemo ex Profeſſis, vel Coadiutoribus, vel etiam Scholaſticis Societatis in cauſis ciuilibus, nedum criminalibus, * ſe examinari (niſi, qui ad peccatum obligare poteſt, cõpelleret) ſine licentia Superioris permittat. Superior autem eam minimè dabit, niſi in cauſis quæ

E ¶ *Si Superior alicui facultatem daret, vt in cauſa ciuili examinaretur in gratiam alicuius, cui id denegari non poſſe videretur; limitatio tunc neceſſaria erit, quæ prohibeat, ſiquis articulus criminalis vel infamatorius occurrerit, in eo examinari. Ad hoc enim nullus Superior facultatem dare debet.*

IN CA-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

quæ ad Religionem Catholicam pertinent, vel alioqui in pijs, quæ sic cedunt in huius fauorem, vt in alterius detrimentum non cedant; Quandoquidem Instituti nostri est, sine cuiusquam offensione, quantum fieri potest, omnium in Domino commodis inseruire.

DE AVXILIO, QVOD morientibus in Societate præstatur, & de suffragijs post mortem. Cap. IIII.

1 VT in vita vniuersa, ita & multo magis in morte vnusquisque de Societate eniti, & curare debet, ut in ipso Deus ac Dominus noster IESVS Christus glorificetur, ipsiusque beneplacitũ impleatur, & proximi ædificentur, saltem exemplo patientiæ, ac fortitudinis, cum fide viua, ac spe, & amore bonorum illorum æternorum, quæ nobis Christus Dominus noster tam incomparabilibus vitæ suæ temporalis laboribus, & morte promeruit, & acquisiuit. Cùm tamen persæpe huiusmodi sit morbi ratio, vt usum uirium animæ magna ex parte impediat; cumque huiusmodi sit ille à temporali uita transitus, ut propter graues impugnationes Dæmonis (à quo summopere refert non superari) requirat subsidium fraternæ charitatis; sollicitè aduertat Superior, ut, qui iuxta Medici sententiam de uita periclitatur, antequam usu iudicij priuetur, omnibus Sacramentis

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ſanctis acceptis, tanquam armis à diuina liberalitate Christi Domini noſtri nobis conceſſis, ad tranſitum à temporali uita ad æternam, ſe muniat.

Iuuari etiam debet orationibus omnium domeſticorum ualde peculiaribus, donec animam ſuo Creatori reddat. Et præter alios, qui ingredi poſſunt, plures, * aut pauciores pro arbitrio Superioris, aliqui delecti ſint oportet peculiarius ut infirmum morti proximum inuiſant, & ei aſſiſtant, & animoſiorē reddant, eaque ſuggerant, eisque auxiliis iuuent, quæ eo tempore conuenient: & cùm iam alijs rebus iuuari non poterit, eum Domino commendent; donec eius animā à corpore diſcedentem dignetur ad ſe recipere, qui eā tam caro pretio ſanguinis & uitæ ſuæ redemit. 2 A

Poſteaquam quis expirauerit, uſque ad ſepulturam eius corpus decenter, * quandiu conueniet, tenea- 3 B

IN CAPVT IIII.

A ¶ *Si aliqui ex infirmis, & in phrenèſim inciderint, uſu rationis priuati ſint (quo in ſtatu quidquid dixerint, nihil habet vel culpæ vel meriti) vel ſi cōtingeret eſſe aliquos, qui minus ædificationis in ſua ægritudine, quàm par eſſet, præberēt; vtriſque paucos aſſiſtere ex ijs, quibus magis cōfideretur, oporteret.*

B ¶ *In aliquo poſſent aliquot horæ deeſſe ad diem naturalem, quando mali odoris ratione (præſertim cum viget æſtus) iudicio Superioris anteuerti id tempus poſſe videretur: ordinarium tamen ſpatium id erit, quod dictum eſt.*

C ¶ *Vſus*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

C teneatur. Postmodum * absoluto officio coram domesticis pro more sepeliatur, & mane proximo post eius mortem omnes Sacerdotes domestici pro eius anima missæ sacrificium offerant; reliqui uero peculiari oratione pro eodem diuinam implorent clementiam, atque in eo perseuerent ulterius, iuxta Superioris arbitrium, & cuiusuis priuatam deuotionem, & obligationes quæ in Domino intercedunt.

C ¶ *Vsus habet, vt officium dicatur tono mediocriter alto, sine cantu; præsentibus in ecclesia domesticis cum suis candelis accensis, & cæt.*

4 Reddantur etiam certiores alij de Societate in locis illis, quæ Superior conuenire iudicauerit, vt simile officium præstent; ita ut charitas erga eos qui uita perfuncti sunt, non minus, quàm erga uiuentes, in Domino demonstretur.

QVOD CONSTITVtiones peccati obligatonem non inducunt. Cap. V.

1 CVM exoptet Societas uniuersas suas Constitutiones, Declarationes, ac uiuendi ordinem omnino iuxta nostrum Institutum, nihil ulla in re declinando, obseruari; optet etiam nihilominus suos omnes securos esse, uel certe adiuuari, ne in laqueum ullius peccati, quod ex ui Constitutionum huiusmodi, aut

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

di, aut ordinationū proueniat, incidant: Visum est nobis in Domino ut excepto expresso uoto, quo Societas Sūmo Pontifici pro tēpore existenti tenetur, ac tribus alijs essentialibus Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, nullas Constitutiones, Declarationes, uel ordinem ullum uiuendi posse obligationem ad peccatum mortale uel ueniale inducere; nisi Superior ea In nomine Domini nostri IESV Christi, uel In uirtute Obedientiæ iuberet; quod in rebus, uel personis illis, in quibus iudicabitur, quòd ad particularem uniuscuiusque, uel ad uniuersale bonum multum conueniet, fieri poterit; & loco timoris offensæ, succedat amor & desiderium omnis perfectionis: & ut maior gloria & laus Christi Creatoris, ac Domini nostri consequatur.

SEPTIMA

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

SEPTIMA PARS

DE IIS, QVÆ PERTINENT AD ADMISSOS IN CORPVS Societatis ad proximorũ vtilitatem per vineam Domini distribuendos.

DE MISSIONIBVS summi Pontificis. Cap. I.

1 VT In sexta Parte de ijs dictum est, quæ obseruãda sunt cuiq; de Societate erga seipsum; ita in hac septima de ijs dicendũ est, quæ erga proximos (qui finis nostri Instituti ualde proprius est) dum diuiduntur per Christi uineam, ut in ea illius parte, atq; opere, quod ipsis commissum fuerit, se exerceãt, obseruari debent, * siue à summo Christi Domini

DECLARATIONES IN septimam Partem.

IN CAPVT I.

A ¶ HI *sunt quatuor modi vniuersaliores, nostros diuidendi per Christi Domini nostri uineam; de quibus totidem capitibus septimæ huius Partis agitur.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

mini nostri Vicario, siue' à Superioribus Societatis, qui etiam diuinæ Maiestatis loco ipsis præsunt, per diuersa loca mittantur; siue ipsimet sibi eligant vbi, & qua in re occupentur; si ipsorum iudicio relictum fuerit, ut discurrant quàcunque maius Dei & Domini nostri obsequium, & animarum profectum assequi se posse arbitrentur; siue labor sit impendendus, non loca peragrando diuersa, sed in stabili ac continua habitatione in aliquibus locis, ubi magnus diuinæ gloriæ & obsequij prouentus speratur. Et, ut primo loco de missione summi Pontificis ut inter cæteras præcipua, tractetur, animaduertendum est; quòd * eò B fertur intentio Voti illius, quo se obedientiæ summi Christi Vicarij sine vlla excusatione Societas ob-

B ¶ *Intentio quarti voti ad sũmum Pontificem non tendebat ad lo*

cum aliquem particularem; sed vt per uarias mundi partes qui vouebant, spargerentur. Cum enim qui primi conuenerunt in hanc Societatem, ex diuersis prouincijs & regnis essent, nec eis constaret, inter quas regiones fidelium vel infidelium versari deberent; ne in via Domini errarent, promissionem illam vel votum emiserunt, vt summus Pontifex eos ad maiorem Dei gloriam, & iuxta ipsorum intentionem per orbem discurrendi, distribueret; &, sicubi optatum spiritualem fructum non inuenirent, vt inde in alium atque alium locum, maiorem Dei gloriam & animarum auxilium inuestigando, se conferrent.

C ¶ *Cum*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

tas obſtrinxit; vt quòcunque gentium ad maiorem Dei gloriam & animarum auxilium inter fideles, vel infideles, nos mittendos cenſuerit, nos conferamus.' Nec intellexit Societas particularē aliquem locum; ſed vt per orbem in diuerſas regiones, & loca ſpargeretur: cùm optaret, quod factu optimū eſſet, eligere; id que ſperaret futurum, ſi hanc ipſius diſtributionem ſummus Pontifex faceret.

2 Et in hac parte, cùm omnem proprium ſenſum ac voluntatē CHRISTO Domino noſtro, & eius C Vicario Societas ſubiecerit, * nec Superior pro ſeipſo, nec quiſquā alius ex inferioribus pro ſe, vel pro alio curare nec tentare mediatè, vel immediatè cum ſummo Pontifice, vel eius miniſtris poterit;' vt reſidere, vel mitti potius in hanc partem, quam in illam debeat: ſed inferiores hanc curam vniuerſam ſummo Chriſti Vicario ac Superiori ſuo; Superior verò, quod ad ſuam per- D ſonam attinet, * ſummo Pontifici, & ipſi Societati in Domino relinquat.

C ¶ *Cùm aliquis ex inferioribus ad locum aliquē vel opus deſignaretur, ad quod mittēdus nō fore, rebus à ſūmo Chriſti Vicario bene perſpectis, iudicaretur; Præpoſitus generalis plenior orem notitiā eius Sanctitati dare, omnibus tandē ipſius arbitrio relictis, poterit.*

Præterea,

D ¶ *Societas eſſe intelligerentur qui ex eadem in loco, vbi agit Præpoſitus Generalis; inuenirentur; qui poſſent quod res habet, bene ſummo Pontifici referre, ſi aliorū*

relatu

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

relatu diuerso adduci videretur, vt Præpositum Generalem, quo nō conuenit ad commune bonum Societatis & maius Dei obsequium, mittere cogitaret.

E ¶ *Hoc sanè repræsentari poterit, imò debebit per prælatum, aut quē uis alium, per quē summus Pontifex iubet aliquò proficisci, quę sit ipsius mens de modo itineris conficiendi; & ibidem, quò mittitur, manendi; nàm ex eleemosynis propter Christi amorem emendicatis, an alio modo viuēdo. Quod enim sūmo Pontifici melius videbitur, deuotius & securius in Domino fiet.*

Præterea, qui à summo Pontifice designatus fuerit, vt aliquo se conferat; se ipsum liberaliter, re temporali nulla pro viatico per se, vel per alium postulata, offerat; quin potius sic à summo Pontifice mittatur, * vt eius Sāctitas ad maius Dei & sedis Apostolicæ obsequium fore, nulla rei alterius in eo habita ratione, iudicauerit. 3 E

Si summus Pontifex personam non designaret; sed aliquem, vel plures ad hunc, vel illum locum proficisci iuberet, Superioris arbitrio relinquendo, qui sint ad huiusmodi missionem aptiores; Superior iuxta eius præceptum eos, qui magis conuenire, & aptiores ad id fore videbuntur, designabit. Qua in re maius bonum vniuersale intuebitur, & vt quàm minimum detrimentū alia opera ad Dei obsequium suscepta, patiantur. 4

Ei, qui sic missus fuerit, plenè de- 5

F ¶ Si

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

nè declarari conuenit plurimum missionem suam, & scopum, quò fertur summi Pontificis intentio, & effectum cuius gratia
F mittitur; * & hoc, si fieri potest, in scriptis, quò exactius, quod ei iniunctum fuerit, explere pos-
G sit. * Eundem etiam Superior iuuare consilijs ac instructione, quoadeius fieri poterit, curabit; vt in omnibus ad Dei & sedis Apostolicæ obsequium, vtilius suum impendat ministeriũ.
6 1. Si ad particularia loca, tempore minimè limitato per summum Pontificem mittetur: ad tres menses ibidem manendum ei esse intelligatur, & magis, aut minus, pro modo maioris aut minoris spiritualis fructus, qui inde percipi videbitur, vel alibi sperabitur; vel demũ vt ad bonum aliquod vniuersale magis expedire iudicabitur. Quæ omnia iuxta Superioris arbitrium, qui sanctam intentionem Pontificis in Christi Domini nostri obsequium considerabit, transigentur.

F ¶ *Si id non obtinebitur, curãdum certè erit, vt uerbo tenus mẽs summi Pontificis intelligatur, siue ipsemet eam immediatè, siue per Superiorem, vel Prælatum, vel quemuis alium ei qui mittitur, declaret.*

G ¶ *Superior etiã aliquibus documẽtis adhibitis, non solùm in suis, sed etiam summi Pontificis missionibus iuuare poterit; vt melius quod ad Christi domini nostri obsequium quæritur, consequatur.*

7 Cum in locis designatis diutius erit residendum; si fieri

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

si fieri poterit sine detrimento principalis missionis, atque intentionis summi Pontificis; excursiones aliquas, si poterit, & cum fructu diuini seruitij eas fore iudicabit, facere, non erit inconueniens; vt in locis vicinis animarum auxilio seruiens, postmodum ad suæ residentiæ locum redeat: in quo quidem præter id, quod est ei peculiari ratione iniunctum (ad quod præcipuam etiam conferet curam, nec propter alias occasiones, licet bonas, diuini obsequij posthabebit) potest, & debet considerare quibus alijs in rebus, quæ ad Dei gloriam, & animarum salutem conferant, suam operam sine detrimento suæ missionis (vt dictum est) possit impendere. Opportunitatem autem, quam Deus ad id dederit, quantum in eodem conuenire iudicabit, è manibus elabi non sinet.

Ad finem nostræ professionis ac promissionis melius consequendum, Præpositus Generalis, cùm nouus Christi Vicarius in Apostolica sede fuerit cõstitutus, per se, vel per alium intra annum ab eius creatione & coronatione teneatur eius Sanctitati declarare professionem, ac promissionem expressam Obedientiæ, qua ipsi Societas peculiari votô circa missiones ad Dei gloriã se obstrinxit. 8

DE MIS-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

DE MISSIONIBVS Superioris Societatis. Cap. II.

A 1 QVO ſpirituali animarum neceſſitati ſubueniri multis in locis maiori cum facilitate, ac ſecuritate eorum, qui ad id fue B rint deſtinati, poſſit; * Præpoſiti Societatis, iuxta facultatē eis à ſummo Pontifice cōceſſam, mittere quoſuis de Societate pote C runt, * quocunq; magis expedire

IN Caput II.

A ¶ F*Acilius & expeditius pluribus locis (præſertim ſi remoti ſint à ſede Apoſtolica) per Superiorem Societatis prouideri poteſt; quàm, ſi ſēper eis, qui hominibus Societatis indigent, eſſet ſummus Pontifex adeundus. Particularibus etiam ſecurius eſt, ſi cum ſuorum Superiorum obedientia, quàm ſi pro arbitratu ſuo (etiam ſi id poſſent) & non ab ijs miſſi proficiſcerentur, à quibus Chriſti Domini noſtri loco, vt ab interpretibus diuinæ voluntatis, ſunt regendi.*

B ¶ *Vt poteſt Præpoſitus Generalis reliqua munera per ſeipſum & per inferiores; ita & hoc mittendi ſuos, reſeruatis miſſionibus, quas duxerit reſeruandas, obire poterit.*

C ¶ *Mittere quòcumquè eis videbitur, inter fideles etiam in Indias, & inter infideles, præſertim vbi aliqua eſſet habitatio fidelium, vt in Græciam, & cæt. intelligendum eſt. Vbi eſſent omnino infideles; conſiderare admodum Superiorem oportebit in conſpectu Domini, num mittere,*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

mittere, nec ne, & quò, & quos debeat. Semper autē erit subditi, missionē suā, vt de manu Domini, hilari animo suscipere.

D ¶ *Vt in mittendo ad hunc vel ad illum locum rectius procedatur, præ oculis habendo maius diuinum obsequium et vniuersale bonum, vt regulam, ad quam exigi missiones oportet: eligenda videtur in tam ampla Christi Domini nostri vinea (paribus cæteris; quod in omnibus, quæ sequuntur, debet intelligi) eius pars illa, quæ magis indiget tam ob penuriam aliorum operariorum, quàm ob miserum statum & infirmitatem proximorum in ea, & damnationis extremæ periculum.*

Considerandum est etiam, vnde verisimile sit fructum vberiorem ex medijs proximi iuuandi, quibus vtitur Societas, prouenturum; inde scilicet, vbi ostium apertius, & maior dispositio, & facilitas in hominibus, ut iuuari possent, videretur: quod quidē positum est in eorum maiori deuotione, ac desiderio (quod ex instantia qua nostros petunt, ex parte intelligi potest) vel in conditione

dire iudicabunt; qui tamen vbicunque fuerint, ad obedientiam sedis Apostolicæ parati erunt. Et quia cōplures sunt, qui aliquos ex nostris sibi concedi petant, potius propriæ obligationis spiritu alis erga suum gregem, vel aliorum commodorum à fine nostro magis distātium ratione habita, quàm communium & vniuersalium; Præpositus Generalis, vel qui ab eo hanc habuerit facultatem, diligēter in huiusmodi missionibus curet, * vt in suis ad D hanc

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ditione & qualitate personarum, quæ magis sint idoneæ, vt iuuari, & fructum, quem ceperint, ad Dei gloriam conseruare possint.

Vbi magis debemus, vt in locis illis, in quibus Domus vel Collegia Societatis sunt, vel aliqui ex ea, qui studẽt, et beneficentia populi iuuantur. Si paria essent cætera, quę ad spiritualem profectum attinent; magis conueniret, aliquos nostros operarios versari, & huiusmodi loca talem ob causam iuxta ordinem perfectæ charitatis alijs præferri.

Quia bonum, quò vniuersalius, eò diuinius est: illi homines, & locæ, quæ, cùm profecerint, in causa erunt vt bonum ad multos alios, qui eorum authoritatem sequuntur, vel per eos reguntur, perueniat; debent præferri. Sic spirituale auxilium, quod hominibus magnis & publicis (siue seculares, ut Principes, Domini, Magistratus, uel Iustitiæ ministri; siue ecclesiastici illi sint, vt Prælati) quodque uiris doctrina & authoritate eminentioribus confertur, maioris momenti esse propter rationem eandem boni vniuersalioris existimandum est; propter quam etiam auxilium impensum magnis gentibus, vt Indis, vel populis primarijs, vel Vniuersitatibus, quò solent multi confluere, qui, si iuuentur, ipsi operarij esse ad alios iuuandos poterunt, debeat præferri.

Vbi itidem intelligeretur inimicus Christi domini nostri seminasse zizania, ac præcipue effecisse, vt male sentiant, uel male affecti sint in Societatem, quò impediatur fructus, qui ex ea posset prouenire; tunc impensius esset incumbendum, præsertim si alicuius momenti,

& cui is

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

& cuius habenda sit ratio, is locus est: eòque mittendi essent homines, si fieri posset, qui uitæ exemplo & doctrina conceptam ex falsis narrationibus malam opinionem remouerent.

E ¶ *Ad meliorem ac certiorem operum electionem, ad quæ Superior suos mittit, eadem regula ob oculos versetur, scilicet diuinus honor maior, maiusque bonum vniuersale. Hæc enim consideratio iustissime ad mittendum in hunc locum potius, quàm in illum mouere potest. Et vt aliqua, quæ ad alterutram partem possunt momentum habere, attingantur; in primis, cùm possint, qui de Societate sunt, operam suam collocare vbi bona spiritualia quæruntur, & etiam vbi corporalia, in quibus etiam misericordia & charitas exercetur; cum itidem aliqui possint in rebus maioris suæ perfectionis, et minoris, & demum in rebus ex se melioribus, & minus bonis iuuari: si utraque simul præstari non possunt; priora, cæteris paribus, secundis semper essent præferenda.*

hanc potius, quàm ad illam partem mittendis,' & * ad hoc opus potius, quàm ad illud,' & vt E

Cùm etiam res aliquæ in diuino seruitio magis urgeãt, aliæ minus, quòd remedij dilationem melius ferant; quãuis alioqui æqualis essent momenti: priores posterioribus sunt anteponendæ.

Cum etiam quædam peculiari quodam modo ad Societatem pertineant, uel cernatur alios non esse, qui eisdem uacent; rursus aliæ, quarum curam & modum eisdem prospiciendi alij habent: priores in missionibus priorem

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

priorem locum habere æquum est.

Sic etiam inter pia opera, quæ æqualis essent momẽti ac necessitatis, & quæ æqualiter vrgerent, si aliqua securiora tractanti, alia verò periculosiora essent; & rursus aliqua, quæ facilius & expeditius, alia, quæ maiori cum difficultate & longiori tempore absoluuntur: priora etiam debent præferri.

Cæteris, quæ dicta sunt, paribus; cùm etiam sint aliquæ occupationes vniuersalioris boni, & quæ se ad plurium auxilium extendunt, vt concionari, vel legere; aliæ magis particulares, vt cõfessiones audire, vel exercitia spiritualia tradere: si vtrisque vacari non potest; priores præferantur: nisi aliquæ circunstantiæ mouerẽt, vt secundæ magis conuenire viderentur. Cùm etiam quædam pia opera diuturniora, & semper profutura sint, vt fundationes aliquæ piæ, quæ ad proximorum auxilium instituuntur; alia minus diuturna, quæ rarò, & ad tempus exiguum iuuant: constat priora secundis esse præferẽda: & sic Præpositus Societatis potius ad hæc, quàm ad illa, suorum operam conferre debet. Fiunt verò hæc omnia propterea, quòd ad maius Dei obsequium, maius que proximorum bonum ita conueniat.

F & * vt hanc personam potius, quàm illam mittat, *hoc,

F ¶ *Quamuis summa prouidentia, & sancti Spiritus directio ea sit, quæ efficaciter meliora cùm in alijs omnibus eligere faciat; tum in mittendis ad quemuis locũ illis, qui magis cõuenient, & quadrabũt personis & rebus, propter quas*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

mittuntur: illud tamen in vniuersum dici potest; primùm, quòd ad res grauiores, & in quibus plus refert non errare (quoad situm in eo fuerit cum diuina gratia, qui prouidere debet) mitti uiros magis delectos, quibusque magis confidatur, oportet.

In rebus, quæ corporis labores maiores exigunt, qui robustiores & saniores.

Vbi pericula spiritualia plura sunt, qui in virtute magis probati & securiores.

Vt agant cum viris prudentibus, qui spiritualem gubernationem vel temporalem habent; ij conuenire magis videntur, qui discretionis & conuersandi cum hominibus gratiam habent, cum exteriori specie (modò, quæ interiora sunt, non desint) quæ ad authoritatem conferat. Posset enim magni momenti esse eorum consilium.

Ingeniosis & subtilibus ac litteratis ij magis quadrāt, qui in ingenio itidē & litteris peculiare donū habēt. Hi enim in lectionibus, & colloquijs magis iuuare poterūt.

Ad populum vt plurimùm aptiores erunt, qui talento prædicationis & audiendarum confessionum pollent.

Quod ad numerum attinet huiusmodi operariorum, qui mittendi sunt, & combinationem eorum; consideratio erit etiam adhibenda; & primò quidem, cùm fieri posset, conueniret vnum solum non mitti; sed saltem duos, tum vt mutuò ipsi in rebus spiritualibus & corporalibus iuuentur, tum vt possint esse magis vtiles ijs, ad quos missi sunt, labores inter se diuidendo, quos in seruitium proximorum suscipiunt.

Et si duo mittentur; cum vno concionatore vel lectore

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

re commodè coniungeretur alius; qui messem in confessionibus & spiritualibus exercitijs, quam ille præpararet, colligeret; iuuaretque eundem in colloquijs, & alijs medijs, quæ ad proximos iuuandos adhiberi solent.

Sic etiam siquis in modo procedendi Societatis, & cũ proximis agendi parum exercitatus mitteretur; alteri in his magis exercitato adiungi deberet, quem imitari, cum quo conferre, quemque de rebus dubijs, quæ occurrent, consulere possit.

Alicui valde feruenti & animoso alius magis circunspectus & cautus bene adiũgeretur; & sic de alijs mixtionibus huic similibus, ita, vt diuersitas vinculo charitatis vnita sic vtrunque iuuet; vt contradictionem vel discordiam inter eos, aut alios proximos generare non possit. Plures, quàm duos, cùm opus, ad quod mittuntur, maioris esset momenti in diuino obsequio, ac maiorem multitudinem exigeret, & alioqui Societas plures operarios sine detrimento rerum aliarum ad maiorẽ Dei gloriam & vniuersale bonum spectantium posset prouidere, Superior mittere poterit; prout sancti Spiritus vnctio eum docuerit, vel in diuinæ Maiestatis conspectu melius conuenieutiusque ipse senserit.

G ¶ *Quod ad modũ attinet eos mittendi (præter cõuenientem instructionem) num pauperum more, vt sine iumento ac pecunia, an maiori cum commoditate mitti oporteat; cum litteris item, an sine illis, quò tendunt, destinatis (siue ad priuatos aliquos homines, siue ad Ciuitatem, vel eius caput scribentur,*

G * hoc, vel illo modo, ' * ad

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

tur, quæ ad authoritatem aut beneuolentiam conferant) Superior vndecunque maiorem proximorum ædificationem, & diuinum obsequium intuendo, quod conuenit, constituet.

H ¶ *Tempus, quod missionibus dandũ est, siue ad* * ad prolixius, vel breuius tempus, id semper, quod ad maius Dei H *hanc, siue ad illam partem mittantur, quando à summo Pontifice præscriptũ non est, metietur hinc quidem qualitas negotiorum spiritualium, quæ tractantur, & momentum ipsorum maius aut minus, habita necessitatis & fructus, qui percipitur, vel speratur, ratione; inde verò consideratio eorum, quæ aliis in locis se offerunt, & obligatio eis vacandi, & vires Societatis, quas habet, vt his atque illis operibus possit satisfacere. Quædã etiã accidere solent, quæ expendenda sunt, ut missionis tempus vel breuius sit, vel prolixius. Demum habita primi nostri instituti ratione, cũ hoc sit per varias mundi partes discurrere, ac magis vel minus in illis hærere pro fructus, qui cernitur, modo; videndũ erit, num cõueniat plus aut minus tẽporis in his, aut illis missionibus impendi. Et vt hoc intelligatur, cõueniet crebris litteris certiorem reddi Superiorem percepti fructus ab his, qui missi sunt.*

Cùm mutari aliquem oportebit; animaduertat Superior, quòd ad eum reuocandum, quoad fieri poterit, ijs mediis vtatur; vt hi, à quibus aliquis euocatur, potius beneuoli omnino maneant, quàm offensi uel male affecti, &, quòd in omnibus honor & gloria diuina, & bonum vniuersale quæritur, sibi persuadeant.

I ¶ *Hinc*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Dei obſequium & bonũ vniuerſale facit, ſtatuatur. Cum hac ergo rectiſſima ac ſyncerissima intentione in Dei ac Domini noſtri conſpectu habita; &, ſi ei videbitur, propter deliberationis difficultatem vel momentum, re diuinæ Maieſtati ſuis & domeſticorum orationibus ac ſacrificijs commendata; & cum aliquo vel pluribus ex eadem Societate, qui videbuntur inter eos, qui adfuerint, communicata, ſtatuet per ſeipſum, num mittere debeat, nec ne; & ſic de reliquis circunſtantijs; vt ad Dei maiorẽ gloriam conuenire iudicabit. Erit autem eius, qui mittitur, officium, nulla ratione ſe ingerendo ad eundum, vel manendum in hoc lo-
I co potius, quàm in illo, * plenã ac omnino liberam ſui diſpoſitionem Superiori, qui eum Chriſti loco dirigit, ad ipſius maius obſequium & laudem relinquere.' Sic etiam, vt alij maneant alicubi, vel aliò ſe conferant,
K * nemo quoquo modo ſine conſenſu Superioris ſui, per quem ille in Domino gubernandus eſt, curare debet.'

Quocunque

I ¶ Hinc planẽ fit, prohiberi, nequis Principem, vel Cõmunitatẽ, aut hominem quẽuis magnæ authoritatis ad ſcribendum Superiori, vel verbo tenus petẽdum aliquem de Societate moueat; niſi prius, cum Superiore communicata re, hanc eſſe ipſius voluntatem intellexerit.

K ¶ His non repugnat proponere motus animi, aut cogitationes, quæ in contrarium occurrunt, ſubijcendo ſuũ

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

sentire & uelle ei, quod ipsius Superior Christi Dñi nostri loco sentiret, ac uellet.

L ¶ *Dicitur, ordinariè, propterea quòd aliquando is, qui mittitur, tam instructus est, tantaque dexteritate pollet; vt istructio nõ sit necessaria. Sed demũ hoc fiet, quandocunque opus erit.*

M ¶ *Cuiusmodi essent orationes et Missæ, quæ initio presertim suscipiẽdorũ operum, vel qñ maior subsidij*

Quòcunque Superior mittet aliquem, * eum plenè instruere (& ordinariè in scriptis) debebit* tam de modo procedendi, quàm de medijs, quibus eum vti velit ad finem, quem in animo habet. Per crebram etiam litterarum cõmunicationem, quantum fieri potest, totius successus certior redditus ex eo loco, vbi ipse residet (vt personæ, & negotia exegerint) consilio, * & alijs auxilijs, quæcumque adhiberi possint, prouidebit; vt maius seruitium Deo fiat, magisque commune bonum per personas Societatis iuuetur: quod tanto maiori cura præstari debebit; quanto negotii qualitas (quòd vel magni momenti sit, vel difficile) * & personarum, quæ missæ sunt (quod

2 L M N

necessitas cernitur, quòd res magni momenti sint, vel difficultates graues incidant, ad id applicentur. In hoc ergo, sicut & in alijs auxilijs suarum patentium, aut sedis Apostolicæ litterarum, & alijs rebus, quæ possent esse necessariæ, prouidebit Superior, prout ratio, & charitas monebit.

N ¶ *Hoc consilium & instructio non tantùm negotijs, sed*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

sed etiã personis, prout vnusquisq; vel animari, vel reprimi opus habet, perutile esse poterit: & sic de alijs intelligatur.

(quod consilio, & instructione indigeant)'id magis exigit.

DE LIBERA AD HANC vel illam partem profectione. Cap. III.

1 QVAMVIS eorum sit, qui sub obedientia Societatis viuunt, se non ingerere directè vel indirectè ad sui missionem, siue à summo Pontifice, siue à suo Superiore ĩ nomine Domini nostri IESV Christi mittantur: qui tamen ad regionem aliquam magnã (cuiusmodi esset India, vel aliæ Prouinciæ) missus esset, si pars eius aliqua peculiari limitatione ei assignata nõ fuerit, potest magis, & minus in hoc vel in illo loco immorari, aut discurrere quàcunq; omnibus perpensis (in se, quod ad voluntatem suã attinet, indifferentiam sentiendo) & oratione facta, iudicauerit ad Dei gloriam magis expedire. Hinc apparet quod (primæ & summæ obedientiæ summi Pontificis non repugnando) multo magis in huiusmodi missionibus Superiori ad hãc partem potius, quàm ad illam, prout in Domino senserit conuenire, eosdem dirigere licebit.

2 Vbicunque quis maneat, si non est ei iniunctum, vt medio aliquo limitato vtatur; quale esset, legere,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

IN CAPVT III.

vel prædicare; in eo se exercebit ex ijs, quibus vtitur Societas in quarta Parte capite octauo dictis, & proximo capite dicendis, * quod magis conuenire iudicabit; atq; etiã quod in sexta parte deuitandum dicitur, ad maius Dei obsequium etiam deuitabit. A

A ¶ *Quãuis hoc ita se habeat; tamen conferre media, quibus vti debet cum eo Superiore, qui ei propior fuerit, semper erit securius.*

QVIBVS IN REBVS DOMVS & Collegia Societatis proximum adiuuent. Cap. IIII.

QVIA non solùm enititur Societas discurrendo per varia loca, sed etiam in quibusdam continenter residendo (vt in Domibus, & Collegijs) proximos iuuare: operæpretium est intellexisse, quibus modis possint animæ in huiusmodi locis iuuari; vt eorum pars illa, quæ poterit, ad gloriam Dei exerceatur. 1

Et primò quidem conferet bonum exemplum totius honestatis ac virtutis Christianæ; vt nõ minus bonis operibus, imò magis, quàm verbis eis ædificationi esse, quibus cum agitur, curent. 2

Iuuatur etiam proximus sanctis desiderijs, & orationibus in Dei cõspectu pro vniuersa Ecclesia, ac 3

* pro

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

A * pro ijs præsertim, qui maioris sunt momenti, ad eius vniuersale bonum ' effusis, ac pro amicis etiam, & bene de nobis meritis viuentibus, & vita functis; siue postulent ipsi, siue non postulent; ac pro illis, in quorum auxilium peculiariter ipsi, & reliqui de Societate in varijs locis inter fideles, & Infideles incumbunt; vt Deus omnes ad gratiam suam excipendam per debilia huius minimæ Societatis instrumēta disponere dignetur.

4 In Missarum etiam sacrificijs
B iuuare possunt, & alijs diuinis officijs, * nulla pro eis eleemosyna accepta; ' siue aliqui particulares ea petierint; siue pro sua deuotione quisque ea Deo obtulerit. Et quod attinet ad Missas, præter eas, quæ pro Fundatoribus dicuntur, vna, vel duæ, aut plures (pro numero Sacerdotum, & prout conuenerit) singulis hebdomadis pro benefactoribus viuis, aut defunctis offerentur, Deum ac Dominum nostrum rogando, vt pro illis hoc sanctum sacrificium admittere, & pro infinita ac summa liberalitate sua eam beneficentiam remunerari, qua illi erga Societatem nostrā ex diuino amore ac reuerētia vsi sunt, æternis præmijs dignetur.

5 Poterit iuuari etiā proximus in Sacramentorum admini-

IN CAPVT IIII.

A ¶ *Cuiusmodi sunt Principes ecclesiastici & seculares, & alij, qui multū prodesse, uel obesse bono aniarū, et diuino obsequio possēt.*

B ¶ *Vt in sexta Parte explicatū est.*

C ¶ *Præter*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

administratione : præcipuè in audiendis confessionibus (* ad quas aliqui à Superiore, qui eo fungantur officio, sunt designandi ') & in sancto Eucharistiæ sacramento, * extra Paschæ tamen festum, ' sua in Ecclesia administrando.

C ¶ *Præter eos, qui Confessarij ordinarij constituti sunt, Superioris erit, in spiritualibus necessitatibus, quæ occurrunt, videre, num alij horũ Sacramentorũ administrationi vacare debeãt, & quod cõuenit, statuere.*

Proponatur verbum Dei populo assiduè in Ecclesia in concionibus, lectionibus, & in Christiana doctrina per eos, quos Superior probauerit, & ad tale munus destinauerit, * & quidẽ ijs tẽporibus, & modo, qui eidem ad maiorem

D ¶ *Pascha intelligũtur octo dies ante, & totidem post ipsum festum : Quanquam eo tempore, qui facultatem haberent, vel peregrini, & reliqui, quos ius excipit, possunt ad communionem admitti; & illi etiam, qui, cùm iam suis parochijs satisfecerint, vellent hisce quindecim diebus semel, aut sæpius in nostris Ecclesiis sanctissimum Christi corpus accipere.*

E ¶ *Quia quibusdam in locis fieri posset, vt aliquando his medijs, vel eorum parte vti non conueniret : Constitutio non obligat, nisi cùm Superiori eis vtendum esse videretur; sed eam intentionem ostendit, quam habet Societas in locis, in quibus residet, quæ ea est, vt hæc tria media, uel duo ex illis, vel quod eorum magis conuenire videbitur, exerceatur.*

F ¶ *Exer-*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

maiorem Dei gloriam & animarum ædificationem expedire videbitur.'

7 Potest & hoc ipsum, quod dictum est extra Ecclesiam Societatis, alijs in Ecclesiis, vel plateis, vel alijs locis præstari; quando ei, qui cæteris præest, ad maiorem Dei gloriam conferre videbitur.

8 Curabunt etiam priuatim proximum pijs colloquijs ad meliora promouere tum consilio, & exhor
F tatione ad bona opera, * tum etiam tradēdis spiritualibus exercitijs.'

F ¶ *Exercitia spiritualia plenè non nisi paucis, ijsque huiusmodi, vt ex eorū profectu non vulgaris ad Dei gloriam fructus speretur, tradenda sunt. Primæ verò hebdomadæ exercitia ad multos, & aliqua conscientiæ examina, & modi orādi (præsertim primus triū illorum, qui in exercitijs proponū*

9 Corporalibus etiam pietatis operibus, quantum spiritualia, quæ maioris sunt momenti, permittent, quantumque vires patientur, incumbent; vt infirmis iuuandis, præcipuè in xenodochijs, eos inuisendo, & aliquos, qui eis inseruiant, mittendo; & dissidentes ad concordiam reuocando; sic etiam pauperes, ac in custodijs publicis detentos, quoadeius fieri poterit, per se sublen
G uando,* &, vt alij subleuent, curando.' Metiatur autem oportet Præpo-

tur) ad multò plures etiā extendi possent. Quiuis enim bona præditus voluntate ad hæc idoneus erit.

G ¶ *Nihilominus non conuenit, Societatem, vel eius Domos,*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Domos, aut Collegia cum aliqua Cōgregatione misceri: nec in ea vlli conuentus agantur, nisi qui ad earundem Domorum vel Collegiorum vtilitatē in diuino obsequio fient.

Præpositi prudentia (qui maius Dei obsequium ac bonū vniuersale semper ob oculos sibi proponet) quantum in huiusmodi rebus operæ sit ponendum.

10 In Collegijs, & eorum Ecclesijs fiet ex ijs, quæ de Domibus dicta sunt, quod fieri poterit; pro ut opportunum fuerit, iuxta Superioris (vt dictum est) arbitriū.

11 Qui talento præditus ad scribendos libros cōmuni bono vtiles, eos conscriberet, in lucem

DECLA-

edere non debet aliqua scripta, nisi prius Præpositus Generalis ea videat, & legi ac examinari faciat; vt, si ad ædificationem fore videbuntur, & non aliter in publicum prodeant.

12 De ijs, quæ ad officia domestica & res alias magis particulares pertinent, in Regulis Domorum dicetur: nec ulterius progrediemur circa missiones, uel diuisionem eorum, qui de Societate sunt, per uineam Domini nostri IESV Christi.

OCTAVA

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

OCTAVA PARS

DE IIS, QVÆ CONFERVNT AD EORVM, QVI dispersi sunt, cum suo capite, & inter se mutuam vnionem.

DE IIS, QVÆ IVVANT ad vnionem animorum.

Cap. I.

1 QVO difficilius est, mẽbra huius Congregationis cum suo capite & inter se inuicẽ vniri, * quòd tàm diffusa in diuersis mundi partibus inter fideles & infideles sint; ' eò impensius, quæ iuuant ad vnionem, quærenda sunt: quandoquidem nec conseruari, nec regi, atque adeo nec finem, ad quem tendit Societas ad maiorem Dei gloriam, consequi potest; si inter se & cum capite suo membra eius vnita non fuerint. Dicetur ergo de ijs, quæ conferunt ad animorum vnionem; Deinde de ijs, quæ ad vnionem personalem in Con-

A

DECLARATIONES In Octauam Partem.

IN CAPVT I.

A ¶ *SVnt & aliæ rationes, qualis est, quòd vt plurimũ litterati erũt, & gratia apud Principes, & primarios viros, ac populos non parum valebũt.*

B ¶ He

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Congregationibus vel conuentibus pertinent. Et quidem circa animorum vnionem, quædam ex parte subditorum, quædam ex parte Superiorum, quædam ex vtrorumque parte iuuabunt.

B ¶ *Hoc autem nõ excludit numerũ (licet magnũ) eorum, qui erunt idonei, vt in Professos, vel Coadiutores formatos, vel Scholasticos approbatos admittantur; sed hoc eò spectat, vt commendatum habeatur, ne, qui tales non erunt, idonei (præcipuè ad professionem) facilè censeantur; & tùm bene obseruabitur quod in secũda & in quinta Parte dictum est, satis erit. Qui enim huiusmodi essent, vt his locis traditur, turba existimari non deberent; sed potius gens electa, tametsi magna ea esset.*

Ex parte subditorum iuuerit, 2
* magnam turbam hominum ad B
professionem non admitti; nec quoscunque, sed selectos homines etiam inter Coadiutores formatos, aut Scholasticos retineri. Multitudo enim magna eorum, qui vitia sua non bene domuerunt; vt ordinem non fert, ita nec vnionem, quæ in Christo Domino nostro tam necessaria est, vt bonus status, ac procedendi modus huius Societatis conseruetur.

Et quia huiusmodi vnio magna ex parte per obedientiæ vinculum conficitur; hæc semper in suo vigore conseruanda est: Et qui foras ad laborandum in agro dominico ex Domibus mittũtur, 3
* quoad-

C ¶ *Cum*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

C * quoadeius fieri poteſt, in eadẽ ſint exercitati:' Et hac in virtute, qui primas in Societate tenẽt, bono ſui exemplo alijs præluceant, vniti omnino cũ ſuo Superiore; & promptè, humiliter, & deuotè ei obediendo, perſiſtant. Qui autem tam egregium ſui ſpecimẽ in obedientia non dediſſet, certè ei adiungi deberet ſocius, qui in ea magis eſſet conſpicuus. Nam vt plurimùm ſocius, qui in obedientia magis profecit, eum, qui minus in ea profeciſſet, cum diuino fauore in eadem iuuabit. Et alioqui, quamuis ad hunc ſcopũ non tenderetur, ei, qui cum aliquo munere gubernãdi mittetur,

D * Collateralis ſocius (ſi Superiori videbitur, quòd ſic melius cõmiſſo muneri ſatisfaciet) adiungi poterit:' qui ſic ſe geret cum eo, qui aliis præeſt, & ille inuicem cum hoc; vt obedientia ac reuerentia ſubditorum debilior erga Superiorem non reddatur: ſed ille potius verum ac fidelem adiutorem & ſubleuatorem erga ſuam perſonam & aliorum, qui ſuæ

C ¶ *Cum experimento cõpertum eſſet, aliquos ex ijs, qui miſſi ſunt, nõ recta incedere, quod ad obediẽtiã attinet; vel reuocari debent; vel ſocij, qui in ea profecerint, eis adiungi; quamuis initio miſſi non fuiſſent.*

D ¶ *Quamuis Collateralis obediẽtiæ Præpoſiti, uel perſonæ illius, cui datur, nõ ſubdatur: debet tamẽ ei interius & exterius reuerentiã exhibere, ac in ea reliquis, qui eius obedientiæ ſubduntur, exemplũ præbere. Debet itidẽ, qua poterit, diligẽtia eum, qui alijs præeſt,*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

præest, iuuare in rebus omnibus ad ipsius officiũ pertinentibus, in quibus eius operam ille requiret.

Quamuis etiam nulla de re interrogaretur: cum tamẽ animaduertet, quòd ei aliquid dici cõueniat, quod ad personam, aut res, quæ sunt ipsius officij, pertineat; debet fideliter ea, quæ oportet, ei referre, & cum libertate & modestia Christiana, quod sentiat, explicare: propositis tamen suis rationibus, & ijs, quæ ipsum mouent; si Præpositus in sua contraria sententia persisteret; Collateralis proprium iudicium submittere, & ei conformem se reddere debet; nisi tamen clarissime intelligeret illum errare. Quod si accidet; ad Superiorem referre debet.

suæ fidei commissi sunt, sibi datũ esse in Collaterali experiatur.

Ad eandem obedientiæ virtutem ordo bene obseruatus inter ipsos Superiores, quorum alij alijs subduntur, & inferiorum erga illos, pertinet; ita, vt singuli, qui in aliqua Domo vel Collegio versantur, ad suum Præpositum localem, seu Rectorem recurrãt, & per eum in omnibus regi se sinant. Eis autem, qui per prouinciam aliquã varijs in locis disiuncti manent, ad Prouincialem Præpositum, vel alium localẽ viciniorem erit recurrendum; prout eis iniunctum fuerit. Omnes verò Præpositi locales, vel Rectores crebra cõmunicatione cũ Prouinciali vtãtur, & iuxta eius arbitrium in omnibus se gerant. Eodem modo Præpositi Prouinciales cum Generali se habebũt. 4

* Sic

Curet

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Curet etiam Collateralis vnionem, quoad eius fieri poterit, subditorum inter se, & cum suo Præposito immediato; & inter eos velut Angelus pacis incedat: & studium adhibeat, vt de Superiore suo sic sentiant, illumque ita ament, ut oportet, quem Christi Domini nostri loco habent.

Debet etiam certiorem reddere Superiorem suum Generalem, vel Prouincialem ijs de rebus, quas vel ipse, vel is, cui Collateralis adiunctus est, commendaret; & sponte sua etiam eius loco id faciat, cum per aduersam corporis ualetudinem, vel occupationes, vel aliquã aliã causam ille in hac parte officio suo deesset.

Contra Præpositus cum suo Collaterali nonnulla obseruare debet; ac primum, considerando quòd non vt subditus, sed vt auxilium & subleuamen ei datus est, peculiarem erga eum dilectionem & honorem præ se ferre debet; agatque cum eo familiariter, vt sit animosior ad ei dicendum, quod sentit; commodiusque id faciat, ac videat, qua in re eum iuuare possit. Curet etiam, vt authoritatem habeat, & diligatur ab inferioribus. Eo enim vtilius eius ministerio erga illos vtetur.

Siqua occurrerint, quæ difficiliora esse videantur; cum eo tractari oporteret, eius sententiam rogando, & ad dicendum quod sentit (etiam cum non interrogaretur) reducendumque sibi in memoriam quod ad suam personam & officium conuenire videatur, exhortando. Et auditis, quæ à Collaterali dicuntur, melius per seipsum, quod facto opus est, constituet.

Quod attinet ad executionem sui officij; ad subdito-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

rum gubernationem vtatur Collaterali vt fideli ministro in rebus maioris momenti; siue vniuersales sint ad Domos; siue particulares ad quemuis ex fratribus spectantes.

In iis, quæ ad Præpositum Generalem pertinent, eique debentur, vtatur etiam eius opera: & in omnibus eo habeat loco, eoque modo ipsi confidat, quo alteri sibi (dempta potestate) in spiritus vnione in Christo Domino nostro.

Et animaduertendum est, duabus ex causis præcipuè Collateralem adiungi debere; Prima est, quando in eo, qui cum prçcipuo munere mittitur, maius auxilium desideraretur; propterea quòd non sit magnopere versatus & exercitatus in huiusmodi gubernatione; vel propter alias causas: quamuis eius desideria & vita ad maiorem Dei gloriam sint valde approbata. Secunda, quando aliquis ex eis, quos secum est habiturus, huiusmodi esset; vt existimaretur minus profecturus, si sub eius qui præest, obedientia constituatur; quàm si vt socius adiungeretur: dummodo talentum ad eundem iuuandum haberet.

E ¶ *Cum particularibus ex causis Præposito Prouinciali magis conuenire ad diuinum obsequium uideretur, vt aliquis ex ijs, qui in Domibus vel*

* Sic enim, subordinatione conseruata, 'vnio, quæ in ea quàm maxime consistit, aspirante gratia Dei, conseruabitur. B

Siquis diuisionis vel dissensionis eorum, qui vnà viuunt, inter se, uel cum suo capite author esse cerneretur; diligentissime ab ea §

Congre-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Congregatione velut pestis, quæ eam potest summopere inficere, si præsens remedium non adhi-
F beatur, * separandus est.'

6 Ex parte Præpositi Generalis, quæ ad hãc vnionem animorum
G conferent, * sunt eæ dotes, quibus (vt in nona Parte dicetur) eum exornari oportet, quibus cum præditus fuerit, erga omnia membra

vel Collegijs versantur, sibi immediate subsit; potest ab obedientia Rectoris, vel Præpositi localis eum eximere. Et sic Generalis quosdã ex priuatis, & Præpositis localibus, uel Rectoribus, sue obedientiæ proximè reseruare posset. Vt plurimum tamen prædicta obedientiæ subordinatio eo melior erit, quo perfectius obseruabitur.

F ¶ *Separare intelligendum est; vel omnino à Societate dimittendo; vel in alium locum transferendo: si hoc sufficere videretur, & ad diuinum obsequium, ac commune bonum iudicio illius, qui curam eius habet, magis conueniret.*

G ¶ *Iuuabit etiam in primis inter alia Dei dona bona existimatio, & authoritas erga subditos: & habere ac præ se ferre dilectionem, & curam illorum; ita vt subditi sibi persuadeant suum Superiorem scire, velle, & posse bene ipsos in Domino gubernare. Ad quod, sicut ad alia multa, conferet, secum viros, qui consilio polleant, habere (vt in nona Parte dicetur) quorum opera in ijs, quæ statuenda sunt ad bonum Societatis progressum, in his atque illis locis ad Dei gloriam vti possit.*

Conferet etiam, circunspecte & ordinate præcipere,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

eo modo curando subditos in obedientiæ officio continere, ut Superior omni beneuolẽtia, & modestia, & charitate in Domino, quod in ipso est, vtatur; ita, ut subditi se potius ad dilectionem maiorẽ, quàm ad timorem suorum Superiorum possint componere; quamuis aliquando vtrunque sit vtile: eorum etiam arbitrio aliquid relinquendo, cum probabile videbitur, quòd eos id iuuabit; aliquando etiã eis ex parte aliquid indulgẽdo, et cõpatiendo, cum videretur id posse magis cõuenire.

membra Societatis suo fungetur officio: capitis uidelicet, à quo in illam influxus ad præfixum ipsi finem necessarius descendat: & sic à Generali Præposito, ut à capite, vniuersa facultas Prouinciarum egrediatur, ac per eos ad Locales, per hos autem ad singulares personas descendat: sic etiam ab eodem capite (vel saltem eo suam facultatem communicante, & rem approbante) missiones procedant. De communicatione gratiarum Societatis tantundem sit dictum. Quò enim magis inferiores à suis Superioribus pendebũt; eo melius amor, obedientia, atque unio inter eos retinebitur.

7 Et vt locus magis conueniat ad cõmunicationem capitis cum suis membris; cõferre plurimum potest, vt * Præpositus Generalis H magna

H ¶ *Poterit nihilominus subditos alijs in locis, prout occasio & necessitas occurrerit, visitare: & prope Romam aliquando habitare; prout ad maiorem Dei gloriam fore iudicauerit.*

I ¶ *De*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

magna ex parte Romæ resideat, vbi cum aliis omnibus locis Societatis faciliori vtetur commer-
I tio. * Prouinciales itidem in ijs locis diutius versabuntur, vnde cum inferioribus, & cum superiori Præposito commoda fuerit communicatio, quantum in Domino id effici poterit.

I ¶ *De visitatione Præpositi Prouincialis eadem erit ratio, atque Generalis. Poterit enim id facere, cum videbitur ad Dei maius obsequium fore; estque id valde proprium eius officij. Cum tamen aliquo in loco diutius est ei residendum; si fieri potest, locum eligat, ex quo cum subditis & cum Generali crebra communicatione litterarum vti possit.*

K ¶ *Cum*

8 Præcipuum vtriusque partis vinculum ad membrorum inter se & cum capite suo vnionem, amor est Dei ac Domini nostri IESV Christi: cum cuius diuina ac summa bonitate si Superior & inferiores valde vniti fuerint, persacilè inter seipsos vnientur; idque per eundem illum amorem fiet, qui à Deo descendens ad omnes proximos, ac peculiari ratione ad corpus Societatis pertinget. Charitas itaque, &, vt in vniuersum dicatur, omnis probitas ac virtus, qua iuxta spiritum procedatur, ad vnionem ex vtraque parte iuuabit; & (quod inde sequitur) omnis rerum temporalium contemptus, in quibus sui ipsius amor, grauissimus huius vnionis ac boni vniuersalis hostis, errare solet. Multum etiam conferet consensio tum in interioribus;

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

K ¶ *Cum ijs, qui adhuc litteris operam non dederint, curandum est, vt omnes (vt plurimum) eandem doctrinam, quæ in Societate fuerit electa, vt melior & conuenientior nostris, sequantur. Qui autem studiorum cursum iam peregit, aduertat, ne opinionum diuersitas coniunctioni charitatis noceat; & quoadeius fieri poterit, doctrinæ in Societate communiori se accommodet.*

* vt est doctrina, 'iudicia, ac voluntates, quoadeius fieri poterit; tum etiam in exterioribus; vt est vestitus, ceremoniæ Missæ, & reliqua, quantum personarum, & locorum, & cæterorum varietas permittet. K

Magnopere etiam iuuerit * litterarum vltro citroq; missarum inter L 9

L ¶ *Præpositi locales, vel Rectores, qui sunt in aliqua Prouincia, quique missi sunt ad fructum in agro Domini curandum, Præposito suo prouinciali singulis hebdomadis, si fieri potest, scribere debent; & Prouinciales, & alij Generali singulis hebdomadis, si vicinus fuerit: si autem in regno diuerso resident, vbi desit ea commoditas, tam priuati ad fructificandum missi (vt dictum est) & Præpositi locales, & Rectores, quàm Prouinciales, singulis mensibus semel Generali scribent; qui curabit, vt eisdem, saltem Prouincialibus, semel singulis mensibus scribatur. Ipsi vero Prouinciales Præpositis localibus, & Rectoribus, & priuatis personis, quibus opus erit, semel etiam singulis mensibus scribi curabunt; & vtrinque crebrius iuxta occasionum in Domino occurrentium rationes.*

M ¶ *Vt*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

inter inferiores et Superiores frequens commertium, ' & crebrò
M alios de alijs certiores fieri * ac audire quæ ex varijs locis ad ædificatio-

M ¶ *Vt autem res Societatis ad ædificationem pertinentes communicari omnibus possint; hanc formulam sequi oportebit. Qui sub vno Prouinciali sunt, ex diuersis Domibus vel Collegijs scribant quarti cuiusque mensis initijs litteras, quæ solum ea, quæ ad ædificationem faciunt, contineant: & alterum earum exemplum lingua vernacula illius prouinciæ, alterum latina scriptum sit: & mittant vtrunque duplex Prouinciali, vt mittat alterum exemplum vtraque lingua, Generali cum alijs suis litteris: vbi referat quod notatu dignũ, vel ad ædificationem fuerit; si particulares id omiserunt. Ex altero vero exemplo tot alia exscribi curet; vt ad certiores reddendos alios de sua Prouincia satis sint. Si multum temporis consumeretur mittendis huiusmodi litteris Prouinciali; Præpositi locales, & Rectores possunt litteras suas latina & vernacula lingua scriptas, recta ad Generalem, & earum exemplum Prouinciali destinare. Poterit etiam Prouincialis, cum ei visum fuerit, quibusdam ex localibus iniungere, vt certiores reddant alios eiusdem Prouincię, transmissis ad eos earũdem litterarum, quæ ad Prouincialem mittuntur, exemplis.*

Vt tamen, quæ in vna Prouincia geruntur, in alia sciantur; curabit Præpositus Generalis ex litteris, quæ à Prouincijs mittuntur, tot exempla exscribenda, quot satis sint; vt omnes alij Prouinciales certiores reddantur. Illorũ vero quisque exscribi in suæ Prouinciæ vsum curabit.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Cum magnum inter duas Prouincias commertium esset, vt inter Lusitaniam & Castellam, Siciliam & Neapolim; Prouincialis vnius posset Prouinciali alterius exẽplum litterarũ Præposito Generali missarũ transmittere.

N ¶ *Ad clariorem omnium cognitionem quarto quoque mense mittatur Præposito Prouinciali ex singulis Domibus vel Collegijs breuis catalogus, isque duplex, omnium, qui in ea domo sunt: quique etiam post vltimum catalogum missum vsque ad id tempus, quo scribitur, desint; vel quòd mortui fuerint, vel alia quauis causa: breuiter perstringendo dotes vnius cuiusque. Et Prouincialis eodem modo singulis quadrimestribus exemplum catalogorum cuiusuis Domus & Collegij Generali trãsmittet. Ita enim melius intelligentur, quæ ad personas attinẽt, meliusque totum Societatis corpus ad Dei gloriã regi poterit.*

ficationem, '* & eorum, quæ N
geruntur, cognitionem, afferun
tur; ' cuius rei Superioribus,
ac præcipuè Generali, & Prouin-
cialibus cura erit, eo constituto
ordine, vt quouis in loco, quæ
ad mutuam consolationem &
ædificationẽ in Domino faciunt,
ex alijs sciri possint.

QVIBVS IN CASIBVS Congregatio generalis fieri debeat. Cap. II.

AD vnionem personalem vt veniamus, quæ in Cõgregationibus Societatis fit; considerandum est,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

est; quibus in casibus, qui, & per quem; ac itidem quo in loco, quo tempore, & modo debeant congregari; & id definiri, de quo in Congregationibus agetur. Et vt declaretur primo loco, quibus in casibus Congregatio, & Conuentus generalis fiat; illud in primis suppositum sit; quòd non videtur in Domino in præsentiarum
A expedire,* vt certis temporibus' aut crebrò fiat; quoniam Præpo-
B situs Generalis * adiutus communicatione, quam cum vniuersa

IN CAPVT II.

A ¶ *Cuiusmodi esset, tertio aut sexto quoque anno, plus, minus.*

B ¶ *Huiusmodi communicatio fit per transmissas litteras, et personas, quæ ex Prouincijs venire debent: saltem vnus ex singulis earum tertio quoque anno, et ex Indijs quarto: electus Professorum et Rectorum illius Prouinciæ suffragijs: ad certiorem multis de rebus faciẽdum Præpositum Generalem. Possunt etiam per huiusmodi communicationem, cum opus fuerit, intelligi sententię eorum, quos Præpositus Generalis in uniuersa Societate melius sensuros iudicabit. Et sic, adhibitis eis, quos apud se habet consilij gratia, multa constituere sine Cõgregatione totius Societatis poterit; quandoquidem magna ex parte Cõgregatio ideo ad bene constituendum iuuare solet, quòd vel rerum maior cognitio habetur; vel quòd conueniunt aliqui eminentiores viri, qui dicunt quod sentiunt. Id autem multis in casibus sine Congregatione generali, vt dictum est, transigi potest.*

C ¶ Non

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

uersa Societate habet, & eorum opera, qui cum ipso degent,' hoc laboris & distractionis vniuersæ Societati, quantum fieri poterit, adimet. Aliquando tamen congregari, omnino erit necessarium; vt ad electionem Præpositi Generalis, siue eligendus sit, qui in demortui locum succedat; siue aliquam ob causã ex ijs propter quas Generalis à suo officio absolui potest: vt postea dicetur.

C ¶ *Non res perpetuæ quæuis satis sunt, vt generalis Conuentus indici debeat; nisi maioris momenti sint. Aliquæ tamen magni momẽti, licet non perpetuæ, satis essent. Hoc autem discernere, & statuere, Præpositi Generalis erit. Cum tamen aliqua acciderent, quæ vrgerent, magnique momenti viderentur; vt qui assistunt Generali, & Prouinciales, ac Præpositi locales pluribus inter se suffragijs iudicarent, quòd cogi debeat Cõgregatio generalis, vt nona in Parte dicitur; cogetur: idque Præposito Generali gratum esse oportet; & vt Congregatio huiusmodi magna cum diligentia fiat, idem Generalis statuere debet.*

Altera causa est, cùm deliberari oportebit * de rebus perpetuis ac magni momenti; ' quales essent (verbi gratia) Collegia vel Domos dissoluere, aut aliò transferre; vel res admodum difficiles ad vniuersam Societatem spectãtes; vel rationem procedendi in illa pertractare ad maius diuinum obsequium. 2 C

QVI

IN CA-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

QVI DEBEANT CONgregari. Cap. III.

1 NON omnes, qui ſub Obedientia Societatis viuunt; A nec Scholaſtici approbati, * verùm Profeſſi duntaxat, & præterea Coadiutores aliqui, ſi ita expedire in Domino videretur, ' ſunt ad Congregationem generalem conuocandi; & quidem ex his non niſi qui commodè venire queant. Non itaque infirmi ac valetudinarij, nec qui in regionibus remotiſſimis agunt, vt in Indijs; ſed nec illi, qui præ manibus negotia habent magni momenti, quæ abſque graui incommodo deſeri non poſſunt, conuenient.

IN Caput III.

A ¶ *CVm vocat Congregationem qui ſupremam in Societate curam habet; eius erit iudicium, num aliqui, qui profeſſionem trium votorum ſolemnium emiſerunt, vel Coadiutores nonnulli ad conferendum cum eis de rebus, quæ in Congregatione tractãdæ ſũt; venire debeant. Hoc enim aliquando conueniens fore videtur; præſertim ſi Rectores Collegiorum, & eorum Procuratores, alijque officiales, quibus optimè perſpecta erunt, quæ ad ipſorum officia pertinent, vocentur. Poſſent etiam huiuſmodi officiales ſuffragium actiuum & paſſiuum ad reliqua habere; præter quàm vt Profeſſis quatuor votorum præeſſe poſſint. Si Cõgregatio ad electionem Generalis indicitur; nullus, qui quatuor uota ſolẽna in profeſsione non emiſerit, ſuffragium actiuum aut paſſiuum ad huiuſmodi electionem habere poterit.*

B ¶ Pro-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

nient. Pendebit autem hoc ex iudicio Præpositi Generalis, si is ad Congregationem conuocauerit; vel eorum, qui cõgregati in singulis Prouincijs fuerint, vt venturos ad generalem Congregationem eligant. Verùm vt certa aliqua ratio præscribatur; cùm Cõuentus celebrabitur ad eligendum Generalem, aut ad deliberandum de ijs, quæ ad Generalem ipsum spectant, terni ex singulis Prouincijs veniant; * Prouincialis videlicet Præpositus cum duobus alijs, qui fuerint ad hoc negotium in Congregatione prouinciali electi: quæ quidem Congregatio in singulis Prouincijs ante generalem, ad hunc finem cogetur. Conuenient autem & suffragij ius habebunt in ea Professi omnes Prouinciæ, qui interesse poterunt, Præpositi Domorum, atque Collegiorum Rectores, ac Procuratores: vel ij, quos tanquam vicarios illi suo nomine miserint. Cùm conuentus ad res alias indiceretur; Præpositus Prouincialis sine congregatione Prouinciæ, duos ex ea eligere poterit pro arbitrio Præpositi Generalis; cuius erit pro occurrentium causarum ratione constituere, num conuentus Prouincialis huiusmodi ad duorum illorum electionem sit cogendus, an Prouincialis sine conuentu eos debeat eligere, prout ei videbitur in Domino expedire.

B ¶ *Prouinciali veniendum esse intelligatur, si possit: sin minus pro se alium mittet: qui magis idoneus ei videbitur ex tribus, quos Congregatio prouincialis elegerit.*

C ¶ *Quam-*

* His

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

C * His tribus & generali Congregationi, quicunque in Prouincia remanent ſuas vices delegabunt.' Quòd ſi præter duos electos, quoſdam alios Præpoſitus Generalis deſignaret, vel Præpoſitus Prouincialis adducendos iudicaret; eadem erit horum, & aliorum ratio. Sed ſi Prouincialis præter tres, aliquos eligeret; plures, quàm duos, adijcere non poterit; ita, vt ad ſummum quinque ex vna Prouincia veniant.

C ¶ *Quamuis qui remanent in prouincijs, ſuum ſuffragium in ſcriptis mittere non poſsint: tamen, ſi res fuerit eis communicata, ſuā ſententiam in ſcriptis tranſmittent; & qui veniunt, dicent in Cōgregatione generali, quid & alij ſentiant.*

2 Ex Profeſſis, qui Congregationi intererunt, vnuſquiſque ſuffragium vnicum, ſolus Generalis duo habebit. Sed ſi numerus par eſſet, Prouincialis reliquis præferetur: & ſi inter ipſos Prouinciales eſſet paritas; pars illa, in quam Præpoſitus Generalis, uel (ſi is è viuis exceſſiſſet) ipſius Vicarius inclinabit, eſſet præferenda. Vt enim illis magis eſt neceſſarium diuinæ gratiæ auxilium propter munus quod gerunt; ita ſperandum eſt, Deum ac Dominum noſtrum vberius id illis, vt ſentiant & dicant quæ ad ipſius gloriam faciant, largiturum.

IN CA-

AD

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

IN Caput IIII.

¶ *SI nullus ex Professis apud Generalem esset, & aliquem ipse ex vicinis nominaret; eadem erit ratio. Si tamen morte præoccupatus, vel morbo, qui ad hunc effectum perinde ac mors censeatur, Vicarium non nominauit; qui apud eum fuerint Professi (quamuis non in eodem loco, sed in vicinis fuerint) pluribus suffragijs Vicarium eligent. Et siue Præpositus Generalis aliquem vicinum absentem, siue nullũ nominauerit; qui præest Domui, in qua mortem obijt Generalis; vel qui vicinior esset, si in nulla Domo Societatis moreretur, curabit statim mitti qui certiores faciat Professos vicinos, vt ad Vicarium constituendum (vt dictum est) qui gerat vices Generalis, donec ille electus fuerit, congregentur; vel ad eum agnoscendum, quem constabit electum esse.*

AD QVEM SPECTET Congregationem generalem indicere. Cap. IIII.

CVM ad eligendum nouum Præpositum, priore vita functo, conuentura est Societas; * vnus ex Professis, quem suum in hac parte Vicarium ante mortem Præpositus nominauerit, 'alios certiores faciendos curabit. Hic autem Vicarius (vt plurimùm) vnus ex iis erit, qui adesse Præposito, & ipsum iuuare soliti sunt, vel certè ex iis, qui proximè degunt. Huius officium erit, Societatem ad electionem Præpositi faciendam, præscripto tempore, & loco,

IN CA-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

loco, quò conuenire oporteat, conuocare.

2 Quando non ad electionem Generalis congregatur Societas; in alijs euentibus Præpositus Generalis eam conuocabit; præter quàm in illis, qui in nona Parte exprimentur: & non congregabit frequenter Societatem, vt dictum est; nisi rerum agendarum necessitas vrgeret. Sed cùm generalis Congregatio ad electionem Præpositi cõuocata eum iam elegerit; deinde de rebus aliis grauioribus, quàm vt à Generali, & iis, qui cum ipso agunt, decidi debeãt, tractari poterit.

DE LOCO, TEMPORE, & modo congregandi. Cap. V.

1 LOcus, quò conueniet Societas ad Generalis electionem, videtur ordinariè curia summi Pontificis esse debere, ubi plurimum erit ipsius Generalis residentia: nisi Societas ex composito conueniendum esse in alium locum, qui commodior omnibus futurus esset, statueret; ut siquis in confinio diuersarum Prouinciarum, in quibus manet Societas, esset constitutus; uel alius, qui magis accommodus uideretur. Si Præpositus Generalis est, qui Societatem ad alia negotia congregat; eius erit, eligere ac designare locum, quem in Domino aptiorem iudicauerit.

2 Spatium temporis, quod cogendæ Societati tribuetur,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

buetur, ubi de electione Generalis agẽdum est, quinque aut sex mensium erit, à tempore, quo litteræ, quæ de hac re commonefacient, scriptæ fuerint. Pro rogari tamen id tempus poterit, cum necessitas postulauerit. Cum uero alias ob causas fuerit congreganda, Generalis Præpositus pro suo arbitratu tempus designabit.

Modus in congreganda Societate seruandus hic 3
erit; vt ille, cuius hoc est munus, confestim uariis uiis Prouinciales, & siqui ex Professis sigillatim conuocandi essent; adscripta (quantum sat esse ipsi uidebitur) causa, loco, & tempore conuentus habendi, certiores faciat: admonens quoque, ut ubique Missæ celebrentur, & orationes fiant pro fœlici Præpositi electione. Vnusquisque autem Prouincialium (si ipsi soli eligendi potestatem non habuerint) Professos, qui in ipsius Prouincia uersantur, Rectores quoque, & locales Præpositos, qui uenire possint, conuocabit. Vbi uero ad Congregationem prouincialem conuenerint, qui commode potuerint, eligẽt pluribus suffragijs (Prouincialis sententia pro duobus suffragiis numerata) eos, qui ad generalem Congregationem uenient; qui esse ij debebũt, quos magis expediat Congregationi interesse, & quorum absentia minus detrimenti Prouinciæ sit allatura. Ipsi uero, quàm primum poterunt, ad constitutum locum, relictis in suis Prouinciis Vicariis, & rebus omnibus bene compositis, proficiscentur. 2

Curabunt præterea Superiores, ut omnes, qui sub 4
obedientia

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

obedientia Societatis viuunt, quotidie in orationibus & in Missarum sacrificijs plurimum Domino commendent eos, qui ad generalem Congregationem se conferunt; & simul, vt, quidquid in ea transigetur, ad maius obsequium, & laudem, & gloriam diuini nominis cedat.

DE MODO DELIBERationis, cum de electione Generalis agitur. Cap. VI.

1 SI conuentus indictus est ad noui Præpositi, qui in demortui locum succedat, electionem; simul atque conuenerint, Vicarius Generalis quatuor dies ante Præpositi futuri electionem de eadem omnes alloquatur, hortetur q; ad eam, prout ad maius Dei obsequium, & bonam Societatis gubernationem conuenit, faciendam: & præter hunc diem, tres sequentes habebunt, vt se Deo commendent, meliusque considerent, quisnam ex vniuersa Societate ad huiusmodi curam maximè idoneus sit futurus; informationem capientes ab eis qui eam bene dare poterunt: donec tamen ingrediantur locum electionis, & in eum includatur, non definiant apud se, quem sint electuri.

2 Hoc medio tempore vnusquisque, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, teneatur Vicario manifestare, vel alicui ex antiquioribus Professis (qui cum Vicario conferet) si sciret aliquem hoc mu

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

IN CAPVT VI.

nus affectasse, vel etiam tunc affectare, directe, aut indirecte id procurando, vel signo aliquo id declarando. * Qui autem de ambitione huiusmodi conuictus esset, actiuo & passiuo suffragio priuetur, A

¶ VT *suffragio priuari quis possit vt inhabilis, quòd de ambitione huiusmodi notatus esset, oporteret clare testimonijs conuictum esse, vel alioqui, quantum satis est, de veritate eorum, quæ obiecta sunt, constare; quacunque ratione id constare posset. Sed cum probationes suspitionem tantum valde probabilem, sed non fidem certam facerent; is non erit ad electionem idoneus; et, quæsita aliqua occasione, remouendus quidem ab ea Congregatione; sed suffragij iure tanquam inhabilis priuandus non erit. Nec suspitio euulganda erit, & multo minus, si suspitio probabilis non esse deprehenderetur. Tunc enim nulla ratione id nocere debebit ei, qui non iuste notatus fuerit: nec desinet Congregationi interesse, & suffragij ius, sicut alij, habere. Ad quem pertinet hoc iudicare, Vicarius est, tribus alijs ex antiquioribus Professis vocatis: & condemnatio vt minimum tribus suffragijs fieri debet. Qui autem aliter, atque in animo sentiret, sententiam diceret, ipso facto excommunicationem incurret.*

Si ipsemet Vicarius, vel aliquis ex antiquioribus notaretur; semper quatuor ex ijs, qui prius professionem emiserunt, iudicabunt, excluso eo, qui notatus est: & eorum quisque, ad cuius aures huiusmodi infamia peruenireret, reliquos vocet; vt de ea cognoscatur.

B ¶ *Qui*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

uetur, ' vt inhabilis ad eligendum alium, &, vt ipse eligatur: nec in eam Congregationem, nec in aliam vnquam admitti possit.

3 Ipso die electionis, qui hos tres dies consequetur, celebret aliquis Missam de Spiritu sancto, quam omnes audiant, ac in eadem sanctissimum Christi corpus sumant.

4 Postmodum ad campanæ pul-
B sum, * qui suffragium habent, ad locum Congregationis vocentur; ' & vnus eorum concionem habeat, qua in genere (nullo dato signo, quo particularis aliqua persona significetur) ad electionem eius Præpositi, qui ad maius Dei obsequium conueniat, exhortetur; Et postquam hymnum illum simul dixerint; Veni creator Spiritus &cæt. in prædictum locum Cõgregationis ab aliquo ex Præpositis, vel Rectoribus, vel aliquo quopiam de Societate, cui id officij in Domo Congregationis commissum fuerit, includantur; ita, vt nec inde egredi, nec eis aliquid ad uictum, præter panem & aquam,

B ¶ *Qui suffragium habent, Professi quatuor votorum duntaxat erunt, vt dictũ est; si quidem de electione Generalis agitur: quamuis curetur, vt & alij conueniant ad maiorem rerum cognitionem habendam, si opus fuerit, & ad agendum post electionẽ Generalis alijs de rebus, in quibus Rectores, & Præpositi locales (si professionem triũ votorum emiserunt, vel Coadiutores formati sunt) qui uocandi erunt, suffragium (vt superius diximus) habebunt.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

& aquam dari possit; donec Præpositum Generalem elegerint.

Quòd si omnes communi inspiratione, non expectato ordine suffragiorum, quempiam eligerent; ille sit Præpositus Generalis. Omnem enim ordinem, & eligendi formulam Spiritus sanctus, qui ad huiusmodi electionem eos mouit, facilè supplet. 5

Quando eo modo non peragetur electio; formula quæ sequitur erit obseruanda. In primis quisque seorsum orabit Deum, * & cum nullo alio loquendo, 'in Creatoris sui ac Domini conspectu ex ijs, quæ prius intellexit, apud se statuet, quem sit electurus; & in charta scribet nomen personæ, quam eligit in Præpositum Generalem, & suum subscribet; & ad hoc spatium vnius horæ ad summum præfigatur: deinde ad sedes suas omnes conueniant: Et Vicarius * cum Secretario ad hoc ipsum 6 C D

C ¶ *Seruabunt omnes silẽtium in locis Congregationis; ita vt vnus cum alio non colloquatur in ijs, quæ ad electionem pertinent (nisi quid esset, quod necessarium videretur; & id quidem coram omnibus dicendum esset) donec Generalis sit electus.*

D ¶ *Antequam ingrediantur in locum electioni destinatum, in spatio quatuor illorum dierum congregati omnes, qui in loco Congregationis Professi inuenientur, Secretarium, & Assistentem eligent: ac quilibet, quem nominet, scriptum dabit; & publicè Vicarius cum duobus ex Professis antiquioribus videbit, quis plura habeat suffragia:*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

ipsum inter Professos electo; & alio tertio, qui eis assistat, 'exurgens à sede protestetur nolle se admittere quenquam, nec exclu-
E dere, quem non debeat. * Det autem omnibus absolutionem generalem ab omnibus censuris ad hunc canonicæ electionis effectum:' Postmodum, inuocata Spiritus sancti gratia, accedat cũ suis socijs ad mensam in medio positam: & ipsimet tres prædicti mutuo suffragia sua alius ab
F alio petant: & * iuret vnusquisque prius, quàm det, quòd eum nominat,

fragia: &, vbi paritas esset, tres ipsi suffragia sua ferent; et qui duo habuerint ex eis, Secretarius, & Assistens erunt.

E ¶ *Absoluit ab omnibus censuris, quas non incurrissent propter defectus ad hãc electionem pertinentes.*

F ¶ *Formula iuramenti hæc esse poterit; Testem invoco cum omni reuerentia IESVM Christum, qui sapientia est æterna, quòd ego N. illum eligo, & nomino in Præpositum Generalem Societatis IESV; quem sentio ad hoc onus ferendum aptissimum. Itaque duo iurat; vnum, quòd suum nomen ponit, vt personæ eligentis; alterum, quòd ponit nomen illius, quem magis idoneum iudicat, vt personæ electæ: & tunc suffragium suum scriptum dabit. Et hanc iuramenti formulam quisque scriptam habeat extertus in eadem charta sui suffragij, & eam legat alta voce, cum suffragium dat tribus designatis. Locus autem, vbi quisque seorsum, & coram omnibus suum dat suffragium, mensa erit in medio constituta, vbi Vicarius est cum suis Assistentibus.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

nominat, quem ſentit in Domino ad hoc munus magis idoneum; & ſuffragia in manibus Secretarij ſimul ſeruentur: deinde à quolibet eorũ, qui in Congregatione ſunt, ſeorſum, ſed tamen coram alijs proprium ſuffragium ſcripto contentũ poſtulent, quod præuio eodem iuramento eiſdem dabit vnuſquiſque. Deinde in medio omnium Secretarius ſuffragia, electum ſolummodo nominando, promulgabit; ac demum vno ſuffragiorum numero cum alio collato, qui plus, quàm mediam partem ſuffragiorum omnium, habuerit, ſit Præpoſitus Generalis: & ita qui primus eum nominauit, vel Vicarius percontetur alios, an ſuum conſenſum ei præſtent, quem maior pars elegit; &, vtcunque reſpondeant, formabit Decretum electionis, dicendo; In nomine patris, & filij, & ſpiritus ſancti; EGO .N. nomine meo, & omnium idem ſentientium eligo .N. in Præpoſitum Generalem Societis IESV. Quo peracto *ſtatim omnes ad Reuerentiam ei exhibendam accedãt, & flexo vtroque genu manum eius oſculentur. Qui vero electus fuerit, nec electionem, nec exhibitam reuerentiam (memor cuius nomine eam admittere debet) recuſare poterit. Deinde ſimul omnes dicant, Te Deum laudamus. G

G ¶ *Incipiente Vicario cum Aſſiſtentibus, vel (ſi aliquis eorum fuerit electus) duobus reliquis; & ſequentur cæteri.*

H ¶ *Modus*

Si non fuerit, qui amplius, quàm mediam partem ſuffra- 7

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

suffragiorum, habeat; alia ratio, scilicet cōpromissionis ineatur,
H * electis inter omnes tribus, aut quinque electoribus ' (qui nimirum ad id munus plura habuerint suffragia) & quò maior horum trium vel quinque pars inclinauerit, ille sit Præpositus Generalis, & promulgetur; eiq; reuerentia exhibeatur, & Deo nostro gratiæ agantur, vt superius dictum est.

8 Post promulgationem nulli integrum erit, suffragium suum mutare, nec peracta electione aliam tentare: & obseruet, quæ dicta sunt, qui schismaticus ac ruinæ Societatis author haberi nolit, & in pœnam excōmunicationis latæ sententiæ incidere,
I * aliasque graues censuras subire, pro arbitrio Societatis; ' cui vnio & conformitas omnimoda ad Dei gloriam conuenit.

DE MO-

H ¶ *Modus eligendi hos electores erit; vt scribat vnusquisque quos sentiat eligendos, & qui plura habuerint suffragia, sint electores: & cum quisque scripserit huiusmodi electorum nomina, iurabunt omnes in hanc formam; Testem inuoco IESVM Christum, qui sapientia est æterna, quòd ego N. illum eligo, & nomino in Præpositum Generalem Societatis IESV, quem electores ad id constituti elegerint, & nominauerint.*

¶ *Poterit Vicarius cum plurium assensu, vel qui electus fuerit in Præpositum Generalem, decernere censuras, quæ conuenire in Domino videbuntur.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

DE MODO IN DELIBERAtionibus tenendo, quando in Congregatione generali non de electione Præpositi, sed alijs de rebus agitur. Cap. VII.

CVM in Congregatione non de electione Præpositi, sed alijs de rebus grauibus, & ad statũ Societatis pertinentibus agitur; inclusio necessaria nõ erit: licet sit curandum, vt quàm expeditissimè fieri poterit, quæ tractanda sunt, absoluantur. Sed quia ex prima & summa Sapientia descendat oportet lux ea, qua dijudicari possit quid statuere conueniat; in primis Missarum sacrificia offerentur; fietque oratio in loco Congregationis, & alijs partibus Societatis per totum illud tẽpus, quo cõgregantur, & quo tractantur res in eo Cõuentu definiendæ, ad gratiam impetrandam; vt omnia ad maiorem Dei gloriam constituantur. 1

IN CAPVT VII.

A ¶ *Qui veniunt Prouincialium loco, eis absentibus eodem ordine loquẽtur. Hoc tamen obser-*

Deinde semel aut sæpius omnibus congregatis, * Præpositus Generalis; deinde Prouinciales, Rectores, alijque ad Congregationem vocati, quæ eis tractãda videbuntur, rationesque eorũ, quæ sentiunt, postquam diligẽter omnia considerauerint, ac Deo & Domino nostro conmendaue- 2 A

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

dauerint, corã omnibus breuiter proponent: ' Et postquàm
B dixerint sententiam suam, * eius summam scriptã in medio relinquent; ' vt, siqui velint, eam legant; & quod ea de re sentiunt, in sequenti Congregatione dicant.

5 Rebus agitatis hinc inde in vna, vel pluribus Congregationibus, si nihil manifeste in alterã partem constitui videretur; cõi omnium, vel ferè omnium assẽsu quatuor, qui definiant, ex ijs qui intersunt conuentui, & in eo ius habent suffragij, plurium sententijs (quibus alij se stare velle compromittant) eligantur: qui, quoties opus fuerit, cum Præposito Generali congregati, omnia

obseruabitur, vt antiquissimus ex Professis cuiusuis Prouinciæ, qui Prouincialis sit, vel loco Prouincialis veniat, dicat primus; et eũ sequentur reliqui omnes eiusdẽ Prouinciæ iuxta antiquitatem professionis, vel votorum, quæ Coadiutores spirituales emittunt: Postea inter reliquos Prouinciales qui fuerit antiquior, & cum eo reliqui ex eadẽ Prouincia.

Post huiusmodi sequentur, si alij fuerint, qui sub nullo Prouinciali sint, uel extra ordinem sint vocati; qui etiam ordine antiquitatis dicent.

B ¶ *Suum scriptum super mensa, quæ in medio erit, ponendo. Curabit autem Secretarius, vt, si opus fuerit, plura exempla exscribantur, vel quisque secum ferat; quibus rationes, quæ ipsos mouent, contineantur; vt videri possint ab ijs, qui sententiam de rebus eisdem dicturi sunt.*

C ¶ *Promul-*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

omnia ea, de quibus agitur, decident. Quod si omnes eiusdem sententiæ non fuerint; quò verget maior pars, id præferendum, & à tota Congregatione vt de manu Domini admittendum erit.

Si Præpositus Generalis ea corporis ualetudine non esset, vt posset rebus omnibus tractandis interesse; posset alium suo loco substituere; & sic sigillatim, omnibus rebus constitutis, prout maiori parti visum fuerit, quod decretum est, scribetur, & in plena Congregatione legetur: &, si etiam tunc alicui visum fuerit, quid ea in re sentiat, dicere ei licebit; sed omnia tandem arbitrio Præpositi cum Definitoribus reliquentur. 4

Consideratis denuo illis, quæ discussa sunt, & modo iam dicto rursum cõstitutis, Secretarius in libro ad id destinato * ea postmodum promulganda scribet. 5

C ¶ *Promulgatio fiet coram tota Domo, ac postea per Domos & Collegia reliqua; quod de ordinationibus & statutis dictum intelligatur, quæ, vt vbique obseruentur, constituta sunt. Quod enim ad Collegium, uel Domũ, uel personam vnam tantum pertineret, non est quòd alijs in locis promulgetur; quamuis res secretę non essent: Sed si essent secretę; multo magis euulgatio sub grauibus censuris arbitrio Præpositi Generalis est prohibenda.* C

NONA

Ordinationes in Cõgregatione constitutæ in suo vigore permaneant (si in alia Congregatione generali non reuocarentur) quãuis Præpositus Generalis, sub quo factæ sunt, è viuis excessisset.

DECLA-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

NONA PARS

DE IIS, QVÆ AD CAPVT SOCIETATIS, & gubernationem ab eo descendentem pertinent.

QVOD PRÆPOSITVM Generalem, & quidem perpetuum, dum vixerit, esse oporteat. Cap. I.

1

TIN omnibus Rebuspub. vel Congregationibus bene constitutis, præter eos, qui ad fines particulares in eis tendunt; necesse est, esse aliquem, vel etiam plures, qui boni vniuersalis curam habeant, &, vt ad proprium finem, ad id tendant: sic etiam in hac Societate, præter eos, qui particularibus domibus, Collegijs, & Prouincijs etiam, in quibus huiusmodi sunt Domus, vel Collegia, præsunt, necesse est, esse aliquem, qui vniuersæ Societatis curam habeat; qui hunc sibi finem constituat, vt bene gubernetur, conseruetur, & augeatur totum Societatis corpus; & hic est Præpositus Generalis; qui cum duobus modis eligi posset, scilicet, vt ad tempus aliquod definitum, vel vt quandiu

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

DECLARATIONES In nonam Partẽ.

IN CAPVT I.

diu viuet, Societati præsit: * propterea quòd experientia, & in gubernando exercitatio, & hominum particularium notitia, ** & erga eosdem authoritas confert magnopere, vt bene hoc munus obeat; ad vitam, & non ad tempus aliquod prascriptum erit eligendus. A B

A ¶ PRæter rationes, quę *in hac Constitutione attinguntur, ut Generalis ad vitã constituatur; sunt et aliæ. Vna est, quòd longius recedet omnis cogitatio et occasio ambitionis, quæ huiusmodi officiorum pestis est, quàm, si certis temporibus esset eligendus.*

Altera, quòd facilius est, unum idoneum, quàm plures, ad hoc munus inueniri.

Tertia est, exemplum, quod sumitur ex communi ratione gubernationum magni momenti quæ ad vitam esse solent, tam in ecclesiasticis, summi Pontificis, & Episcoporum; quàm in secularibus, Principum, ac Dominorum. De remedio autem, quo euitentur aliqua incommoda, quæ sequi possent ex huiusmodi officio, si ad vitam teneatur; inferius capite quarto agetur.

B ¶ *Maior erit Præpositi authoritas, si mutari non poterit; quàm, si ad vnum vel plures annos eligeretur, cum externis, quia magis omnibus notus erit; & cum ijs, qui de Societate sunt, propter rationem eandem. Et contrà, scire, quòd eo officio aliquando sit perfunctiurus, et æqualis, vel inferior alijs futurus; esse etiam in eo parum exercitatum, authoritatem potest imminuere.*

C ¶ *Constat,*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

gendus. Accedat autem ad cætera hoc commodi ex eo, vt Societas in rebus magni momenti ad Dei gloriam satis ferè semper occupata, * vniuersalibus his Conuentibus minus laboris & distractionis patiatur. *

C ¶ *Constat rarius Congregandã vniuersam Societatem, si Præpositus ad vitam eligetur: quandoquidem quæ fiunt Cõgregationes, maiori ex parte ad eius electionem, & rarò in alijs occasionibus fiunt.*

QVALIS ESSE debeat Præpositus Generalis. Cap. II.

A * INTER dotes varias, quibus ornari Præpositum Generalem optandum est, omniũ prima hæc erit; ' vt cum Deo ac Domino nostro quàm maximè coniunctus, & familiaris, tam in oratione, quam in omnibus suis actionibus sit; vt eò vberius ab ipso, vt boni totius fonte, vniuerso corpori Societatis abundantem donorum, ac gratiarum eius participationem, ac multũ valoris,

IN CAPVT II.

A ¶ *AD has sex partes, vt primarias, reliqua reducuntur; quandoquidẽ in eis Præpositi perfectio consistit erga Deũ: quodq; eius affectum, intellectum, & executionem perficit, quodque ex bonis corporis, & externis iuuare poterit, & iuxta ordinem positum, momentum earum æstimandum est.*

B ¶ *Et sic*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

valoris, & efficaciæ omnibus illis rationibus, quibus ad animarum auxilium vtetur, impetret.

Secunda, vt vir sit, cuius in omni virtutum genere exemplũ reliquos de Societate iuuet; ac præcipuè in eo splendor charitatis erga omnes proximos, & in primis erga Societatem; ac veræ humilitatis, quæ Deo & hominibus amabilem eum reddant, sit conspicuus. 2

Liber etiam ab omnibus in ordinatis affectionibus per gratiam Dei edomitis & mortificatis, sit oportet; ne interius iudicium rationis perturbent: & vt exterius tam sit cõpositus, & in loquendo præsertim tam circunspectus, vt in eo nihil, ne verbum quidẽ, notari possit, quod non ad ædificationem siue eorũ, qui de Societate sunt (quibus speculi, & exemplaris loco esse debet) siue externorum faciat. 3

Nihilominus eo modo didicerit rectitudinem, ac seueritatẽ necessariam cum benignitate, & mansuetudine miscere, vt nec se flecti sinat ab eo, quod Deo ac Domino nostro gratius fore iudicauerit: & tamen filijs suis, ut conuenit, compati nouerit; eo modo se gerendo, ut etiam qui reprehenduntur, uel corriguntur, quamuis secundum inferiorem hominem, quod agitur, displiceat; agnoscant nihilominus, quòd recte in Domino, & cum charitate ille suum officium faciat. 4

Animi etiam magnitudo ac fortitudo est ei pernecessaria ad infirmitatem multorum ferendam, & res magnas in diuino seruitio aggrediendas, in eis- 5

que

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

que constanter, quando id conuenit, perseuerandũ; non propter contradictiones (licet à magnis, & potentibus excitatas) animum despondẽdo: nec ab eo, quod ratio, & diuinum obsequium postulat, ullis eorum precibus, aut minis separari se sinendo; ut omnibus demum casibus, qui incidere possunt, sit superior: nec prosperis efferri, nec aduersis deijci animo sese permittat: paratissimus, cum opus esset, ad mortem pro Societatis bono in obsequium IESV Christi Dei ac Domini nostri subeundam.

6 Tertia est, ut præclaro intellectus, ac iudicij dono polleat; ut nec in rebus ad speculationem, nec ad praxim pertinentibus, quæ occurrerint, hoc talento sit destitutus. Et quamuis doctrina ualde ei necessaria sit, qui tam multis uiris eruditis est præfuturus; magis tamen est necessaria prudentia, & in rebus spiritualibus & internis exercitatio ad uarios spiritus discernendos: ad consilium ac remediũ tam multis, qui necessitatibus spiritualibus laborabunt, adhibendum. Discretionis etiam donum in rebus externis, ac modo res tam uarias tractandi, & cum tam diuersis hominum generibus in ipsa Societate, & extra illam agendi summopere erit ei necessarium.

7 Quarta & in primis necessaria ad res conficiendas est uigilantia, & sollicitudo ad eas incipiendas, & strenuitas ad easdẽ ad finem & perfectionem suam perducendas; ut nec incuria, nec remissione animi inchoatæ & imperfectæ relinquantur.

Quinta

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

B ¶ *Et sic videtur ætas valde senilis nō cōuenire, quæ ad labores & curas huius officij idonea esse non solet; nec valde iuuenilis, quam nec authoritas, nec experientia quæ cōuenit, comitari solet.*

C ¶ *Externa cēsentur; nobilitas, diuitiæ, quas in seculo habuit, honor, & similia. Et horum, cæteris paribus, aliqua ratio est habenda: alia tamen maioris momenti sunt, quæ, quamuis hęc desint, ad electionem possint sufficere.*

Quinta ad corpus pertinet; in 8
quo, quod ad sanitatem, speciē
externam, * & ætatem attinet, B
habenda est ratio, hinc quidē decentiæ & authoritaris, inde verò virium corporis, quas eius munus exigit; vt in eo fungi officio suo ad Dei ac Domini nostri gloriam possit.

Sexta * circa res externas est, C
inter quas, quæ magis ad ædifi- 9
cationem, & Dei obsequium in eo officio conferunt, præferri debent. Huiusmodi esse solent existimatio ac bona fama: & demū quæ ex cæteris ad authoritatem cum externis, & cum ijs qui de Societate sunt adiuuant.

Denique ex eorum numero es 10
se debet Præpositus Generalis, qui in omni uirtutū ornatu clarissimi, & de Societate optime meriti, & diu in eadem tales esse perspecti sunt. Et si aliquæ ex dotibus superius dictis deessent; certè non desit eximia probitas, & amor erga Societatem, ac iudicium bonum, quod etiam idonea doctrina comitetur. In reliquis enim per eos, qui ad eius auxilium destinandi

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

destinandi sunt (de quibus inferius dicetur) cum auxilio & fauore diuino multa suppleri poterunt.

DE AVTHORITATE PRÆPOsiti Generalis erga Societatem, ac de officio eius. Cap. III.

1 VT bene gubernetur Societas; expedire valde videtur, vt Præpositus Generalis omnem habeat authoritatem in Societatem ad ædificationem: quæ potestas (vnde Præpositi officium cognoscitur) hæc erit; primum Præpositus Generalis per se, & per alios admittere in Domibus, vel Collegijs, vel vbicunque libeat, poterit eos, qui ad institutum Societatis ei idonei videbuntur; siue ad pro-
A bationem,* siue ad professionē,' siue in Coadiutores formatos, vel Scholasticos approbatos ad-
B mittendos censeat. * Poterit etiā eosdem dimittere, & à Societate remouere.' Eius-

IN CAPVT III.

A ¶ *CVM vnum vel plures ad professionem per alium admiserit; prius nominatim de eis certiorem fieri, & de eorum dotibus ipsi satisfactum esse oportebit; vel hoc munus admittendi pro suo arbitratu (iuxta id, quod in quinta Parte dicitur) alicui, cui perinde, ac sibi ipsi, confidat, peculiariter committat.*

B ¶ *Iuxta id, quod in secunda Parte de dimittendi ratione dictum est.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Eiusdem erit, quos mittendos iudicauerit, & 2
quòcunque volet, ad studia litterarum mittere. Poterit & eosdē reuocare ante, vel post absoluta studia, ac transferre ab vno in alium locum; prout addipsorum particulare, & ad vniuersale bonum Societatis magis conuenire in Domino existimabit.

Totam habebit superintendentiam, & gubernationem Collegiorum; quod ad Scholasticos, & Præceptores, & officiales attinet; inter quos primas tenent Rectores; quos constituere, ac remouere poterit; eamque facultatem eisdem communicare, quā senserit in Domino conuenire; & per huiusmodi Rectores administrationem Collegiorum exercebit in ijs, quæ ad ædificia, & temporalia ipsorum bona in Scholasticorum vsum comparata pertinent; vt in litteris Apostolicis continetur. 3

Curabit etiam; * vt illi rationem officij sui eo modo, qui conuenire maxime videbitur, reddant. Et quod de Collegijs dicitur, de Vniuersitatibus Societatis eius curæ cōmissis dictum intelligatur. Res enim earum, quæ ad vitæ ac doctrinæ institutionem pertinent, administrare, Præpositi Generalis munus erit; quod per Ministros à se iuxta Constitutiones constitutos exercebit, & cæt. 4

C ¶ *Siue reddenda sit ratio eidem, siue Præposito prouinciali, siue alij cuipiā, qui ad eam exigendam potestatem commissariam habeat.*

D ¶ *Per*

Est item penes Præpositum Generalem omnis facultas

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

cultas agendi quosuis contractus emptionum aut venditionum quorumlibet bonorum temporalium mobilium tam Domorum, quàm Collegiorum Societatis; & imponendi, ac redimendi quoslibet census super bonis stabilibus ipsorum Collegiorum in eorundem vtilitatem ac bonum, cum facultate sese onere liberandi restituta pecunia, quæ data fuerit. Alienare autem, aut omnino dissoluere Collegia, vel Domos iam erectas Societatis sine generali eius Congregatione Præpositus Generalis non poterit.

6 De ijs verò, quæ Societati ita relinquuntur, vt ipsa pro suo arbitratu ea disponat (siue bona stabilia illa sint, vt domus aliqua, uel prædium nõ alicui certo Collegio ab eo, qui relinquit determinatè applicatum uel annexum; siue mobilia, cuiusmodi sunt pecunia, triticum, & quæuis alia mobilia) idem Generalis disponere poterit aut vendendo, aut retinendo, aut huic vel illi loco id, quod ei videbitur, applicando; prout ad maiorem Dei gloriam senserit expedire.

7 Et Præpositi Prouinciales, aut locales, & Rectores, & alij eius Commissarij eam partem huius facultatis habebunt, quam ipsis Generalis communicauerit. Neque vero collegiales ad huiusmodi actus collegialiter erunt congregandi.

8 Sicut ad Generalem pertinet curare, vt Societatis Constitutiones vbiq; obseruen-
D tur; * ita ad eundem pertinebit, in ijs, quæ accidunt, vbi dispen-

D § *Per seipsum exercere debet*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

bet Generalis hac potestate; & per alios in casibus urgentioribus id etiam præstare poterit, vbi sine incommodo insigni expectari nequit; vel vbi peculiariter alicui, cui, tanquam sibi ipsi, fideret, præsertim in locis remotissimis, qualis est India, committeret. Et intelligendum est, dispensare posse, vbi eam esse mentem Constitutionum, vt dictum est, consideratis circunstantijs particularibus, & non aliter, in Domino iudicaret.

satione opus est, habita ratione personarum, locorum, temporum, & aliarum circunstantiarum, dispensare: quod munus ea cum prudentia, quam lux æterna communicauerit, finem earundem Constitutionum intuendo, qui alius non est, quàm maius Dei obsequium, & eorum bonum, qui hoc viuendi institutum sequuntur, præstabit. Idque * tam de experimentis eorum, qui in probationibus versantur, quàm de alijs rebus, in quibus eam fuisse mentem eorum, qui Constitutiones condiderunt, a[illegible]loriam Dei ac Domini nostri iudicabitur, dictum sit. E

Idem

E ¶ *Penes Generalem erit, vt omnia experimenta, & plura etiam, quàm illa sex, de quibus in Examine dicitur, fiant; vel vnum aut plura eorum omittantur; vel cum alijs permutentur, constituere, quando alicui non conueniret, quod generatim conuenit; cuiusmodi esset hospitale, vel peregrinatio, vel lectio, vel aliqua ex alijs probationibus.*

F ¶ *Vt*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

9 Idem Generalis in missionibus omnem habebit potestatem; eis tamen nulla ratione repugnando, quæ à sede Apostolica (vt in septima Parte dicitur) proficiscuntur. Mittere ergo poterit omnes sibi subditos, siue professionem emiserint, siue non emiserint (quos mittendos iudicaue-
F rit) * ad quaslibet mũdi partes, ' ad quoduis tempus vel definitum, vel indefinitum, prout ei videbitur, ad quamuis actionem ex ijs, quibus vti ad proximorũ auxilium Societas solet, exercen-
G dam. * Poterit etiam missos reuocare, ' & in omnibus denique, vt ad maiorem Dei gloriam fore
H sensserit, procedere. * Idem, cum talenta hominibus Societatis nostræ donata cognoscat, officia Prædicatorum, Lectorum, & Confessariorum distribuet. ' De alijs officijs tantundem intelligatur: & quem-

F ¶ *Vt inter fideles in Indijs, & inter infideles, ubi sunt aliqui incolæ Christiani, &, etiam si nulli sint, in quibusdam casibus, vel necessitatibus vrgentioribus: Id tamẽ magna consideratione præcedente fieri debet.*

G ¶ *Non solũ missos per præcedentem Præpositum, vel per seipsum, sed etiam per summum Pontificem, nullo tempore definito, potest reuocare; vt in litteris Apostolicis gratiarũ anno quadragesimo nono per Paulũ Tertiũ nostrum sanctũ Patrẽ nobis concessarũ cõtinetur.*

H ¶ *Hoc, sicut alia multa dicta, & dicenda, poterit exequi Generalis per suos ministros, siue Præpositi locales illi fuerint, siue non.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

& quemlibet eo in munere, quod conuenientius ad diuinum obsequium, & salutem animarum obituros in Domino videbitur, constituet.

Eius erit, vti facultatibus a Sede Apostolica Societati concessis, & eam partem illarum vnicuique inferiorum communicare, quam in ipso bene collocatam ad finem diuini obsequij nobis præfixum existimauerit. Eiusdem erit, reuocare eas, vel contrahere, ad eandem regulam diuini beneplaciti omnia exigendo. 10

Eiusdem Generalis erit, correctionibus vti, ac pœnitentias, quæ ad satisfactionem quorumcunque defectuum conuenire videbuntur, habita ratione personarum, & aliarum circunstantiarum, iniungere: quarum consideratio eius charitati cum prudentia coniunctæ, qua ad Dei gloriam vtetur, committitur. 11

Eiusdem erit, conuocare Societatem ad generalem Congregationem (quando alijs de rebus, quàm de electione Præpositi agendum) & statuere, vt Prouincialis etiam congregatio conuocetur, cùm expedire iudicauerit; & diuigere eos, qui conuenerint, ac suo tempore, ijs absolutis, quæ tractanda erant, dimittere. 12

Sine eius facultate & approbatione nullus possit dignitatem vllam extra Societatem admittere; nec ille facultatem huiusmodi dabit, nec id approbabit, si Sedis Apostolicæ obedientia ipsum non compelleret. 13

Constituat

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

14 Constituat idem, vt dictum est, per seipsum Rectores Collegiorum & Vniuersitatũ, ac Præpositos locales Domorum, quos
I aptiores fore iudicauerit; * Prouinciales itidem Præpositos ad triẽnium ut plurimum (quamuis & contrahi, & prorogari etiam id spatium temporis possit, quando ad maiorem Dei ac Domini nostri gloriam id fore uidebitur.) Quibus etiam eam potestatem communicabit, quam duxerit communicandam.

15 Poterit etiam eam reuocare, restringere, & etiam augere, & administrationis rationem ab eis exigere. Quòd si Prouinciali facultatem constituendi Præpositos locales, & Rectores communicauerit; eiusdem Generalis erit, eosdem confirmare, uel remouere.

K * Idem officiales reliquos ad
16 gubernationem Societatis necessarios, ut Procuratorem generalem, & Secretarium Societatis constituet; eam illis facultatem, quam pro negotiorum ac perso-

I ¶ *Cum ijs, qui bene suum officiũ faciũt, et ei possũt satisfacere, in triẽnij definito spatio nihil deperit; quandoquidẽ hoc tempus et contrahi, et prorogari poterit: cũ ijs, qui se parũ idoneos ostẽderẽt, id cõmodi accedit, vt sine nota, cursu triẽnij peracto, remoueri possint: nisi ante id tempus ratione vniuersalis boni Generali remouẽdi uiderẽtur.*

K ¶ *Quanquam poterit ad has electiones, et res alias graues & dubias rogare sententias aliorum, quos iudicauerit in Domino bene sensuros; constituere tamen, in eius erit potestate.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

narum ratione conuenire in Domino iudicabit, cõmunicando.

Idem poterit non expectata Generali Congregatione Domos, Collegia, Vniuersitates Societati oblatas accipere, & in Fundatores cũ priuilegijs in quarta Parte dictis eos, quos in Domino admittẽdos duxerit, admittere; & Lectores, Sacerdotes, & alia, quæ occurrerint, prouidere. Erit tamen ei curandum, vt cum huiusmodi conditionibus admittat, ex quibus Societas commoditatem ad propositum sibi diuini obsequij finem, & non detrimentum sentiat. Sed si experimento compertum esset, grauari magis, quàm iuuari Societatem, nec Præpositus Generalis de remedio prospiceret; in prima generali Societatis Cõgregatione, vtrum huiusmodi Domus, Collegium, vel Vniuersitas relinqui, an teneri cum tali onere expediat, agi poterit. 17

Transferre, vel dissoluere Domos, vel Collegia iam erecta, aut in vsum Societatis professæ redditus eorum conuertere Præpositus Generalis, vt in quarta Parte dictum est, non poterit. 18

Cognoscat, quoadeius fieri poterit, conscientias eorũ, qui sub eius obedientia sunt; ac præcipuè Præpositorum Prouincialium, & aliorum, quibus munera maioris momenti committit. 19

Generatim loquendo, in rebus omnibus, quæ ad propositum Societati finem perfectionis & auxilij proximorum ad gloriam Dei faciunt, omnibus præcipere in obediẽtiæ virtute possit: Et quamuis alijs 20

inferio-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

inferioribus Præpositis, vel Visitatoribus, vel Commissarijs suam facultatem communicet; poterit tamen approbare, vel rescindere quod illi fecerint, & in omnibus quod videbitur, constituere: & semper ei obedientiam ac reuerentiam (vt qui Christi vices gerit) præstari oportebit.

DE AVTHORITATE, VEL prouidentia, quam Societas hbere debet erga Præpositum Generalem. Cap. IIII.

A * FAcultas, vel prouidentia Societatis erga Præpositum, habita semper ratione boni vniuersalis, ac maioris ædificationis, sex in rebus, quæ ad Dei gloriam iuuare possunt, consistit.

IN CAPVT IIII.

A ¶ ET exercebit eã per Assistentes, de quibus mox dicetur.

B ¶ Vrgere

2 Prima ad res externas pertinet vestitus, victus, & expensarum quarumlibet ad personam Præpositi spectantium; quæ omnia vel augere, vel imminuere poterit Societas; prout Præpositum ipsum ac se decere, & Deo gratius fore iudicabit. Et huic Societatis ordinationi Præpositum acquiescere oportebit.

3 Secunda ad corporis curam pertinet, ne in laboribus, vel rigore nimio mensuram excedat. Quæ etiam in re ad moderationem se reduci sinet Superior,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

perior, & Societatis arbitrio acquiescet.

Tertia ad animam eius spectat; cùm etiam viris 4
perfectis aliquando huiusmodi cura vel circa personam, vel circa officium sit necessaria. Habeat ergo Societas cum Præposito Generali (& idem cum inferioribus fieri posset) aliquem, qui accedens ad Deum in oratione, postquàm diuinam bonitatem consuluerit, & æquum esse id iudicauerit; cum modestia debita, ac humilitate, quid sentiat in ipso Præposito requiri ad maius obsequium & gloriam Dei, admonere teneatur; siue ille sit eius Confessarius, siue alius quispiam per Societatem designatus, qui ad hoc negotium quàm maximè aptus videatur.

Quarta est, quòd, * siquis vrgeret (licet eum non obligando 5
sub pœna peccati) vt dignitatem aliquam admitteret, in qua Præpositi officium necessariò relinquendum esset, non posset sine consensu Societatis eam admittere, Societas autem, semper intuendo quæ ad maius Dei obsequium & gloriam pertinent, si obedat se velle eum ad tale officium admittendum obligare. *Nam in huiusmodi casibus, vbi cessat obligatio, non debet, nec potest sine probatione Societatis eam admittere: nec Societas approbabit, si Pontifex præcepto, quod ad peccatum obliget, non compelleret.*

B ¶ *Vrgere intelligendum est; si Princeps aliquis secularis id curaret: & ordinaret summus Pontifex aliquā sumere dignitatem; non tamen ita absolutè imperando, vt ostē*

C ¶ *Vt*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

obedientia Sedis Apostolicæ non compulerit, assensum nunquam præstabit.

6 Quinta locum habet, si accideret, vt valde negligens, vel remissus esset in rebus magni momenti ad Præpositi officium pertinentibus propter corporis grauem ægritudinem, aut senium, spe emendationis ea in parte sublata, vnde multum detrimenti publicum bonum pateretur. Tunc enim Coadiutor, vel Vicarius, qui Generalis officio fungatur, est eligendus; sive ipsemet Præpositus cum cum approbatione Præpositorum Prouincialium sibi substituat; siue illi cum approbatione duorum Præpositorum localium, vel Rectorum vniuscuiusque Prouinciæ cum per litteras pluribus suffragijs eligant ad Societatis gubernationem cum ea facultate, quæ Generali, vel ipsi Societati, si ea eligeret, communicanda videretur.

7 Sexta locum haberet in quibusdam casibus (quos speramus per Dei bonitatem, aspirante ipsius gratia, nunquam euenturos) cuiusmodi essent peccata mortalia in externum actum prodeuntia, ac nominatim

C copula carnalis; * vulnerare quen

quam; ex redditibus Collegio-

rũ aliquid ad proprios sumptus

D assumere; * vel cuiuis extra Socie-

tatem

C ¶ *Vt cum aliquo armorum gerere, vel cultello, vel re quauis, cum qua insignis læsio inferri potest.*

D ¶ *Id agitur peculiariter, vt non det consanguineis, vel eis, qui coniunctionem aliquam secularem cum ipso habent:*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

habent: & nō præcluditur ostiū, vt fiat eleemosyna, vel detur, quod cōuenit, ei, cui dari debere ad Dei gloriā Generalis sentiret.

E ¶ *Quoniam, qui curam aliorū, præcipuè tam vniuersalem habent, iniustè calumniam à multis pati varias ob causas possunt; diligenter animaduertere oportet, vt probationes dictorum defectuum sint, quā fieri possit, efficacissimæ, morali modo loquendo.*

tatem donare; vel aliqua stabilia bona domorum, aut Collegiorū alienare; vel prauam doctrinam habere. Siquid ergo horum acciderет, potest ac debet Societas * (si de re sufficientissimè constaret) eum officio priuare, &, si opus est, à Societate remouere, in omnibus præ oculis habendo quod ad maiorē Dei gloriam & vniuersale bonum Societatis spectare iudicabitur. E

DE MODO, QVO PROcedere debet Societas in ijs, quæ ad Præpositum Generalem pertinent. Cap. V.

1 IN primis Præpositi Prouinciales, quos Generalis ipse per se constituit, in conspectu Dei considerare & efficere quod vniuersali bono Societatis debent in prædictis ad Præpositum Generalem pertinentibus, prout in Domino senserint, teneantur.

2 In ijs, quæ ad sumptus & curam corporis eius, & res alias minus graues pertinent, cōgregatione opus

non

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

A non est; sed * vt Societas viros quatuor ei assistentes, qui discretione, ac zelo communis boni Societatis polleant, constituat: Qui quidem apud Præpositum manentes, in conspectu Creatoris ac Domini sui dicere, ac efficere, quidquid circa tria prima in præcedenti capite dicta ad maiorem Dei gloriã fore senserint, teneantur.

3 Electio verò quatuor huiusmodi Assistentium eorum erit, qui Præpositum eligent, quando ad id congregantur. Quòd si vel mortem obiret, vel à Præposito Generali diutius abesse propter causas graues aliquem ipsorum oporteret; non repugnantibus Prouincialibus Societatis, Præpositus Generalis aliũ substituet, qui cum approbatione omnium, vel maioris partis eorũ manebit in demortui, vel absentis loco.

4 Tertiò si accideret aliquod ex peccatis (auertat id Deus) quæ sufficiunt ad Præpositum officio suo priuandum; simul atq; res per testimonia sufficientia, vel ipsius affirmationem constaret; iuramento obstringantur

IN CAPVT V.

A ¶ PROFESsi sint, si commodè fieri poterit. Et, si aliquando huiusmodi Assistentes (vel aliquis eorũ) à Præposito recederent, missi ad hanc vel illam partem, vt citò redeant; necesse non erit alios in eorũ locum subrogare: si diu eos abesse oporteret, alij subrogentur. Verum Præpositus Generalis sine graui causa vel necesitate eos procul à se mittere nõ debet.

B ¶ Rem

puatuor

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

B ¶ *Rem nihilominus secretã teneant, quantũ fieri poterit; cum alijs etiam eiusdem Societatis, donec veritas eluceat; vt, si certum esse, quod quatuor sibi persuaserant, non inueniretur, iniusta infamiæ nota Præposito non inuratur.*

quatuor Assistentes ad id Societati denunciandum, & cum omnium, vel certè trium subscriptionibus Congregationem; *id B est Præpositos Prouinciales cum duobus alijs, quos singuli ex sua Prouincia secum adducent (qui cõgregari tenebuntur) conuocandam. Et si res diuulgata, & communiter manifesta esset; non expectata quatuor Assistentiũ conuocatione, Prouinciales alij alios vocando cõuenire deberent: Et ipso primo die, quo in locum huiusmodi Cõgregationis ingre

C ¶ *Cùm*

dientur, vbi aderunt quatuor illi, qui conuocarũt, cum alijs congregatis, rem is aggrediatur, cui omnia notiora sunt, & accusatio dilucidè explicetur; qua audita, Præpositus foras egredi debebit: & antiquissimus ex Prouincialibus simul cũ Secretario, & alio Assistente de tota re scrutinium faciat, & primò quidem, an constet de peccato, quod obijcitur, deinde an huiusmodi sit, vt propter id priuari officio debeat; & idem suffragia promulget, quæ, vt sufficiant, duas tertias partes excedent; & tunc statim de alio eligendo agatur: &, si fieri potest, non prius inde egrediantur, quàm Societas Generalem Præpositum habeat: & si eo die res transigi nõ poterit, in sequenti, vel quàm expeditissimè fieri poterit,

eo modo

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

eo modo quo in octaua Parte dictum est transigatur.

C 5 * Si defectus deprehensi non fuerint eiusmodi, vt priuandus officio suo, sed tantùm corrigendus uideretur; quatuor eligantur, quibus cura iniungatur considerandi quæ correctio ei conueniat: & si non conuenirent, paribus suffragijs existentibus, quintus adiungatur, uel tres alij; ut quid in Domino conueniat, constituant.

D 6 * Si accideret Præpositum Generalem ad Societatis gubernationem esse inutilem, re partim coram

C ¶ *Cùm defectus ad depositionē sufficientes non deprehenderēiur; alijs de rebus agatur, propter quas cōuocata Societas videatur; et quod ad Præpositum attinet, dissimuletur: immo quoad eius fieri poterit, nullo tempore diuulgari debet. Et sic, cùm conuocātur, præmoneri, & post rē discussā seriò iniungi conscijs, & præsertim Prouincialibus, oportet, ne cui indicent. Et cùm constitutum fuerit, illum officio priuare, tunc etiam cum Præposito Generali secretò agendum est, vt ipsemet officio se abdicet: vt hoc promulgari, & peccatum ac officij propter peccatum priuatio occultari possit.*

D ¶ *Omnino esset inutilis, qui vsu rationis careret, quique in morbum minimè curabilem incidisset, tamque grauem, vt rebus sui officij vacare non posset, nec aliquando vacaturus speraretur. Si morbus talis non esset, vt de sanitate desperandū videretur; sine Congregatione generali Vicarius per eundem Præpositum posset constituti, vt*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

tui, vt ipsius officio, donec conualesceret, omnino fungeretur; &, recuperata sanitate, concessa ei prius facultas cessabit.

E ¶ *Hinc apparet, necessarium nō esse ad hoc statuēdū ad Congregationē venire; nisi obedientia Sedis Apostolicæ intercederet, quæ Præpositum, vel Societatem (vt dictū est) ad peccatum obliget, nisi res ad effectum perducatur.*

coram eo, & partim in eius absentia agitata, dispiciatur, an eligi Vicarium absoluta cum potestate, quamuis sine nomine Præpositi Generalis (quandiu uixerit qui tunc erat) oporteat: & id, si pluribus, quàm dimidiæ parti suffragiorum, uisum fuerit, sic agendum erit. Si id necessarium fore non iudicarent, uidendū erit, an præter ministros illos, quorum opera Generalis utebatur, Societas alios prouidere debeat, ut, subleuato magis eo & adiuto, non desideraretur, quod ad gubernationem Societatis conueniret. Et ea in re sequi oportebit quod plus, quàm media pars eorum, qui congregati sunt, statuerit. Si ageretur de dignitate, quam utplurimum pati non potest Præpositi officium; si non compulerit talis obedientia summi Pontificis, quæ ad peccatum obligare posset; res in consultationem ne adducatur: * sed id omnino tanquam certum tenendum est, nec debere, nec posse consensum ad huiusmodi dignitatem admittendam præstari. E

DE

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

DE IIS, QVÆ IVVARE poterunt Præpositum Generalē, vt suo officio bene fungatur. Cap. VI.

1 CVM proprium Generalis officium non sit concionari, nec confessiones audire, nec alia huiusmodi (in quibus tamen ille, vt particularis persona, videbit, quid præstare possit, cum ei per alias occupationes officij sui proprias licebit, & non aliter)
A * sed ita regere vniuersum huius Societatis corpus, vt conseruetur, & gratia diuina aspirante in bono

IN Caput VI.

A ¶ *HOC præstabit in primis authoritate, & exemplo vitæ suæ, & charitate ac dilectione Societatis in Christo Domino nostro, & oratiōe assidua ac desiderijs plena, & sacrificijs, quæ gratiam conseruationis & augmenti huiusmodi impetrent: & ex ijs, quæ præstare ipse potest, hoc maximi momenti apud eum esse debet, & in quo plurimum in Domino confidat. Est enim in primis efficax ad gratiam à diuina Maiestate impetrandam, à qua, quod expetitur, procedit: idque potissimum faciet, cùm necessitas occurrerit; tum etiam id faciet, solicitudinem adhibendo ad Constitutionum obseruationem, miungendo crebrò sibi rationem reddi eorum, quæ in Prouincijs omnibus geruntur per Prouinciales, scribendo eisdem quod sentit de rebus ad se relatis, & curando, vt prouideatur, vbi conuenit, per se, & ministros; de quibus agetur.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

bono suo statu, & modo procedendi ad Dei & Domini nostri gloriam crescat, ad quem sibi propositum finem sua potestate vti debet.

Præter dona illa perfectionis magnæ spiritualis, 2
ac virtutum, de quibus secundo capite dictum est, bonis etiã ministris ad munera particularia obeunda opus habet: Quamuis enim per seipsum aliquãdo in illis versetur; habeat tamẽ necesse est Præpositos inferiores (quos viros selectos esse oportet) quibus multum potestatis conferre, & huiusmodi res particulares ferè semper committere possit. Eius autem crebrior communicatio inter Præpositos inferiores cum Prouincialibus erit; horum autem cum Rectoribus, & Præpositis localibus, vt melius subordinatio conseruetur. Aliquando tamen Generalis vel vt pleniorem rerum omnium notitiam habeat, vel propter alia, quæ sæpius accidere solent, ipsemet cum Rectoribus, & Præpositis localibus, & particularibus etiam personis aget; eosdemque consilio, reprehensione, &, si opus est, correctione iuuare studeat; Quandoquidem eius est munus, defectus Præpositorum inferiorum supplere, ac cum diuino fauore & auxilio quod in ipsis perfectum non est, ad perfectionem perducere.

Ad omnia etiam conferet, si Generalis litteras 3
Apostolicas, & concessiones omnes, quæ ad institutionem, facultates, vel priuilegia Societatis pertinent, & quoddam eorum compendium apud se habuerit, catalogum itidem vnum omnium Domorum,

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

rum, & Collegiorum Societatis cum ſuis redditibus, & alterum perſonarum omnium, quæ in quauis Prouincia verſantur, non ſolùm Profeſſorum, & Coadiutorum, qui formati, ac Scholarium, qui approbati dicuntur; ſed etiam illorum, qui in probationibus exercentur, vbi eorum nomina & qualitates ſcribantur: & hunc catalogum renouandum ſingulis annis, ſi conuenire videbitur, curabit. Et demum omnia, quoadeius fieri poterit, perſpecta habeat, vt in omnibus rebus melius poſſit, quæ ad gloriam diuinam pertinent, prouidere.

4 Quod in vniuerſum in ſexta Parte capite tertio dicitur, eos, qui de Societate ſunt, negotijs ſecularibus, licet pia alioqui eſſent, implicari non debere; id Generali magis, quàm reliquis omnibus, conuenit: * ne in eis, vel aliis etiam rebus piis quidem, ſed ad Societatem non pertinentibus, ita occupari ſe ſinat, vt tempus ac uires ad ea, quæ pertinent ad ipſius officium (quod quidem magis, quàm totum hominem requirit) eum deſtituant.

B ¶ *Hoc intelligendum eſt, quatenus declinari poterunt. Sed demũ prudentia docebit, num per ſe aut alios de Societate debeat nonnunquam aliquorum piorum operum, quæ ad Societatem non pertinent, curam ſuſcipere; vel quòd magni ſint momenti in Dei obſequio, vel in gratiam eorum, qui id impetrare ſtudent.*

* Sed

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

C ¶ *Præscribere ordinem, qui tenendus est (si talis non esset, qualis conueniret) ubi residet, & etiam alijs in locis, Præpositi Generalis est. Sed executio alijs, vt dicitur, demandabitur.*

* Sed nec in executione ministeriorum particularium ad Societatem pertinentium, quæ per alios effici possunt, magnopere occupari deberet; cuiusmodi esset peculiaris alicuius domus cura, quod ad sustentationem temporalem, & gubernationem eius attinet: quin potius, vt superius dicitur, suos quouis in loco, etiam vbi ipse residebit, officiales habeat; in quos si totam curam nõ C 5

D ¶ *Quo-* reiecerit, subleuetur certè ab eis, & huiusmodi curæ occupatione liberetur.

Sic etiam in quauis Prouincia eos habeat Prouinciales tam probatæ fidei, tamque idoneos, vt qui intelligit magna ex parte ex his & localibus bonam gubernationem Societatis pendere. Cùm autem illi tales fuerint, laborem cum illis in rebus, quæ id patiũtur, diuidẽdo, & de omnibus grauioribus certiorem se fieri curando, plus otij, ac temporis sibi relictum, vt rebus vniuersalibus vacet, quæ solus ipse obire potest, intelliget. Plus etiam lucis ad perspiciẽdum, quid in illis facto opus sit, se habere experietur; si ipsius intellectus eam lucem, qua donatus est, ex parte non amiserit; vt eis accidit, qui plus æquo in rebus particularibus, ac exiguis occupantur: vnde opprimi & debilior reddi intellectus acies ad res vniuersales perspiciendas solet. 6

Nec

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

7 Nec ſolum Præpoſitus Generalis ad res particulares (vt dictum eſt) miniſtris opus habet; * ſed etiam ad vniuerſales, & ſui officij proprias, vt eis bene ac ſuauiter poſſit ſatisfacere. Habeat igitur neceſſe eſt, qui multa in memoriam reducendo, ad ſollicitudinem curandi res tam multas officij ſui, qui etiam conſilio ad eas ordinandas, demum qui diligentia ac labore ad eas opere complendas adiuuet. Id enim compertum eſt, quòd nec viri vnius memoria tam multarum rerum recordationi ſatis ſit; nec, ſi id præſtaret, vnius intellectus ad eaſdem bene conſiderandas & ordinandas ſatis eſſet; nec, quamuis & hoc poſſet, vires vnius ad eaſdem exequendas ſufficerent.

8 Ad primum illud de ſollicitudine omnia curandi aliquo miniſtro ei opus eſt, qui ordinariè apud ipſum maneat; * qui

D ¶ *Quoniam qui cum tam multis hominibus, deque rebus tam variis & tanti momenti agere debet, ſi aliorum miniſterio non iuuaretur, onus ferret intolerabile, quod ne magna quidem cum diſtractione animi, & ſanitatis ac longioris vitæ diſpendio bene poſſet ſuſtinere. Et ſic videre eſt, eos omnes, quibus gubernationum alicuius momenti cura eſt commiſſa, quò illis ſatisfacere poſſint, multis ad id auxilijs ſubleuari. Vnde & Generalis, vt bene, expeditè, & ſuauiter ſuum officium faciat, eiſdem indiget auxilijs.*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

E ¶ *Huius officium erit, ex omnibus litteris, & informationibus summam in pauca redigere, & capita eorum quæ Superiori proponenda sunt & quæ postulant, vt respondeatur, vel aliquid agatur; &, prout se extendet munus à Generali commissum, litteris poterit respondere; siue Generalis, siue ipse Secretarius de ipsius commissione eas subscribat: & Generali eas, vel secundum eius voluntatem Assistentibus, vel alicui eorum, aut etiam nulli ostendat; prout res ipsæ, de quibus scribitur, & ratio personæ Secretarij exigunt.*

* qui pro memoria, & manibus illi sit ad omnia, quæ scribenda, & tractanda fuerint; ac breuiter ad res omnes officij sui obeundas; qui induat Præpositi personam; &, præter potestatem, totum officij eius pondus humeris suis impositum esse existimet. E

Hic Præpositi Minister vir esse sollicitus & discretionis, &, si fieri posset, doctrinæ dono, & specie honesta, ac modo agendi verbo & litteris cum omni hominum genere præditus esse deberet; quique in primis esset vir, cui confidenter quidquis committi posset; quique Societatem in Domino diligeret: quò vtilius eius opera ac ministerio vti Præpositus Generalis ad gloriam diuinam valeat. 9

Secundum auxilium, videlicet consilij ad res graues, quæ se offerunt, ordinãdas, & cõstituendas, quàm 10

F ¶ *Etiam*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

quàm sit Generali Præposito necessarium, ex eorum multitudine, & ex humani intellectus natura, qui tam multas in partes consideratione diuidi nequit; vel certè ad id, quod oportet, in eis partibus dispiciendum, ac prouidendum non sufficit, potest intelligi. Videtur ergo pernecessarium, vt aliqui sint apud Superiorem viri litteris & omnibus alijs Dei donis clari, qui ei assistant, & considerandi peculiari sollicitudine res vniuersales Societatis à Generali commissas curam habeant; quam illis posset diuidere, quo accuratius res omnes perspiciant; vt vnus rerum Indicarum inspiciendarum, alter Hispaniæ & Portugalliæ, & alius Germaniæ & Galliæ, & alius Italiæ & Siciliæ curam haberet; & sic de alijs, quando Societas in plures partes spargeretur. Quisque autem ex eis peculiari oratione, & suis in sacrificijs recordatione Deo partem illam sibi specialiter commissam commendare debet, & considerare, quid in ea magis ad id consequendum, quod sibi Societas proponit, iuuare posset. Conferendum etiam cum alijs esset, siquid ad rem facere magnopere videretur. Res autem inter se discussas

F Generali referre possent. * Iidem etiam attenderent ijs rebus, quæ vel à Præposito, vel etiam à Secretario Societatis proponerentur; vt magis inter ipsos discussæ Superiori referantur.' Et in vniuersum in considerandis & tractan-

F ¶ *Etiam res scribendæ maioris momenti, et instructiones eorum, qui huc & illuc mittuntur, cum his antequàm scriberentur,*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

tur, possent conferri: quodque eis uideretur, posset Secretarius Superiori referre; et tãtundem in ijs, quæ ad doctrinã pertinẽt. Hæc autem non solum subleuarẽt Generalem, sed etiam rebus illis, quæ ab ipso constituerentur, maiorem authoritatem afferrent.

G ¶ *Quamgina ducentesima* Quamuis autem res grauiores cum eis tractandæ sint, statuendi tamen facultas, postquàm eos audierit, penes Præpositum Generalem erit.

dis rebus tam ad doctrinã, quàm ad praxim pertinentibus, quæ altiorem considerationem postulant, iuuare Præpositum ac subleuare debent. Præter id autem, & quòd rebus multis melius prouideri per illos poterit, prædicationi, lectioni, confessionibus audiendis, & alijs bonis ac piis operibus ad Dei gloriam & animarum auxilium vacare poterunt.

Numero autem huiusmodi Assistentes nunc quidem quatuor erunt; & quidem illi ipsi esse poterunt, de quibus superius patrigesimaseptima dictum est. 11

In tertio auxilio, videlicet diligentiæ ad exequendum vel complendum quod ad res Societati necessarias fuerit constitutum, cuiusmodi essent negotia, quæ ad Domos vel Collegia pertinẽt, expedire, tum etiam quæ illorum sunt, defendere: & generatim ad res omnes agendas, multum conferet, immo necessarium est vnius Procuratoris generalis Societatis auxilium; qui quidem Romæ resideat, ac prudentia, fidelitate, & dexteritate cum hominibus agendi, & 12

omnibus

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

omnibus alijs dotibus polleat,
G non tamen Professus sit, * nec in
Domibus Societatis professæ ha
bitet, ' sed in alia (de qua di-
H ctum est in quarta Parte) * qui
suis etiam auxilijs, ac Ministris
ad ea negotia, quæ solus non po-
test conficere, necessariis sublevetur.'

13 Cum ergo Præpositus huiusmodi habeat auxilia, tempus (quod quidem valetudo, & vires corporis permittent) partim cum Deo, partim cum officialibus, & Ministris huiusmodi agendo, partim secum seorsum considerando, ac cum auxilio & fauore Dei ac Domini nostri, quod agendum est, statuendo, impendet.

G ¶ *Quamuis Procuratorum habitatio in Domibus professæ Societatis ordinariè esse non debeat, sed in alia ipsis assignata: nihilominus, quando non tractant lites, vel quando necessitas aliqua vrgeret, vel alioqui conueniret, & ad tempus, possent in Domibus habitare. Et hoc eorum iudicio relinquitur, qui in dictis Domibus professæ Societatis alijs*

* Præpositi

præsunt, iuxta quod ordinatum, vel commissum eis fuerit à Generali, vel de ipsius intentione eis constiterit.

H ¶ *Vel vt plures Procuratores constituerentur; prout res, quæ incidunt, & necessitas vrgens diuersarum ac variarum regionum postularet.*

I ¶ *Ex ijs,*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

I ¶ *Ex ijs, quæ dicta sunt de Generali, intelligi poterit quod Prouincialibus, & localibus, & Rectoribus Collegiorum conuenit; quod attinet ad Dei dona, quibus ornari debent ad potestatem, officium, & auxilia, quæ habere eos oportet; prout expressè dici poterit in Regulis, quæ ad Præpositos huiusmodi particulares pertinent.*

* Præpositi etiam Prouinciales, & Rectores Collegiorum, vel Præpositi particulares domorum suis auxilijs pluribus & paucioribus pro necessitate, ac momento rerum ipsis commissarum sub leuari debēt; ac præcipuè ad cōsilium aliquos, cum quibus res grauiores, quæ occurrunt, communicent (quamuis eis auditis penes Superiores sit statuendi facultas) designatos habeant. I 14

DECIMA

DECLA-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

DECIMA PARS

DE MODO, QVO CONSERuari, & augeri totum corpus Societatis in ſuo bono ſtatu poſſit.

1 QVIA Societas, quæ mediis humanis inſtituta non eſt, per ea nec conſeruari nec augeri poteſt, ſed per gratiam omnipotentis Dei ac Domini noſtri IESV Chriſti; in eo ſolo ſpem conſtitui oportet, quòd conſeruaturus ſit, & promoturus hoc opus, quod ad obſequium & laudem ſuam, & auxilium animarũ inchoare dignatus eſt. Et iuxta ſpem hanc primum mediũ & maximè conſentaneum orationum & ſacrificiorum erit, quæ hac cum intentione ſancta offerri, & ſingulis hebdomadis, menſibus, & annis in omnibus locis, vbi Societas reſidet, certa ordinatione inſtitui debent.

2 Ad conſeruationem & incrementum non ſolum corporis, id eſt eorum, quæ externa ſunt, ſed etiam ſpiritus Societatis atq; ad aſſecutionem finis, quem ſibi præfigit, auxilii animarum, ad vltimum & ſuper naturalem ſuum finem conſequendum media illa, quæ cum Deo inſtrumentum coniungunt, ac diſponunt, vt à diuina manu rectè gubernetur, efficaciora ſint, quàm quæ illud diſponunt erga homines. Huiuſmodi eſt probitas & virtus, ac præcipuè charitas, & pura intentio diuini ſeruitii, & familiaritas cum

Deo

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Deo in ſpiritualibus deuotionis exercitijs, & zelus ſyncerus animarum, ad gloriam eius, qui eas creauit ac redemit, quouis alio emolumento poſthabito. Videtur itaque in vniuerſum curandum eſſe, vt omnes, qui ſe Societati addixerunt, in virtutum ſolidarum ac perfectarum, & ſpiritualium rerum ſtudium incumbant; ac in huiuſmodi maius momentum, quàm in doctrina, vel alijs donis naturalibus & humanis conſtitutum eſſe ducant. Hæc enim interiora ſunt, ex quibus efficaciam ad exteriora permanare ad finem nobis propoſitum oportet.

Hoc iacto fundamento, media illa naturalia, quæ 3
Dei ac Domini noſtri inſtrumẽtum in proximorum vtilitatem diſponunt, in vniuerſum ad conſeruationem & incrementum totius huius corporis conferent: ſi tamen & addiſcantur, & exerceantur ſyncerè ad ſolum Dei obſequium; non vt illis fiducia noſtra innitatur, ſed potius ut diuinæ gratiæ iuxta ſũmæ prouidentiæ ſuæ ordinem per hæc cooperemur, qui ad gloriam ſuam tam dona naturalia, quæ ipſe vt Creator, quàm ſupernaturalia, quæ vt gratiæ author donat, vult referri. Et ideo media humana, vel per induſtriam acquiſita, ac præcipuè doctrina exacta & ſolida, & modus eam proponendi populo in concionibus, & lectionibus, & forma agendi cum hominibus, eoſdemque tractandi diligenter curanda ſunt.

Iuuerit etiam magnopere in ſuo bono ſtatu acli- 4
ſciplina Collegia conſeruare, & ad id eorum ſuer-

ixen-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

intendentiam per illos exercere, quibus vtilitatis tẽporalis nihil ex eis poteſt accedere. Talis eſt Societas profeſſa, quæ in Collegijs eos inſtituendos curabit in perfectione vitæ, litterisque Chriſtiano dignis, qui talentum ad id ſortiti eſſe videbuntur. Hi enim pro ſeminario Societati profeſſæ, & eius Coadiutoribus erũt; &, ſi cum Collegijs Vniuerſitates etiam curæ Societatis commiſſæ fuerint, obſeruato illo modo procedendi, de quo in quarta Parte dictum eſt, ad finem eundem iuuabunt.

5 Quia paupertas velut propugnaculum eſt Religionibus, vt eas in ſtatu ſuo & diſciplina conſeruet, & à compluribus hoſtibus defendat (vnde etiam Dæmon enititur illud varijs rationibus euertere) refert plurimum ad conſeruationem & augmentum totius huius corporis, procul admodum omnem auaritiæ ſpeciem ablegaſſe; nullos redditus, vel poſſeſſiones, vel ſtipendia pro verbi Dei prædicatione, aut lectione, aut Miſſis, aut adminiſtratione ſacramentorum, aut demum rebus quibuslibet ſpiritualibus (vt eſt in ſexta Parte dictum) admittendo, nec ad ſuam vtilitatem redditus Collegiorum applicando.

6 Erit etiam ſummi momenti, vt perpetuò fœlix Societatis ſtatus conſeruetur, diligentiſſimè ambitionem, malorum omnium in quauis Repub. vel Congregatione matrem, ſubmouere, ac aditum ad dignitatem, vel prælationem vllam directè vel indirectè quærendam in Societate præcludere. Quod vt fiat,

omnes

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

omnes Professi se nihil vnquam ad eam obtinēdam acturos, & quos agere animaduerterint, delaturos, Deo ac Domino nostro voueant: & incapaces ac inhabiles ad prælationem quamuis habeantur ij, de quibus probari posset, quòd eam ambijssent. Promittant etiam Deo ac Domino nostro ad nullam etiam extra Societatem prælationem, vel dignitatem obtinendam se quidquam acturos, nec ad sui electionem ad huiusmodi munus, quoadeius fieri poterit, consensum præstituros; si eius obedientia, qui sub pœna peccati potest præcipere, eos non compulerit: sed vnusquisque videat qua ratione animarum salu ti iuxta nostræ professionis humilitatem & submissionem inseruire possit; & ne Societas his hominibus, qui ad propositum sibi finem sunt ei necessarij, priuetur.

DECLARATIONES

In decimam Partem.

Promittat etiam Deo, quòd, siquando dicto modo compulsus prælationem aliquam extra Societatem admittet,* audiet postea quouis tempore Præpositi Generalis qui pro tempore fuerit consi- A

A ¶ *Considerādo, quàm instanter, quàmq; multis rationibus curatum sit, vt aliqui de nostra Societate varios Episcopatus sumerent, cumque in multis obuiam itum sit, nec tamen in Patriarchatu & Episcopatibus Aethiopiæ admittendis resisti potuerit: de hoc auxilio ad opus illud Aethiopię, & alia similia, cùm resistendi modus deesset, cogitatum*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

consilium, vel alicuius, quem ille sibi ad hoc substitueret; quodque, si senserit melius esse quod consulitur, sit illud executurus: Non quòd habeat qui Prælatus est, aliquem de Societate Superioris loco; sed quòd sponte in Dei conspectu vult ad id faciendum obligari, quod ad diuinum obsequium melius esse intellexerit; quodque placeat esse aliquem, qui sibi cum charitate ac libertate christiana ad gloriam Dei & Domini nostri id proponat.

cogitatum est. Nõ tamẽ obligatur Societas ad hoc munus suscipiendum, quandocunque alicui ex ea Episcopatus esset admittendus: Immo libera manet, vt id oneris & relinquere, et assumere possit; vbi multum referre ad Dei obsequiũ iudicaret. Post emissam autem professionem hoc votum simplex cum alijs, de quibus diximus, emittetur.

7 Vt perpetuò totius huius corporis bonus status conseruetur, confert plurimum, quod in prima, secunda, & quinta Parte dictum est de turba & hominibus ad nostrũ institutum ineptis ne ad probationem quidem admittendis: &, si aliqui probationis tẽpore non esse idonei inuenirentur, etiam dimittendis. Siqui vero deprauatis moribus essent, aut de quorum emendatione parum speraretur, multo minus essent retinendi. Minus etiam apertum ostium esse debebit ad admittendos aliquos in Scholasticos approbatos, & Coadiutores formatos, minimè vero omnium in

B ¶ In

Profes-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Profeſsos: Non enim alij, quàm ſpiritus & doctrinæ ſelectæ viri, & multum, diuúque exercitati, & in varijs probationibus virtutis & abnegationis ſuiipſorum cum omniũ ædificatione & ſatisfactione perſpecti ad profeſſionem admitti debent. Sic enim, licet multitudo augeſcat, non imminuetur, nec debilior reddetur ſpiritus, dum tales ſint, qui in Societatis corpus cooptantur.

Cùm bona & mala capitis habitudo in uniuer- 8
ſum corpus redundet; ſummopere conferet, ſi electio Præpoſiti Generalis ea ſit, quæ in nona Parte deſcripta eſt. Et poſt hanc electionem, illa maximi erit momenti, qua inferiores Præpoſiti in Prouincijs, & Collegijs, ac Domibus Societatis eliguntur. Nam ſerè quales hi fuerint, tales & eorum ſubditi erunt. Refert etiam magnopere, præter electionem, ſi Præpoſiti particulares in ſibi ſubditos, & Generalis in particulares, ac contra Societas in Generalem (ut in nona Parte declaratum eſt) multum poteſtatis habeant; ita, vt omnes ad bonum omnia poſſint; &, ſi malè agerent, omnino ſubiecti ſint. Refert etiam, ut Superiores miniſtros idoneos (ut in eadem parte dictum eſt) ad ordinationem & executionem rerum, quæ ſpectant ad eorum officium, habeant.

Quod iuuat ad unionem membrorum huius So- 9
cietatis inter ſe, & cum ſuo capite, multum etiam ad conſeruationem boni ſtatus illius iuuabit; cuiuſmodi eſt in primis uoluntatum uinculũ, quod Charitas eſt, & mutuus amor, quem crebra communica

tio, &

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

tio, & rerum mutua notitia, eadem doctrina, & in omnibus, quantum fieri potest, uniformitas nutriet. Sed in primis id præstabit obedientiæ uinculum, quod particulares cum suis Præpositis, & hos ipsos inter se & cum Prouincialibus, & utrosque cum Generali uniet; ita, ut inter omnes diligenter subordinatio seruetur.

10 Moderatio laborum animi & corporis, & in Constitutionibus, quæ ad neutrum extremũ rigoris uel dissolutionis vergant (ut sic melius obseruari possint) mediocritas conferet ad durationem, & totius corporis in suo statu conseruationem.

11 Ad eũndem finem faciet, generatim curare, ut amor & charitas omnium etiam externorum erga Societatem conseruetur,

B * sed eorum præsertim, quorum uoluntas bene aut malè in nos affecta multum habet momenti, ut aditus ad diuinũ obsequium, & animarum auxilium aperiatur, uel præcludatur. 'In ipsa uero

B ¶ *In primis conseruetur beneuolẽtia Sedis Apostolicæ; cui peculiariter inseruire debet Societas: deinde Principum secularium, & magnatum, ac primariæ authoritatis hominum; quorum fauor, aut alienatio animi multum facit, vt ostium diuino seruitio, & bono animarum aperiatur, vel præcludatur. Sic itidem, cùm aliqui malè affecti esse intelligerentur, præcipuè si homines sint non vulgaris authoritatis, orandum est pro eis, vtendumque rationibus*

R *conue-*

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

conuenientibus, vt in amicitiam redeant, vel certè aduersarij non sint: idque non timore contradictionum, vel, quòd asperius quid quam nobis inde posset accidere; sed vt per huiusmodi hominum beneuolentiam magis in rebus omnibus Dei obsequium & gloria crescat.

¶ *Ad hoc etiam curãdum est, vt Domus, & Collegia in locis, vbi sit purum & salubre cœlum, habeantur, & non in eis, qui contrariam habent proprietatem.*

rò Societate nec sit nec sentiatur animorum propensio ad partem alterutram factionis; quæ esset fortassis inter Principes vel Dominos Christianos; sed sit potius quidam vniuersalis amor, qui partes omnes (licet sibi inuicem contrariæ sint) in Domino nostro amplectatur.

Iuuerit etiam moderatus & 12
prudens vsus gratiarum per Sedem Apostolicam concessarum, solius auxilij animarum fine
syncerissimè nobis proposito. Sic enim diuina bonitas opus hoc quod cœpit, promouebit; ac bonus odor, qui veritati bonorum operum innitatur, hominum deuotionem augebit: vt & à Societate ipsi iuuari, & eandem ad propositum sibi finem obsequii & gloriæ diuinæ Maiestatis iuuare curent.

* Conferet etiam, rationem C
habere valetudinis; vt ea in par- 13
ticularibus conseruetur, quemadmodum tertia in Parte dictum est; & vt demum omnes obser-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

obseruationi Constitutionum studeant, ad quam easdem scire, saltem quæ ad quemlibet pertinent, necesse est. Quare legere, uel audire easdem singulis mensibus oportebit.

FINIS.

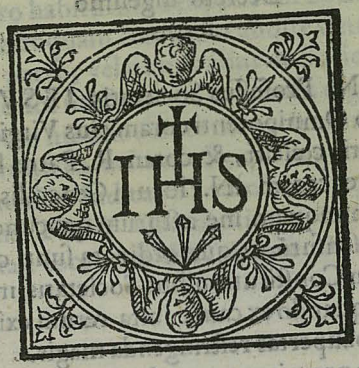

ROMÆ, M. D. LXX.

Apud Victorium Hælianum.

Cum facultate Superiorum.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

FORMVLA VOTORVM SIMPLICIVM, QVAE PROFESSI EMITTUNT post professionem, iuxta Constitutiones, Parte Sexta, Capite secundo, & Parte decima.

QVAE formula extracta est ex prima Congregatione generali, titulo sexto, Decreto uigesimo tertio.

1 EGO .N. Professus Societatis IESV, promitto Deo Omnipotenti coram eius Virgine Matre, & tota curia cœlesti, & coram R. Patre Præposito Generali, vel coram .N. locum Generalis Præpositi tenente nunquam me acturum quacunque ratione, uel consensurũ, ut, quæ ordinata sunt, circa paupertatem in Constitutionibus Societatis, immutentur: nisi quando ex causa iusta rerum exigentium uideretur paupertas restringenda magis. 2

Præterea promitto nunquã me acturum vel prætensurum, ne indirecte quidem, vt in aliquam prælationem, vel dignitatem in Societate eligar, vel promouear. 3

Tum, si quem sciam id curare, vel prætendere, promitto illum, remque totam me manifestaturum Societati, vel Præposito eius. 4

Promitto præterea nunquam me curaturum, præ tensu-

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

tensurumùe extra Societatem prælationem aliquã, vel dignitatem, nec consensurum in mei electionem quantum in me fuerit, nisi coactus obedientia eius, qui mihi præcipere potest sub pœna peccati.

§ Insuper promitto, si quando acciderit, vt hac ratione in Præsidem alicuius Ecclesiæ promouear: pro cura, quam de animæ meæ salute, ac recta muneris mihi impositi administratione gerere debeo, me eo loco, ac numero habiturum Præpositum Societatis Generalem, vt nunquam consilium audire detrectẽ, quod vel ipse per se, vel quiuis alius de Societate, quem ad id ipse sibi substituerit, dare mihi dignabitur. Consilijs vero huiusmodi ita me pariturum semper esse promitto, si ea meliora esse, quàm quæ mihi in mentem venerint, iudicabo: omnia intelligendo iuxta Societatis IESV Constitutiones & Declarationes. In tali loco, tali die, mense, & anno. &c cæt.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

INV. 52971
Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Z
13

ndo.libraria antico dei Gesuiti italia
www.fondolibreriaantico.it